

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BUCZKOWICE NA LATA 2009-2016

AKTUALIZACJA

ZLECENIODAWCA:

URZĄD GMINY BUCZKOWICE

ul. Lipowska 730, 43-374 Buczkowice

tel.: (033) 499-00-66, fax.: (033) 499-00-66

e-mail: sekretariat@gmina.buczkowice.com.pl, www.gmina.buczkowice.com.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING,

ul. Goleszowska 16/125, 43-300 Bielsko-Biała

tel./fax: (0-33) 486 53 53, kom. 513 100 869

mail: biuro@eko-team.com.pl, www.eko-team.com.pl

BUCZKOWICE, SIERPIEŃ 2009

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak,

Andrzej Blarowski,

Tomasz Giza,

Piotr Kukła,

Konsultacja merytoryczna: Joanna Dzikoń, Elżbieta Wręglewicz.

Osoby i instytucje współpracujące przy opracowaniu niniejszego dokumentu:

1. Przemysław Lubiński – Urząd Gminy Buczkowice,
2. ENION S.A. Beskidzka Energetyka Oddział Bielsko - Biała,
3. Ekoład Sp. z o.o w Wilkowicach,
4. AQUA S.A. Bielsko – Biała.

Zdjęcia na okładce: www.gmina.buczkowice.com.pl

SPIS TREŚCI

1	WSTĘP.....	8
1.1	PODSTAWA OPRACOWANIA	8
1.2	METODOLOGIA OPRACOWANIA, ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU I JEGO PODSTAWY PRAWNE	8
2	UWARUNKOWANIE ZEWNĘTRZNE.....	10
2.1	POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA	10
2.2	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2000-2020	11
2.3	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2004 ORAZ CELE DŁUGOTERMINOWE DO ROKU 2015	12
2.4	STRATEGIA ROZWOJU POWIATU BIELSKIEGO	13
2.5	PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU BIELSKIEGO.....	14
2.6	STRATEGIA ROZWOJU GMINY BUCZKOWICE.....	16
3	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY BUCZKOWICE.....	17
3.1	POŁOŻENIE	17
3.2	UKSZTAŁTOWANIE TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA	18
3.3	KLIMAT	19
3.4	OTOCZENIE SPOŁECZNO GOSPODARCZE	19
3.5	TURYSTYKA I REKREACJA	22
3.6	WSPÓŁPRACA TRANSGRANICZNA.....	24
4	OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO.....	24
4.1	OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU.....	24
4.1.1	<i>Charakterystyka i ocena stanu aktualnego.....</i>	<i>24</i>
4.1.1.1	<i>Charakterystyczne elementy przyrody i krajobrazu w strukturze przestrzennej zagospodarowania terenu Gminy Buczkowice</i>	<i>24</i>
4.1.1.2	<i>Siedliska przyrodnicze i zbiorowiska roślinne</i>	<i>25</i>
4.1.1.3	<i>Chronione i ginące elementy flory i fauny</i>	<i>26</i>
4.1.1.4	<i>Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Buczkowice</i>	<i>27</i>
4.1.1.5	<i>Zieleń urządzona.....</i>	<i>28</i>
4.1.2	<i>Identyfikacja potrzeb</i>	<i>29</i>
4.1.3	<i>Cele i zadania środowiskowe do roku 2013 i do roku 2016</i>	<i>31</i>
4.1.4	<i>Harmonogram zadań</i>	<i>32</i>
4.1.5	<i>Wnioski.....</i>	<i>34</i>
4.2	OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW	34
4.2.1	<i>Charakterystyka i ocena stanu aktualnego.....</i>	<i>34</i>
4.2.1.1	<i>Obszary leśne.....</i>	<i>34</i>
4.2.1.2	<i>Racjonalne gospodarowanie zasobami leśnymi</i>	<i>35</i>
4.2.1.3	<i>Ustalenia w zakresie prognozowania zalesiania gruntów porolnych.....</i>	<i>36</i>
4.2.2	<i>Identyfikacja potrzeb</i>	<i>36</i>
4.2.3	<i>Cele i zadania środowiskowe do roku 2013 i do roku 2016</i>	<i>37</i>
4.2.4	<i>Harmonogram zadań</i>	<i>37</i>
4.2.5	<i>Wnioski.....</i>	<i>38</i>
4.3	ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII	38
4.3.1	<i>Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji</i>	<i>38</i>
4.3.2	<i>Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych.....</i>	<i>39</i>
4.3.3	<i>Wnioski.....</i>	<i>40</i>
4.4	KSZTAŁTOWANIE ZASOBÓW WODNYCH ORAZ OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SKUTKAMI SUSZY	40
4.4.1	<i>Ochrona przed powodzią i suszą.....</i>	<i>40</i>
4.4.1.1	<i>Ochrona przed powodzią.....</i>	<i>41</i>

4.4.1.2	Ochrona przed suszą	43
4.4.2	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016	45
4.4.3	Harmonogram zadań	45
4.4.4	Wnioski.....	46
4.5	OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI	46
4.5.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego.....	46
4.5.2	Identyfikacja potrzeb.....	47
4.5.3	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016	48
4.5.4	Harmonogram zadań	48
4.5.5	Wnioski.....	50
4.6	GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	50
4.6.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego.....	50
4.6.2	Identyfikacja potrzeb.....	51
4.6.3	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016	52
4.6.4	Harmonogram zadań	52
4.6.5	Wnioski.....	53
5	DALSZA POPRAWA, JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO NA OBSZARZE GMINY BUCZKOWICE	54
5.1	GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA.....	54
5.1.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego.....	54
5.1.1.1	Hydrografia.....	54
5.1.1.2	Główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych.....	58
5.1.1.3	Zaopatrzenie w wodę.....	59
5.1.1.4	Odprowadzanie ścieków	62
5.1.1.5	Odprowadzanie wód opadowych.....	64
5.1.2	Identyfikacja potrzeb.....	65
5.1.3	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016	67
5.1.4	Harmonogram zadań	68
5.1.5	Wnioski.....	70
5.2	ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA	70
5.2.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego.....	71
5.2.1.1	System gazowniczy	73
5.2.1.2	System elektroenergetyczny	73
5.2.1.3	System ciepłowniczy	74
5.2.1.4	Bilans zapotrzebowania na energię.....	77
5.2.1.5	Bilans emisji pyłowej i gazowej w gminie Buczkowice	79
5.2.1.6	Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń.....	80
5.2.1.7	Emisja niezorganizowana	83
5.2.1.8	Ocena stanu jakości powietrza	84
5.2.2	Identyfikacja potrzeb.....	85
5.2.3	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016	86
5.2.4	Harmonogram zadań	87
5.2.5	Wnioski.....	89
5.3	GOSPODAROWANIE ODPADAMI	89
5.3.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego.....	90
5.3.1.1	Odpady zmieszane	90
5.3.1.2	Odpady zbierane selektywnie.....	91
5.3.1.3	Prognoza wytwarzania odpadów	92
5.3.2	Identyfikacja potrzeb.....	95

5.3.3	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016	96
5.3.4	Harmonogram zadań	97
5.3.5	Wnioski.....	98
5.4	ODDZIAŁYWANIE HAŁASU	98
5.4.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego.....	98
5.4.1.1	Hałas przemysłowy	98
5.4.1.2	Hałas drogowy.....	99
5.4.1.3	Hałas Kolejowy	100
5.4.1.4	Hałas lotniczy	101
5.4.2	Identyfikacja potrzeb.....	101
5.4.3	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016	102
5.4.4	Harmonogram zadań	103
5.4.5	Wnioski.....	104
5.5	ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH.....	104
5.5.1	Charakterystyka i ocena stanu aktualnego.....	104
5.5.2	Identyfikacja potrzeb.....	105
5.5.3	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016	106
5.5.4	Harmonogram zadań	106
5.5.5	Wnioski.....	107
5.6	SUBSTANCJE CHEMICZNE W ŚRODOWISKU.....	107
5.6.1	Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016	108
5.6.2	Harmonogram zadań	108
5.6.3	Wnioski.....	109
6	NARZĘDZIA I INSTRUMENTY REALIZACYJNE PROGRAMU	109
6.1	MECHANIZMY PRAWNE	109
6.1.1	Kompetencje wynikające z ustawy prawo ochrony środowiska.....	109
6.1.2	Kompetencje wynikające z ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko	110
6.1.2	Kompetencje wynikające z prawa wodnego.....	111
6.1.3	Kompetencje wynikające z ustawy o ochronie przyrody	111
6.1.4	Kompetencje wynikające z ustawy o lasach.....	111
6.1.5	Kompetencje wynikające z ustawy o przeznaczeniu gruntów do zalesienia	112
6.1.6	Kompetencje wynikające z prawa łowieckiego.....	112
6.1.7	Kompetencje wynikające z prawa geologicznego i górniczego	112
6.1.8	Kompetencje wynikające z ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska	112
6.1.9	Kompetencje wynikające z ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej.....	112
6.1.10	Kompetencje wynikające z ustawy o odpadach.....	113
6.2	PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA I INNE AKTY NIEZBĘDNE DO REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	113
6.2.1	Ustawy	113
6.2.2	Rozporządzenia	114
7	DOSTĘP DO INFORMACJI, EDUKACJA EKOLOGICZNA, UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA.....	116
8	FINANSOWA OCENA MOŻLIWOŚCI WDROŻENIA ZADAŃ	118
8.1	POTENCJALNE ŹRÓDŁA PREFERENCYJNEGO FINANSOWANIA ZADAŃ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA.....	118
8.1.1	Środki własne Gminy Buczkowice	119
8.1.2	Krajowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	119
8.1.3	Ogólnopolskie Programy Operacyjne – dysponujące środkami UE w okresie programowania 2007-2013.....	120

8.1.4	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013	122
8.1.5	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	122
8.1.6	Program LIFE+	123
8.1.7	Kredyty udzielane na preferencyjnych warunkach	124
8.1.8	Kredyty komercyjne	124
8.2	NAKŁADY NA REALIZACJĘ ZADAŃ PROGRAMU I PROPONOWANE ŹRÓDŁA ICH FINANSOWANIA	124
8.2.1	Nakłady na realizację zadań Programu	124
8.2.2	Proponowany montaż finansowy dla zadań własnych Programu	128
8.3	OCENA MOŻLIWOŚCI BUDŻETOWY WDROŻENIA ZADAŃ WŁASNYCH PROGRAMU	130
9	MONITORING I KONTROLA REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ ZAPISANYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY BUCZKOWICE	132
9.1	MONITORING ŚRODOWISKA	132
9.1.1.	Ochrona przyrody i bioróżnorodności	132
9.1.2	Ochrona powierzchni ziemi	132
9.1.3	Ochrona powietrza	132
9.1.4	Ochrona wód	133
9.1.5	Gospodarowanie odpadami	133
10	SYSTEM ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO W GMINIE BUCZKOWICE	133
10.1	SYSTEM EMAS	133
10.2	REMAS	133
10.3	SYSTEM ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO NA OBSZARZE GMINY BUCZKOWICE	134

SPIS TABEL

TABELA 1	STRUKTURA BEZROBOTNYCH W LATACH 2004-2008	22
TABELA 2	POMNIKI PRZYRODY OŻYWIONEJ NA TERENIE GMINY BUCZKOWICE	27
TABELA 3	PROJEKTOWANE I PROPONOWANE FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY BUCZKOWICE	27
TABELA 4	STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W GMINIE	46
TABELA 5	OCENA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH W PUNKTACH MONITORINGU DIAGNOSTYCZNEGO I OPERACYJNEGO W 2007 ROKU ..	56
TABELA 6	OCENA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH W PUNKTACH MONITORINGU DIAGNOSTYCZNEGO I OPERACYJNEGO W 2007 ROKU*	58
TABELA 7	CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄGOWEJ NA TERENIE GMINY BUCZKOWICE	59
TABELA 8	STRUKTURA ZUŻYCIA WODY W GMINIE BUCZKOWICE – UJĘCIE WODY „AQUA”S.A. W SZCZYRKU	60
TABELA 9	STRUKTURA ZUŻYCIA WODY W GMINIE BUCZKOWICE W ROZBIU NA GOSPODARSTWA DOMOWE I POZOSTAŁYCH ODBIORCÓW ..	60
TABELA 10	WYNIKI BADAŃ WODY, W ZAKRESIE FIZYKO-CHEMICZNYM I BAKTERIOLOGICZNYM, Z UJĘCIA WÓD POWIERZCHNIOWYCH W SZCZYRKU ORAZ PO UZDATNIENIU, STAN NA DZIEŃ 02.01.2008R.	62
TABELA 11	CHARAKTERYSTYKA SIECI KANALIZACYJNEJ NA TERENIE GMINY BUCZKOWICE – WŁASNOŚĆ „AQUA”S.A.	63
TABELA 12	PARAMETRY ŚCIEKÓW OCZYSZCZONYCH – OCZYSZCZALNIA „KOMOROWICE”	64
TABELA 13	CZYNNIKI METEOROLOGICZNE WPŁYWAJĄCE NA STAN ZANIECZYSZCZENIA ATMOSFERY	71
TABELA 14	KLASY STREF I WYMAGANE DZIAŁANIA W ZALEŻNOŚCI OD POZIOMÓW STĘŻEŃ ZANIECZYSZCZENIA, UZYSKANYCH W ROCZNEJ OCENIE JAKOŚCI POWIETRZA, DLA PRZYPADKÓW GDY OKREŚLONY JEST MARGINES TOLERANCJI	72
TABELA 15	KLASY STREF I WYMAGANE DZIAŁANIA W ZALEŻNOŚCI OD POZIOMÓW STĘŻEŃ ZANIECZYSZCZENIA, UZYSKANYCH W ROCZNEJ OCENIE JAKOŚCI POWIETRZA, DLA PRZYPADKÓW GDY MARGINES TOLERANCJI NIE JEST OKREŚLONY	72
TABELA 16	STRUKTURA GAZOWNICZA NA TERENIE GMINY BUCZKOWICE	73
TABELA 17	EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ W GMINIE BUCZKOWICE W 2008 ROKU	79
TABELA 18	ROCZNA EMISJA SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY BUCZKOWICE [KG/ROK] W 2008 ROKU	81
TABELA 19	ROCZNA EMISJA DWUTLENKU WĘGLA DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY BUCZKOWICE [KG/ROK] W 2008 ROKU	82
TABELA 20	EMISJA DWUTLENKU WĘGLA DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU I NISKIEJ EMISJI W 2008 ROKU NA TERENIE GMINY BUCZKOWICE [MG/ROK]	83
TABELA 21	ZESTAWIENIE ILOŚCI ZEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH [MG/ROK] NA TERENIE GMINY BUCZKOWICE W OKRESIE 2004 – 2008 ROK	90

TABELA 22 ZESTAWIENIE ILOŚCI ODPADÓW KOMUNALNYCH [MG/ROK] ZEBRANYCH SELEKTYWNI NA TERENIE GMINY BUCZKOWICE W OKRESIE 2004 – 2008 ROK.....	92
TABELA 23 ZAKŁADANE ZMIANY WSKAŹNIKÓW GENEROWANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH Z GOSPODARSTW DOMOWYCH W OKRESIE PERSPEKTYWICZNYM 2009 – 2016 ROK.....	93
TABELA 24 ZAKŁADANE ZMIANY WSKAŹNIKÓW GENEROWANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH Z OBIEKTÓW INFRASTRUKTURY W OKRESIE PERSPEKTYWICZNYM 2009 – 2016 ROK.....	94
TABELA 25 ZAKŁADANE ZMIANY WSKAŹNIKÓW GENEROWANIA INNYCH RODZAJÓW ODPADÓW KOMUNALNYCH W OKRESIE PERSPEKTYWICZNYM 2009 – 2016 ROK.....	94
TABELA 26 PROGNOZA ILOŚCI ODPADÓW KOMUNALNYCH Z GOSPODARSTW DOMOWYCH I OBIEKTÓW INFRASTRUKTURY WYTWARZANYCH NA TERENIE GMINY BUCZKOWICE W OKRESIE PERSPEKTYWICZNYM 2009 – 2016 ROK.....	94
TABELA 27 NAKŁADY FINANSOWE NA REALIZACJĘ ZADAŃ OKREŚLONYCH W PROGRAMIE.....	125
TABELA 28 PLAN WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH I POZAINWESTYCYJNYCH W ZAKRESIE ZADAŃ WŁASNYCH.....	126
TABELA 29 STRUKTURA WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH I POZAINWESTYCYJNYCH W ZAKRESIE ZADAŃ WŁASNYCH.....	126
TABELA 30 PROPONOWANE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ WŁASNYCH OKREŚLONYCH W PROGRAMIE.....	129
TABELA 31 STRUKTURA ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA ZADAŃ WŁASNYCH.....	129
TABELA 32 OCENA ZDOLNOŚCI FINANSOWEJ GMINY BUCZKOWICE DO REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH WSPÓŁFINANSOWANYCH Z ZEWNĘTRZNYCH ŚRODKÓW DŁUŻNYCH.....	131

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1 LOKALIZACJA GMINY BUCZKOWICE NA TLE POWIATU BIELSKIEGO.....	17
RYSUNEK 2 LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY W LATACH 2000-2008.....	19
RYSUNEK 3 ILOŚĆ URODZEŃ, ZGONÓW I PRZYROST NATURALNY NA TERENIE GMINY BUCZKOWICE W LATACH 2000-2008.....	20
RYSUNEK 4 SALDO MIGRACJI NA OBSZARZE GMINY BUCZKOWICE NA PRZESTRZENI LAT 2000 - 2008.....	20
RYSUNEK 5 ZMIANY W ILOŚCI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA TERENIE GMINY BUCZKOWICE.....	21
RYSUNEK 6 MAPA ZASIĘGU DZIAŁANIA RZGW W KRAKOWIE.....	41
RYSUNEK 7 MAPA HYDROGRAFICZNA GMINY BUCZKOWICE.....	54
RYSUNEK 8 LOKALIZACJA PUNKTÓW MONITORINGU WÓD POWIERZCHNIOWYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM.....	55
RYSUNEK 9 LOKALIZACJA GŁÓWNYCH ZBIORNIKÓW WÓD PODZIEMNYCH I PUNKTÓW BADAWCZYCH MONITORINGU WÓD PODZIEMNYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM.....	57
RYSUNEK 10 OBSZAR DZIAŁANIA DYSTRYBUTORA ENERGII ENION S.A. W RAMACH BESKIDZKIEJ ENERGETYKI.....	74
RYSUNEK 11 MAPA DYSPERSJI DLA DWUTLENKU SIARKI.....	75
RYSUNEK 12 MAPA DYSPERSJI DLA PYŁU PM ₁₀	75
RYSUNEK 13 MAPA DYSPERSJI DLA TLENKÓW AZOTU.....	76
RYSUNEK 14 MAPA DYSPERSJI DLA BENZENU.....	76
RYSUNEK 15 ZESTAWIENIE BUDYNKÓW I MIESZKAŃ NA TERENIE GMINY BUCZKOWICE POD WZGLĘDEM ICH OKRESU BUDOWY (STAN NA KONIEC 2008 ROKU).....	77
RYSUNEK 16 STRUKTURA ZUŻYCIA PALIW DLA CELÓW NA CELE GRZEWcze – ŁĄCZNE ZUŻYCIE W 2008R. – 217,8 TJ.....	78
RYSUNEK 17 STRUKTURA EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ W GMINIE BUCZKOWICE W 2008 ROKU.....	80
RYSUNEK 18 ROCZNA EMISJA WYBRANYCH SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFER Y ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY BUCZKOWICE W 2008 ROKU.....	83
RYSUNEK 19 OPAD PYŁU W SEZONIE GRZEWczYM W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU BIELSKIEGO W LATACH 2000 – 2003.....	84
RYSUNEK 20 PRZEBIEG LINII KOLEJOWEJ PRZEZ OKOLICE GMINY BUCZKOWICE.....	100

1 Wstęp

1.1 Podstawa opracowania

Podstawą opracowania jest umowa zawarta w dniu 21 maja 2009 roku między Eko – Team Konsulting z Bielska Białej a Gminą Buczkowice na wykonanie pracy pt.: „Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Buczkowice”.

Program powstał również w oparciu o dane pochodzące z licznych źródeł są to przede wszystkim:

1. Opracowania udostępnione przez Gminę, a w szczególności:
 - Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020,
 - Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015,
 - Strategia Rozwoju Powiatu Bielskiego,
 - Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego,
 - Rozwoju Gminy Buczkowice,
 - Program Ochrony Środowiska dla Gminy Buczkowice,
 - Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Buczkowice,
 - Sprawozdanie w realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Buczkowice za lata 2005-2006,
 - Regulamin Utrzymania czystości i Porządku na terenie Gminy Buczkowice,
 - Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego
 - Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Bielskiego,
 - Projekt Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego,
2. Dane zebrane przez zespół autorów Programu,
3. Opracowania i raporty takich instytucji jak m.in.:
 - Ministerstwo Ochrony Środowiska,
 - Śląski Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,
4. Materiały konferencyjne,
5. Literatura specjalistyczna.

1.2 Metodologia opracowania, zawartość dokumentu i jego podstawy prawne

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Buczkowice został opracowany zgodnie z zapisami ustawowymi Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27.04.2001 (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.). jako narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w Gminie. Realizacja programu powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Buczkowice sporządzony został w 2002 roku przez Beskidzki Fundusz Ekorozwoju S.A. z Bielska – Białej we współpracy z Gminą Buczkowice i przyjęty dnia 4 grudnia 2002 roku Uchwałą Rady Gminy Buczkowice (Uchwała Nr II/18/02 w sprawie Programu Ochrony Środowiska), jako realizacja ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. nr 62, poz. 627, z późniejszymi zmianami), która w rozdziale III Polityka ekologiczna oraz Programy Ochrony Środowiska art. 17 wprowadza obowiązek opracowania programów ochrony środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Ustawa – Prawo ochrony środowiska nie określa sztywnych ram programu ochrony środowiska, zwraca jednak uwagę (art. 17 pkt. 1), by uwzględnił on pewne elementy określone w art. 14 wynikające z polityki ekologicznej państwa:

- cele ekologiczne;
- priorytety ekologiczne;
- poziomy celów długoterminowych;
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;

- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno ekonomiczne i środki finansowe.

Szczegółowy zakres, sposób oraz forma sporządzania Programu Ochrony Środowiska (POŚ) jest zgodna z przyjętymi 21 grudnia 2002 roku przez Ministerstwo Środowiska „Wytycznymi do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym”. Wytyczne „... mają charakter ramowy i mogą być wykorzystane, jako materiał pomocniczy przy sporządzaniu programów ochrony środowiska”.

Dokument ten podkreśla, że struktura wojewódzkich powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska powinna nawiązywać do struktury „Polityki ekologicznej państwa”.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Buczkowice opracowana została z uwzględnieniem układu strukturalnego „Wytycznych...” i zawiera między innymi elementy takie jak:

- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska,
- narzędzia i instrumenty realizacji programu,
- harmonogram realizacji i nakłady na realizację programu,
- kontrola realizacji programu.

Niniejsza aktualizacja Programu Ochrony Środowiska została opracowana ze względu na to, iż mija ustawowy termin wykonania aktualizacji oraz ze względu na wprowadzone zmiany w prawodawstwie.

Nawiązując do układu i zawartości Projektu Polityki ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 niniejsze opracowanie zawierało będzie takie elementy jak:

- **OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO**
 - Ochrona przyrody i krajobrazu,
 - Ochrona i zrównoważony rozwój lasów,
 - Ochrona powierzchni ziemi,
 - Ochrona zasobów kopalin i wód podziemnych,
 - Biotechnologie i organizmy genetycznie zmodyfikowane,
- **ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII**
 - Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji,
 - Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
 - Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy,
- **ŚRODOWISKO I ZDROWIE. DALSZA POPRAWA, JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO**
 - Jakość wód,
 - Zanieczyszczenie powietrza,
 - Gospodarka odpadami,
 - Substancje chemiczne w środowisku,
 - Poważne awarie przemysłowe,
 - Oddziaływanie hałasu,
 - Oddziaływanie pól elektromagnetycznych,

Struktura Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Buczkowice obejmuje:

1. Omówienie kierunków ochrony środowiska w Gminie w odniesieniu do racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych w tym racjonalnego użytkowania lasów i zasobów przyrodniczych, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, ochrony gleb, ochrony powietrza, ochrony przed hałasem, ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych z podaniem ich stanu aktualnego,
2. Ocenę stanu wyjściowego i stanu docelowego umożliwiając tym samym identyfikację potrzeb w tym zakresie. Stan docelowy zostanie osiągnięty po zrealizowaniu zaproponowanych zadań stanowiących zarówno zadania Gminy, powiatu bielskiego, a także instytucji i podmiotów działających na analizowanym terenie. Dowodów osiągania stanu docelowego dostarczać będzie ocena efektów działalności środowiskowej, dokonywana okresowo (według ustawy, co 2 lata).

Całość działań proekologicznych zamyka podsumowanie i wnioski, w których wyspecyfikowane zostały najważniejsze informacje i uwagi odnośnie zadań i potrzeb Gminy.

Dla każdego kierunku działań utworzony został harmonogram realizacji zadań. Zawiera on wykaz zadań Gminy z podziałem na zadania własne, czyli finansowane w większości ze środków własnych i koordynowane, czyli takie, które realizowane są na terenie Gminy nie koniecznie ze środków Gminnych. Zadania te są realizowane często bez udziału Gminy przez przedsiębiorstwa czy mieszkańców. Harmonogram określa termin i jednostkę odpowiedzialną za realizację zadania, planowane efekty ekologiczne oraz planowane szacunkowe koszty przedsięwzięć z propozycjami źródeł ich finansowania.

Harmonogramy są podane, jako zbiorcze zestawienie w końcowej części opracowania.

Pomagają one w realizacji całości zamierzeń inwestycyjnych Gminy, zaproponowane w nich zostały jednostki partnerujące z propozycją źródeł finansowania dla każdego z zadań.

Program wspomaga dążenie do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska.

Program Ochrony Środowiska zawiera również omówienie uwarunkowań finansowych Gminy. Na podstawie budżetów Gminy z ostatnich lat i planu budżetu na rok bieżący 2009 i szacunkowych kosztów zaproponowanych zadań nakreślono ogólną sytuację finansową Gminy, przeprowadzono prognozę budżetową oraz przeanalizowano możliwości Gminy w zakresie realizacji wszystkich zadań. Dzięki tej analizie wiadomo, jaki procent kosztów na realizację zadań powinien pochodzić z zewnątrz i należy się starać o ich pozyskanie.

W zakresie tej części opracowania przedstawiono również źródła dofinansowania na realizację poszczególnych zadań środowiskowych.

2 Uwarunkowanie zewnętrzne

2.1 Polityka ekologiczna państwa

W dniu 8 maja 2003 r. Sejm RP przyjął dokument „Polityka ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”.

W 2006 r. Rada Ministrów przedłożyła Sejmowi RP projekt następnej polityki ekologicznej państwa na lata 2007-2010 z perspektywą do roku 2014, jednakże – ze względu na skrócenie kadencji - parlament nie zdążył jej uchwalić w 2007 r. Analiza tekstu projektu przeprowadzona w 2008 r. wykazała jego nadmierną ogólnikowość, a także nieaktualność wielu istotnych elementów, szczególnie w odniesieniu do prawodawstwa Unii Europejskiej. Konieczna była, zatem jego aktualizacja, co jednak spowodowało nieuniknione opóźnienie w przygotowaniu polityki ekologicznej państwa i w konsekwencji konieczne było przyjęcie nowego horyzontu czasowego. Tak, więc, „Polityka ekologiczna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” jest drugim z rzędu tego rodzaju dokumentem strategicznym wymaganym ustawą – Prawo ochrony środowiska.

Zasady realizacji Polityki Ekologicznej Państwa zostały przyjęte, jako podstawa realizacji opracowania niniejszego dokumentu, jakim jest Program Ochrony Środowiska dla Gminy Buczkowice.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska. Stąd celami realizacyjnymi Polityki ekologicznej są:

- wzmacnianie systemu zarządzania ochroną środowiska,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa, jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
- ochrona klimatu.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w art. 13 stwierdza, że polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska. We współczesnym świecie oznacza to przede wszystkim, że polityka ta powinna być elementem równoważenia rozwoju kraju i harmonizowania z celami ochrony środowiska celów gospodarczych i społecznych. Oznacza to także, że realizacja polityki ekologicznej państwa w coraz większym stopniu powinna dokonywać się poprzez zmiany modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania, a dopiero w dalszej kolejności poprzez typowo ochronne, tradycyjne działania takie jak oczyszczanie gazów odlotowych i ścieków, unieszkodliwianie odpadów.

Oznacza to również, że aspekty ekologiczne powinny być obligatoryjnie włączane do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach gospodarowania, a także do strategii i programów rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie, życie obywatela są głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, która uzyskała prawo obywatelstwa wśród społeczeństw świata w wyniku Konferencji Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

2.2 Strategia rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020

„Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020” powstała w wyniku przeprowadzenia aktualizacji „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015”. Jedną z podstawowych przesłanek aktualizacji było pojawienie się kilku strategicznych dokumentów szczebla unijnego i krajowego. W wyniku aktualizacji powstał dokument o uproszczonej strukturze, przejrzysty, wykorzystujący doświadczenia minionych lat, uwzględniający zmiany uwarunkowań, które zaszły w otoczeniu, w tym przede wszystkim przystąpienie Polski do Unii Europejskiej

Sejmik Województwa Śląskiego Uchwałą z dnia 4 lipca 2005 nr II/37/6/2005 przyjął „Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2020”, dokument ten jest aktualizacją przyjętej we wrześniu 2000 „Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000 – 2015”.

W ramach 3 pól strategicznych, dla których przeprowadzono analizę SWOT, zidentyfikowano po 2 priorytety dziedzinowe:

- w polu Zasoby ludzkie, równość szans i zagadnienia społeczne wyznaczono:
 - priorytet: edukacja, kultura, mobilność i aktywizacja zasobów ludzkich,
 - priorytet: integracja społeczna, bezpieczeństwo i zdrowie,
- w polu Gospodarka, innowacyjność i inne ramowe uwarunkowania wyznaczono:
 - priorytet: restrukturyzacja i rozwój gospodarki,
 - priorytet: innowacje, technologie, działalność B+R,
- w polu Infrastruktura, aspekty przestrzenne, środowisko wyznaczono:
 - priorytet: ochrona i kształtowanie środowiska oraz przestrzeni,
 - priorytet: transport, komunikacja i informacja,

W ramach celu strategicznego IV: „Poprawa, jakości środowiska naturalnego i kulturowego oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni” wyznaczono kierunki działań:

- Wspieranie rozwoju obszarów metropolitalnych
- Zagospodarowanie centrów miast oraz zdegradowanych dzielnic
- Rewitalizacja terenów zdegradowanych
- Kształtowanie ośrodków wiejskich
- Uporządkowanie i wdrożenie systemu gospodarki odpadami
- Utworzenie systemu kształtowania i wykorzystania zasobów wodnych
- Polepszenie jakości powietrza

- Ochrona przed hałasem

2.3 Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015

W „Programie ochrony środowiska województwa śląskiego do roku 2004 oraz cele długoterminowe do roku 2015” zaproponowano cele zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

- **Ochrona zasobów wodnych**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Przywrócenie wysokiej, jakości wód powierzchniowych oraz ochrona, jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.*

- **Ochrona powietrza atmosferycznego**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Polepszenie, jakości powietrza atmosferycznego, a przyjęte kierunki działań to:*

- redukcja niskiej emisji,
- zintegrowanie i rozbudowa systemu ciepłowniczego regionu,
- promocja wykorzystania alternatywnych źródeł energii cieplnej

- **Ochrona przed hałasem**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów. Można to osiągnąć poprzez:*

- eliminację czynności powodujących hałas,
- stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych zapobiegających powstawaniu lub przenikaniu hałasu do środowiska, a także środków zmniejszających poziom hałasu.

- **Ochrona przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Kontrola i ograniczenie emisji promieniowania niejonizującego do środowiska. Można to osiągnąć poprzez:*

- wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania m.in. wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych gdzie jest rejestrowane przekroczenie dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego.
- Podstawowym działaniem będzie prowadzenie badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia promieniowaniem.

- **Zapobieganie awariom przemysłowym**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych. Zgodnie z prawem ochrony środowiska, większość obowiązków wykonawczych spada na prowadzących dany zakład. I tak:*

- w odniesieniu do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii - obowiązek posiadania raportu o bezpieczeństwie i wewnętrznego planu operacyjnego,
- obowiązek dostarczenia Komendantowi Wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej informacji niezbędnych do opracowania zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego,
- w odniesieniu do zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii obowiązek opracowania programu zapobiegania awariom"

- **Gospodarka odpadami**

Cel długoterminowy do 2015 roku *Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i bezpieczne składowanie pozostałych odpadów. Cel ten będzie realizowany poprzez działania ukierunkowane na:*

- uporządkowanie obrotu odpadami i stworzenie warunków dla ich bezpiecznego unieszkodliwiania,
- stworzenie infrastruktury recyklingu odpadów,
- usuwanie odpadów niebezpiecznych z terenów objętych ochroną wód,

- utworzenie systemu ponad gminnych wysypisk komunalnych z pełnym wyposażeniem w instalacje segregacji odpadów,
- wzmocnienie i rozbudowę regionalnego monitoringu wytwarzania, unieszkodliwiania i składowania odpadów niebezpiecznych,
- likwidację składowisk odpadów niebezpiecznych i stworzenie systemu bieżącej utylizacji odpadów,
- stworzenie regionalnego systemu stacji przeładunkowych odpadów i technologicznych instalacji utylizacji odpadów
- **Tereny poprzemysłowe**
Cel długoterminowy, do roku 2015 *Przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego.*
 - likwidacja negatywnych skutków dawnej działalności przemysłowej
 - zagadnienia rewitalizacji terenów poprzemysłowych i pogórnich.
- **Ochrona powierzchni ziemi i gleb**
Cel długoterminowy, do 2015 roku *Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych, zwłaszcza w ujęciu długookresowym, powinno polegać na:*
 - zagospodarowaniu gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacji,
 - lepszym dostosowaniu do naturalnego, biologicznego potencjału gleb, formy ich zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji,
 - zmniejszeniu skali ograniczeń, jakie dla optymalnego wykorzystania biologicznego potencjału gleb stwarzają procesy degradacji spowodowanej emisją zanieczyszczeń, erozją oraz niewłaściwą agrotechniką,
 - odpowiedniej zmianie struktury upraw, na glebach zanieczyszczonych substancjami niebezpiecznymi dla zdrowia.
- **Ochrona zasobów kopalin**
Cel długoterminowy, do 2015 roku *Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie w koordynacji z planami rozwoju regionu.* Na terenie województwa śląskiego niezbędne są:
 - likwidacja wyrobisk górniczych po eksploatacji łupków karbońskich,
 - zagospodarowanie wyrobisk odkrywkowych po eksploatacji piasku i żwiru, w zależności od charakteru wyrobiska, w kierunku wodnym lub leśnym,
 - preferowanie wydobywania podziemnego z podszadaniem wyrobisk, dla ograniczenia skali osiadań terenu
 - rekultywacja terenów osiadań spowodowanych podziemną eksploatacją.
- **Ochrona przyrody**
Cel długoterminowy do 2015 roku *Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej (genetycznej gatunkowej i siedliskowej) i krajobrazowej oraz wzrost lesistości województwa i ochrona lasów.* Podstawą stworzenia warunków do racjonalnego zarządzania ochroną przyrody będzie:
 - wdrożenie systemu monitoringu stanu przyrody,
 - opracowanie i wdrożenie systemu informacji o obiektach i obszarach szczególnie chronionych.

2.4 Strategia Rozwoju Powiatu Bielskiego

Pomimo funkcjonowania od 2000r. „Strategii rozwoju powiatu bielskiego do 2015r.” pojawiła się potrzeba jej zaktualizowania wobec nowych wyzwań stojących przed powiatem po wejściu do Unii Europejskiej. Pojawiły się nowe wyzwania oraz nowe szanse i zagrożenia.

Strategia Powiatu Bielskiego została przyjęta Uchwałą nr II/42/324/2005 Rady Powiatu w Bielsku - Białej z dnia 8 grudnia 2005r.

Strategia jest rozległym dokumentem strategicznym, w którym zawarto misję zewnętrzną: „Powiat bielski – kraina przedsiębiorczych ludzi wśród pięknych gór” oraz misję wewnętrzną „Wspieranie rozwoju usług

turystycznych w oparciu o dwa podstawowe zasoby endogeniczne: szczególne piękno przyrody beskidzkiej oraz wyjątkową przedsiębiorczość mieszkańców, gotowych kreować usługi unikalnej jakości. Dbłość o potencjał ludzki i zasoby przyrody – dwa skarby Podbeskidzia – będzie wyznaczać główny kierunek rozwoju powiatu bielskiego.”

Strategia zawiera również wiele celów ogólnych i szczegółowych wraz z przedsięwzięciami i zadaniami jakie należy zrealizować by osiągnąć cele główne. Poniżej przedstawiono cele i działania, które dotyczą ochrony środowiska:

Cel II: „Poprawa jakości środowiska naturalnego”

Ten cel zostanie osiągnięty poprzez realizację trzech pakietów działań kierunkowych wpisanych w trzy cele szczegółowe. Oto cele szczegółowe w ramach Celu II:

II.1. Wdrożenie kompleksowego systemu zagospodarowania odpadów,

II.2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu,

II.3. Kształtowanie i rozwój obszarów wiejskich,

Cel szczegółowy II.1. Wdrożenie kompleksowego systemu zagospodarowania odpadów

- Działanie 1: Edukacja obywatelska na rzecz segregacji odpadów u źródła ich powstawania
- Działanie 2: Wdrażanie systemu selektywnej zbiórki i składowania odpadów zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Bielskiego

Cel szczegółowy II.2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu

- Działanie 1: Wykorzystanie energii geotermalnej jako źródła energii
- Działanie 2: Wykorzystanie lokalnego potencjału energii wiatru, wód i słońca
- Działanie 3: Wykorzystanie zasobów biomasy na potrzeby uzyskania dodatkowego źródła energii

Cel szczegółowy II.3. Kształtowanie i rozwój obszarów wiejskich

- Działanie 1: Zapobieganie powodziom i utrzymanie odpowiedniego stanu środowiska wodnego poprzez modernizację istniejących rowów przydrożnych, cieków powierzchniowych oraz urządzeń melioracyjnych
- Działanie 2: Podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej na terenach wiejskich
- Działanie 3: Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych i podnoszenia jakości świadczonych usług
- Działanie 4: Inicjowanie przekształceń strukturalnych rolnictwa (wspieranie tworzenia grup producenckich, małych przetwórci, itp.)

2.5 Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego

W „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Bielskiego” zaproponowano cele nadrzędne i cele szczegółowe zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

- GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

Cel nadrzędny: Przywrócenie czystości wód powierzchniowych, ochrona zasobów wód podziemnych oraz zmniejszenie strat i zapewnienie wysokiej, jakości wody do picia

Cele szczegółowe:

- Wymiana wodociągów z rur stalowych, azbestocementowych i żeliwnych
- Rozbudowa sieci wodociągowej
- Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Powiatu o łącznej długości L=1080km
- Budowa oczyszczalni ścieków
- Budowa oczyszczalni przydomowych na terenach zabudowy rozproszonej
- Budowa kanalizacji deszczowej wraz z podczyszczalniami wód deszczowych

- Rozpoznanie problemu starych studni kopanych – ewidencja i zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem
- Rozpoznanie potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego
- Budowa zbiorników wodnych
- Ochrona, restytucja i właściwe kształtowanie pasów roślinności wzdłuż brzegów cieków wodnych
- Edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody
- Propagowanie tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne

- GOSPODARKA ODPADAMI

Cel nadrzędny: Ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko

Cele szczegółowe:

- Objęcie wszystkich mieszkańców Powiatu zorganizowaną zbiórką odpadów użytkowych
- Organizacja i rozwijanie systemu zbierania odpadów niebezpiecznych wydzielanych ze strumienia odpadów komunalnych
- Likwidacja i rekultywacja dzikich składowisk odpadów
- Budowa indywidualnych systemów utylizacji odpadów organicznych i systemu zbiórki biomasy
- Budowa zakładu segregacji odpadów oraz termicznego przetwarzania odpadów

- OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB

Cel nadrzędny: Poprawa, jakości środowiska pod względem ochrony powierzchni Ziemi i gleb, w tym zwiększenie atrakcyjności powiatu

Cele szczegółowe:

- Zapobieganie degradacji i erozji gleb
- Okresowa kontrola pH i zawartości metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo
- Rekultywacja terenów zdegradowanych
- Wprowadzenie do produkcji upraw energetycznych
- Coroczna aktualizacja rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie standardów, jakości gleby
- Poprawa infrastruktury technicznej gospodarstw
- Edukacja ekologiczna

- OCHRONA POWIETRZA

Cel nadrzędny: Ochrona środowiska i zasobów naturalnych

Cele szczegółowe:

- Poprawa, jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji niezorganizowanej (obszarowej)
- Poprawa, jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł liniowych i powierzchniowych (transport)
- Poprawa, jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji zorganizowanej

- OCHRONA PRZED HAŁASEM

Cel nadrzędny: Zapewnienie ludności atrakcyjnego miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku poprzez poprawę komfortu akustycznego środowiska

Cele szczegółowe:

- Ograniczenie hałasu komunikacyjnego
- Tworzenie terenów wolnych od ponadnormatywnych oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem i komunikacją

- OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM

Cel nadrzędny: Kontrola i ograniczenie emisji ponadnormatywnego niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska

Cele szczegółowe:

- Rozeznanie ponadnormatywnego oddziaływania pól elektromagnetycznych

- Ograniczenie emisji ponadnormatywnego elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego do środowiska

- **OCHRONA PRZYRODY**

Cel nadrzędny: Ochrona różnorodności biologicznej środowiska przyrodniczego Powiatu, jako elementu zwiększenia jego atrakcyjności

Cele szczegółowe:

- Utworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh) Powiatu
- Realizacja ochrony czynnej w obszarach przyrodniczo cennych
- Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa
- Poprawa kondycji zdrowotno-sanitarnej lasów

- **EDUKACJA EKOLOGICZNA**

Cel nadrzędny: Wzrost wykształcenia mieszkańców w zakresie ekologii oraz rozwój ich zdolności adaptacyjnych do zmian społecznych i gospodarczych

Cele szczegółowe:

- Edukacja ekologiczna nauczycieli
- Tworzenie ośrodków edukacji ekologicznej
- Realizacja programu edukacji ekologicznej dla szkół podstawowych i gimnazjów
- Tworzenie kół ekologicznych
- Organizacja wystaw proekologicznych
- Promocja gospodarstw ekologicznych
- Szkolenia i pokazy praktyczne dla rolników i działkowców w zakresie gospodarki ekologicznej

W 2008 roku Powiat Bielski zlecił opracowanie Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego. Ze względu na przedłużającą się procedurę opiniowania Powiat Bielski został objęty ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227), obowiązujących od dnia 15 listopada 2008 roku. Na podstawie wyżej wymienionej ustawy Powiat Bielski opracowujący projekt aktualizacji programu ochrony środowiska dla powiatu ma obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko. Aktualnie prognoza jest w trakcie opracowywania.

2.6 Strategia Rozwoju Gminy Buczkowice

Zawarta w strategii rozwoju Gminy Buczkowice misja gminy to: "Zapewnienie mieszkańcom i przyjeźdnym atrakcyjnego miejsca zamieszkania, pracy i wypoczynku na dziś i na przyszłość".

Strategia przewiduje wykreowanie do 2015 roku Gminy Buczkowice, jako atrakcyjnej zarówno dla mieszkańców jak i turystów. Planuje się zurbanizowanie Gminy, poprawiona zostanie również infrastruktura techniczna. Szczególny nacisk zostanie położony na ochronę środowiska.

W „Strategii Rozwoju Gminy Buczkowice” wyznaczono cele operacyjne i cele szczegółowe zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

KSZTAŁTOWANIE I DOSKONALENIE OCHRONY ŚRODOWISKA

Cele operacyjne: Ochrona powietrza

Cele szczegółowe: OGRANICZENIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ

Zadania:

- Modernizacja systemów ogrzewania
- Docieplenie budynków

Cele operacyjne: Ochrona wód

Cele szczegółowe: OGRANICZENIE ZANIECZYSZCZEŃ WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Zadania:

- Budowa przydomowych osadników na odpady organiczne w gospodarstwach rolnych

Cele operacyjne: Ochrona gleby

Cele szczegółowe: OCHRONA GLEBY PRZED NIEODWRACALNĄ ABIOTYZACJĄ

Zadania:

- Zwiększenie powierzchni obszarów zadrzewionych (na granicy rolno-leśnej)

Cele operacyjne: Ochrona lasów

Cele szczegółowe: NATURALIZACJA LASÓW, ZWIĘKSZENIE LESISTOŚCI GMINY

Zadania:

- Nasadzenia drzew iglastych
- Zagospodarowanie dróg leśnych (zrywkowych)
- Ograniczenie wyrębu w lasach prywatnych i państwowych
- Racjonalna gospodarka zasobami leśnymi

Cele operacyjne: Ochrona przed hałasem

Cele szczegółowe: OCHRONA AKUSTYCZNA TERENÓW ZLOKALIZOWANYCH PRZY TRASACH KOMUNIKACYJNYCH

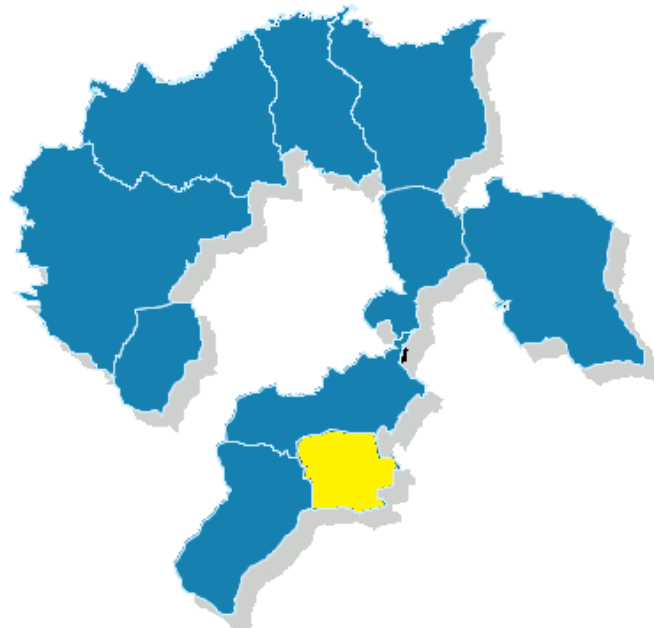
Szansą gminy jest jej lokalizacja w strefie oddziaływania dużych aglomeracji przemysłowych (Śląska i Bielska-Białej) oraz położenie w strefie buforowej Szczyrku, któremu doskwiera brak terenów pod rozwój usług turystycznych.

W najbliższych latach planowany jest dalszy, intensywny rozwój infrastruktury gminy ze szczególnym uwzględnieniem budowy kanalizacji, wodociągów, dróg i chodników. Będzie to solidny fundament do tworzenia gminy przyjaznej dla jej mieszkańców z takimi atutami jak nowoczesna baza oświatowa, prowadzone na wysokim poziomie szkolnictwo oraz szeroka oferta kulturalna i rekreacyjna.

3 Ogólna charakterystyka gminy Buczkowice

3.1 Położenie

Gmina Buczkowice leży w południowej części województwa śląskiego w powiecie bielskim. Od północy Gmina graniczy z Gminą Wilkowice należącą do Powiatu Bielskiego, od zachodu z gminą Szczyrk również należącą do Powiatu Bielskiego, a od południa z Gminą Lipowa należącą do Powiatu Żywieckiego, a od zachodu z gminą Łodygowice również należącą do Powiatu Żywieckiego.

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Buczkowice na tle powiatu bielskiego

Źródło: <http://wybory2006.pkw.gov.pl>

W skład Gminy wchodzi cztery sołectwa: Buczkowice, Godziszka, Rybarzowice i Kalna.

Gmina Buczkowice jest typową gminą podmiejską stanowiącą bardzo atrakcyjny teren do zamieszkania. Dzięki ciszy oraz spokojowi teren ten stanowi bardzo dobre miejsce do uprawiania czynnej rekreacji i odpoczynku.

Położenie Gminy na trasie do malowniczych miejscowości Szczyrk i Wisły oraz bliskie sąsiedztwo Jeziora Żywieckiego stanowią o jej turystycznej atrakcyjności. Otaczające Gminę porośnięte lasami iglastymi szczyty Beskidu Śląskiego są doskonałym miejscem do organizowania zarówno letniego jak i zimowego wypoczynku.

Ze względu na swoje położenie przy planowanej drodze ekspresowej S-94 Warszawa-Wiedeń (2 zjazdy) gmina będzie atrakcyjna jako miejsce prowadzenia działalności gospodarczej.

Aktualnie przez Buczkowice przebiegają drogi:

- droga krajowa nr 94 o znaczeniu ponadregionalnym relacji Bielsko-Biała – Granica Państwa
- droga wojewódzka nr 942 relacji Bielsko-Biała – Wisła,
- droga powiatowa 04367 relacji Żywiec – Buczkowice,
- droga powiatowa 04374 relacji Buczkowice – Rybarzowice,
- droga powiatowa 04373 relacji Szczyrk – Buczkowice,
- droga powiatowa 04371 relacji Łodygowice – Kalna – Godziszka,
- droga powiatowa 07372 relacji Słotwina – Godziszka.

Korzystne położenie gminy tzn. w pobliżu ciągów komunikacyjnych łączących północ Europy z południem, a także:

- bliskość dużych aglomeracji miejskich oraz ośrodków badawczo-rozwojowych:
 - Bielsko-Biała 15 km,
 - Katowice 70 km
 - Kraków 100 km.
- bliskość przejść granicznych:
 - z Czechami - Cieszyn (50 km);
 - ze Słowacją - Zwardoń (45 km),
 - Korbielów (30 km),
 - Ujsoły (35 km)
 - Chyżne (70 km).

czyni Gminę Buczkowice dostępną dla turystów i inwestorów

Gmina Buczkowice jest w części zagospodarowana rolniczo, w części intensywnie zabudowana. Tereny osadnicze występują po obu stronach drogi wojewódzkiej nr 942 oraz dróg powiatowych nr S – 1401, S – 1404, S – 1405. Ponadto w Rybarzowicach przy drodze krajowej zlokalizowane są tereny przemysłowe,

3.2 Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna

Pod względem geograficznym Gmina położona jest na płaskowyżu Kotliny Żywieckiej u podnóża gór: Skaliste, Magura i Skrzyczne. Główny pas zabudowy ciągnie się wzdłuż rzeki Żylicy oraz drogi Żywiec - Szczyrk- Wisła.

Cechą krajobrazu Gminy jest położenie na wysoczyźnie o przebiegu na ogół równoleżnikowym. Teren Gminy jest silnie pofałdowany z dużymi przewyższeniami i obniżeniami terenu - falisty, pagórkowaty. Jedynie sołectwo Rybarzowice położone jest na wysoczyźnie o wysokości ok. 425 – 470 m n.p.m., rozciętej szeroką doliną rzeki Żylicy, a od północy płytkimi dolinkami dopływów rzeki Białej. Teren Rybarzowic leży w znacznym spadku w kierunku wschodnim.

Gmina Buczkowice położona jest na obszarze Karpat fliszowych. Osady fliszowe zostały podczas ruchów górotwórczych oderwane od swego podłoża i przesunięte ku północy. Powstały przy tym wielkie jednostki tektoniczne zwane płaszczowinami stanowiącymi geometrycznie wyodrębnione pokrywy skalne nasunięte jedna na drugą. Wśród tych jednostek tektonicznych najniższą pozycję zajmuje płaszczowina podśląska, na nią nasunięta jest płaszczowina śląska, która z kolei pokryta jest przez płaszczowinę magurską.

Kotlina Żywiecka w południowej części pokrywa się z oknem tektonicznym Żywca, w którym spod płaszczowiny godulskiej odsłania się płaszczowina cieszyńska, a spod płaszczowiny cieszyńskiej płaszczowina podśląska. Natomiast północna część Kotliny Żywieckiej (obejmująca rejon Buczkowic) zbudowana jest z trzeciorzędowych warstw krośnieńskich bloku Beskidu Małego, które kontaktują się z ogniwami kredowymi Beskidu Śląskiego wzdłuż wielkiego uskoku, który rozpoczyna się w rejonie Bielska (oddziela on blok Beskidu Śląskiego od obniżonego bloku Beskidu Małego).

Warstwy krośnieńskie stanowią najmłodsze należące do oligocenu ogniwo serii śląskiej. Litologicznie są to wapniste piaskowce muskowitowe i margliste łupki. Na ogół przeważają piaskowce cienkoławicowe i drobnoziarniste, natomiast piaskowce gruboławicowe spotyka się w dolnej części warstw krośnieńskich. Miąższość tego ogniwa wynosi około 1000 m.

Najmłodsze osady na omawianym terenie to utwory akumulacji rzecznej w postaci żwirów i piasków zdeponowanych w dolinach rzek.

3.3 Klimat

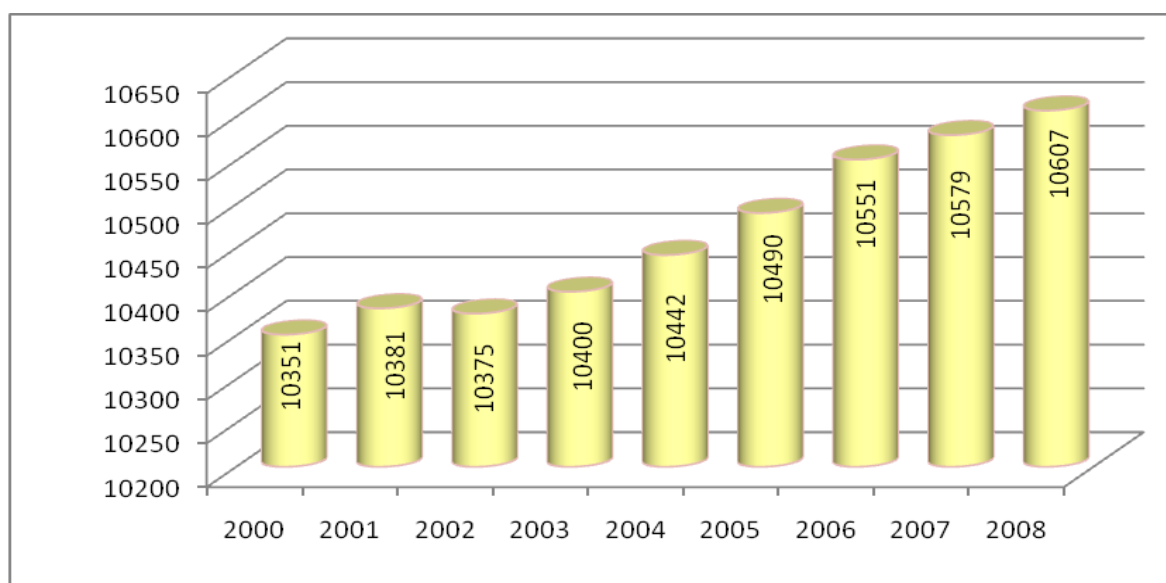
Klimat obszaru Gminy Buczkowice kształtowany jest pod wpływem niżów i wyżów barycznych wędrujących najczęściej z zachodu przynoszących powietrze polarno – morskie i zmienność pogody. Obszar znajduje się w górnej partii piętra klimatycznego „umiarkowanie ciepłego”, zawartego w przedziale od 420 do 725 m npm.

Charakterystyczną cechą klimatyczną obszaru jest występowanie wiatru halnego – najczęściej w miesiącach jesiennych i zimowych. Wieje z kierunków południowych i zachodnich, jest suchy i ciepły o znacznych prędkościach i niekorzystnych warunkach bioklimatycznych (pulsacje ciśnienia, suchość powietrza).

3.4 Otoczenie społeczno gospodarcze

Gmina Buczkowice ma powierzchnię 19,46 km². Stan ludności zamieszkującej Gminę w grudniu 2008 roku wynosił 10.607 mieszkańców, co oznacza, że średnie zaludnienie w Gminie wynosi około 545 mieszkańców na kilometr kwadratowy.

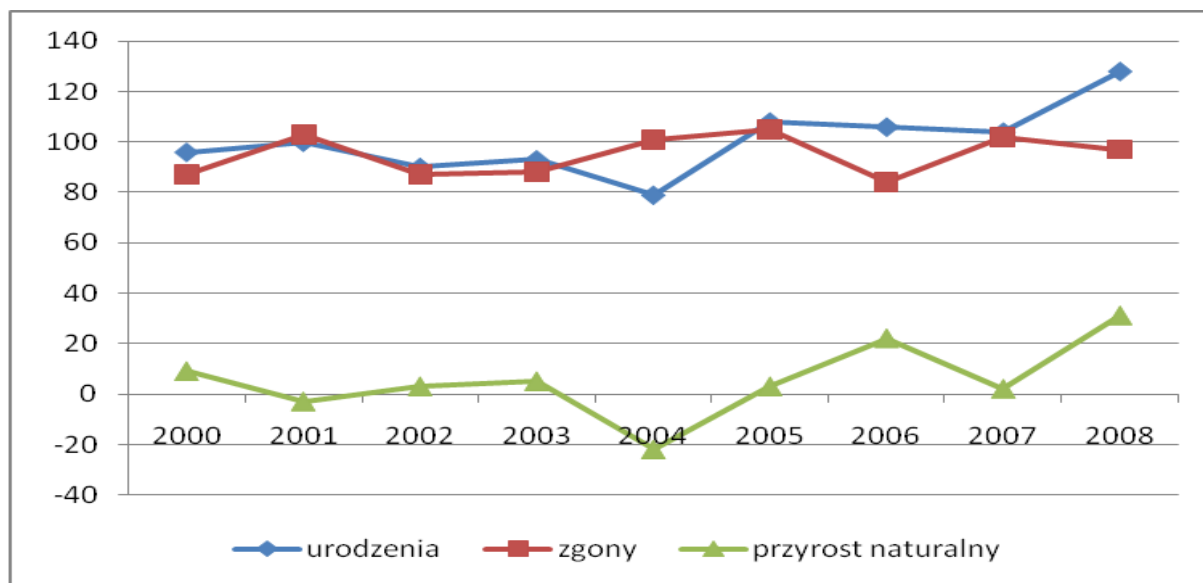
Według danych statystycznych liczba ludności na terenie Gminy Buczkowice na przestrzeni ostatnich ośmiu lat stale się nieznacznie zwiększa. W roku 2000 teren Gminy zamieszkiwało około 10.351 ludzi, w latach 2000-2008 liczba ta zwiększyła się do około 10.607, jest to powiększenie liczby ludności o 256 osób w skali niewielkiej podmiejskiej Gminy. (jest średnio rocznie o około 32 mieszkańców).

Rysunek 2 Liczba mieszkańców Gminy w latach 2000-2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zamieszczonych na stronie GUS, 2009, oraz UG Buczkowice, 2009

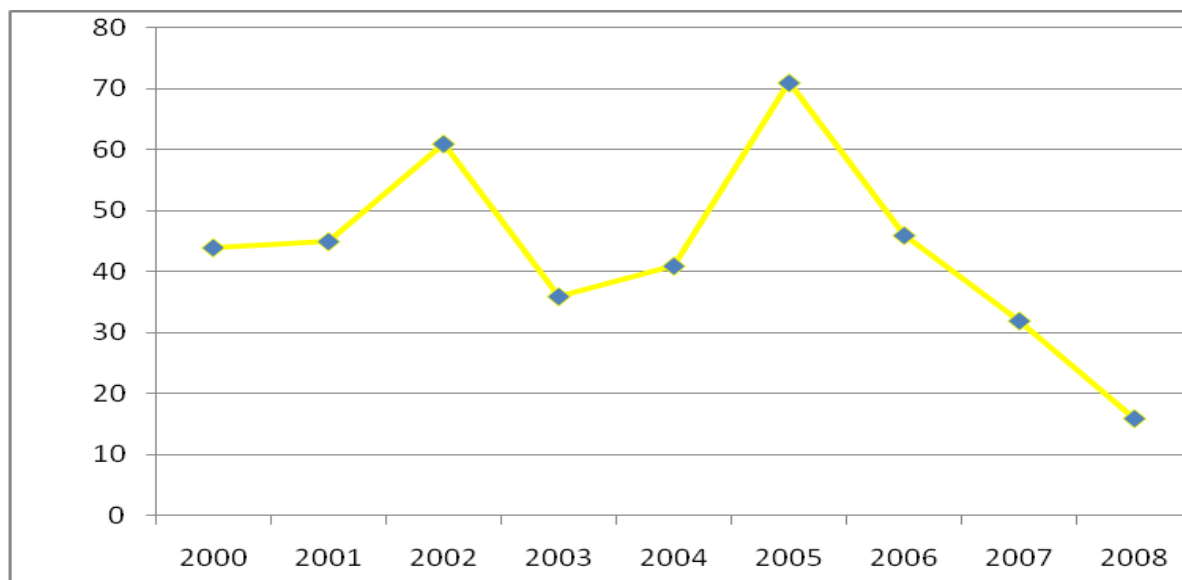
Wzrosty liczby ludności zamieszkującej Gminę Buczkowice są odzwierciedleniem liczby urodzeń i zgonów, a co za tym idzie salda migracji. Zestawienie tych wskaźników zobrazowano na wykresie poniżej, wskaźniki te wykazują stałą tendencję wzrostową.

Rysunek 3 Ilość urodzeń, zgonów i przyrost naturalny na terenie gminy Buczkowice w latach 2000-2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, 2009

Wzrost poziomu liczby ludności wynika również z salda migracji, z zestawienia zamieszczonego poniżej wynika, iż od 2000 roku saldo utrzymuje się na stałym, wysokim poziomie około 50. Tak wysokie saldo migracji wynika z tego że gminy położone w niedalekiej odległości od większych miast w ostatnich latach stają się sypialnią większych miast. Są to głównie mieszkańcy Bielska - Białej, którzy pragnąc zaznać ciszy i spokoju przenoszą się do spokojnych zakątków położonych w niewielkiej odległości.

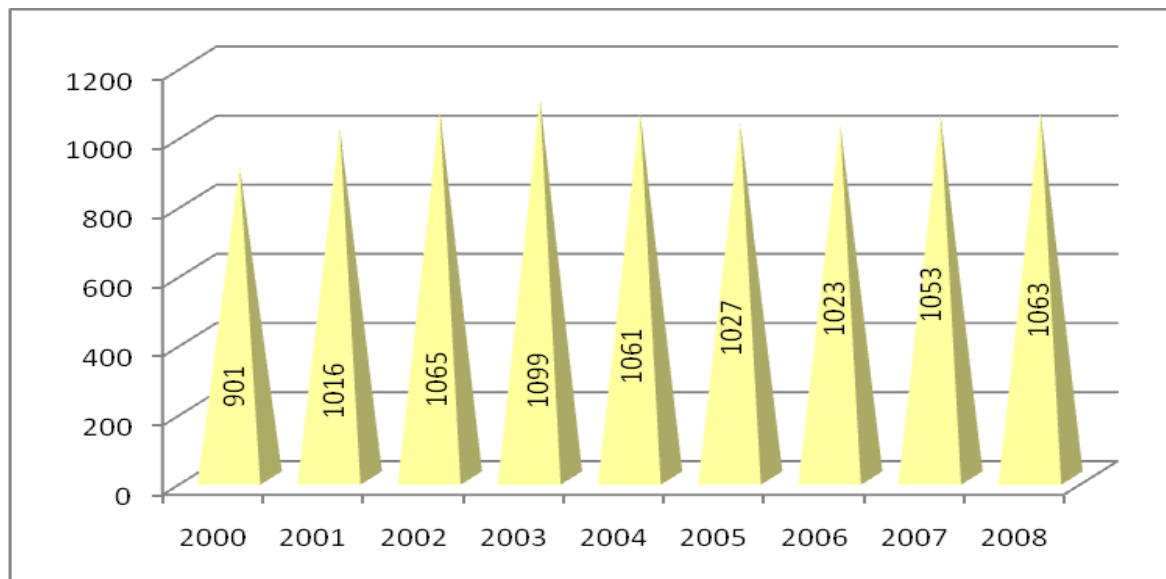
Rysunek 4 Saldo migracji na obszarze gminy Buczkowice na przestrzeni lat 2000 - 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, 2009

Ludność w wieku produkcyjnym stanowi około 63,8% całej populacji mieszkańców Gminy, ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi około 20,1%, a w wieku poprodukcyjnym około 16% mieszkańców.

Duża część mieszkańców gminy pracuje w niewielkich zakładach przemysłowych i usługowych na terenie Gminy i poza jej granicami, a szczególnie w Bielsku – Białej i w Żywcu.

Na obszarze gminy zarejestrowanych jest około 1063 podmiotów gospodarczych. Ilość podmiotów i ich ilość w skali ostatnich 8 lat w zasadzie się nie zmieniła, w 2002 liczba była podobna do tej w 2008 roku w międzyczasie liczba podmiotów spadła i powoli rośnie do obecnego stanu. Strukturę podmiotów gospodarczych zobrazowano na poniższym wykresie.

Rysunek 5 Zmiany w ilości podmiotów gospodarczych na terenie gminy Buczkowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, 2009

Dominującą formę własności stanowi sektor prywatny. Z 1063 zarejestrowanych działalności gospodarczych:

- 1034 stanowią podmioty gospodarki narodowej,
- 887 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą,
- 48 to spółki handlowe,
- 1 spółdzielnie,
- 17 fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne

Znaczącym źródłem utrzymania na terenie gminy Buczkowice jest przemysł – około 62% ogółu zatrudnionych. Znacznie mniejszy udział w strukturze utrzymania ma budownictwo oraz handel zatrudniające około 10% ogółu zatrudnionych. Ponadto niewielki odsetek ludności utrzymuje się z pracy w transporcie, gospodarce magazynowej i łącznie – około 1%.

Do ważniejszych zakładów działających na terenie gminy należą:

- Zakład Mięśny "Handerek", 43-374 Buczkowice, Nadbrzeżna 821,
- PPHU Prosperplast, 43-374 Buczkowice, Wczasowa 733a,
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego Jan Bożek, 43-376 Godziszka, Polska, ul. Beskidzka 222,
- Dłl - Surowce wtórne, 43-378 Rybarzowice ul. Ceglana 864
- Zakład Drzewny "Winkiel", 43-378 Rybarzowice, ul. Rybarzowice 824
- S.C. Auto-Kram - skup i sprzedaż samochodów powypadkowych, 43-376 Rybarzowice, ul. Ceglana 391,
- BT - Beton Towarowy sp. z o.o., „Górażdże Beton”, Zakład Rybarzowice, 43-378 Rybarzowice, ul. Ceglana 1
- Zakład Piekarniczo Cukierniczy "Capri", 43-378 Rybarzowice, ul. Bielska 840
- Stacja Paliw "Oaza", 43-378 Rybarzowice, ul. Żywiecka 823,

- Producent Okien z PCV "INVEST", 43-376 Kalna ul. Północna 212

Liczba bezrobotnych w gminie Buczkowice końcem 2008 roku wynosiła 381 osób, z czego 208 stanowiły kobiety. W latach 2004-2008 według stanu na dzień 31 grudnia danego roku wynosiła jak w tabeli poniżej.

Tabela 1 Struktura bezrobotnych w latach 2004-2008

2004		2005		2006		2007		2008	
ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
528	282	469	256	403	225	307	170	381	208

Źródło: PUP Bielsko-Biała, 2009

Z charakterystyk bezrobocia PUP na terenie gminy można wyciągnąć następujące wnioski:

- największą grupę wśród bezrobotnych stanowią kobiety,
- bezrobociem dotknięte są osoby głównie młode w wieku nie przekraczającym 30 lat życia, a więc w okresie pełnej zdolności do pracy o podstawowym i średnim poziomie wykształcenia,
- jako pozytywną cechę obecnego bezrobocia w gminie należy uznać fakt, że są to osoby głównie z krótkim stażem pracy lub bez stażu pracy, w wieku mobilnym, a więc podatne jeszcze na różne formy przekwalifikowania zawodowego
- jako pozytywna cechę należy uznać fakt, że zarówno globalna wielkość jak i skala natężenia obecnego bezrobocia w gminie Gilowice należy do niższych w skali powiatu żywieckiego
- za cechę negatywną należy uznać również ograniczenie perspektyw dla znacznej liczby młodych mieszkańców gminy z powodu braku pracy.

3.5 Turystyka i rekreacja

Rekreacji i wypoczynkowi sprzyja rozwinięta baza noclegowa:

- ośrodki wczasowe, (Ośrodek Rehabilitacyjno-Wypoczynkowy "Mieszko", Ośrodek Wczasowo-Wypoczynkowy "Kłosek" w Buczkowicach, Gościniec „Skalite” w Godziszce,
- domki letniskowe,
- kwatery prywatne
- schronisko młodzieżowe. (Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Buczkowicach)

W Gminie są dobre warunki do organizowania kolonii letnich i zimowisk. Czynnemu wypoczynkowi sprzyjają:

- kryta pływalnia w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Buczkowicach,
- cztery dobrze wyposażone sale gimnastyczne, w których są warunki do rozgrywania meczy koszykówki, siatkówki,
- pełnowymiarowe boisko piłki nożnej w Buczkowicach - LZS "Sokół",
- infrastruktura sportowa przy obiektach szkolnych.

Niewątpliwą atrakcją są trasy rowerowe oraz szlaki turystyczne na trasach:

- Buczkowice - Skrzyczne 1257 m,
- Babia Góra 1220 m,
- Klimczok 1119 m,
- Magura 1095 m,
- Magurka 913 m.

Na terenie gminy działa Towarzystwo Społeczno-Kulturalne "Zagroda", które prowadzi między innymi działalność w zakresie upowszechniania kultury. Towarzystwo zarządza Kinem "Skalite" i kawiarnią w Domu Ludowym w Buczkowicach.

W gminie funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna i jej 3 filie, gdzie jest zebrany ciekawy księgozbiór. Czytelnie dysponują bieżącą prasą lokalną i ogólnokrajową.

Stałymi imprezami w kalendarzu wydarzeń kulturalnych są festyny dla mieszkańców wsi i okolic oraz wszystkich turystów odwiedzających naszą gminę. W gminie działają:

- zespoły wokalne,
- regionalne zespoły dziecięce,
- teatrzyk kukiełkowy,
- chór młodzieżowy,
- kółko akordeonistów,
- kółko muzyczno - rytmiczne,
- orkiestra dęta.

Czysta rzeka Żylica, las mieszany (świerk, brzoza) bliskość do Jeziora Żywieckiego, zimą dobre warunki do narciarstwa i saneczkarstwa, to walory stanowiące o atrakcyjności turystycznej gminy Buczkowice. Ważnym atutem Gminy Buczkowice jest to, że może stanowić doskonałą bazę wypadową na szlaki turystyczne znajdujące się w Szczyrku. Jest to istotne z powodu konkurencyjnych cen noclegów i wyżywienia w stosunku do Szczyrku.

W gminie prężnie działa koło wędkarskie posiadające własny staw rybny i koło PTTK umożliwiające chętnym uprawianie górskiej turystyki kwalifikowanej i zabezpieczające usługi przewodników. Koło jest organizatorem szeregu imprez turystycznych, w tym corocznego Wiosennego Rajdu Górskiego na trasie Buczkowice - Skrzyczne.

Koło Polskiego Związku Wędkarskiego "Żylica" propaguje wędkarstwo oraz prowadzi działania w zakresie ochrony wód Żylicy. Dbą o czystość rzeki i o przestrzeganie przepisów o wędkowaniu. Prowadzi też akcję zarybiania Żylicy. Jest również organizatorem zawodów wędkarskich.

Bezpośrednio z Buczkowic wychodzi jeden szlak turystyczny. Jest to czerwony szlak rozpoczynający się koło Urzędu Gminy a biegnący przez Siodło Pod Skalitem na Skrzyczne. Przebycie tej trasy zajmuje ok. 3 godzin. Pozostałe szlaki biegnące na Skrzyczne, Magórkę bądź Klimczok rozpoczynają się niedaleko Buczkowic albo łatwo dotrzeć do nich PKS-em, czy pieszo.

Do cyklicznie organizowanych plenerowych imprez przez Gminy Ośrodek Kultury należą:

- Rajd Górski "Zielenią się buki" (maj)
- Wielka Majówka "Zielenią się buki" (maj),
- Festyn "Rybarzowickie Świątowanie" (czerwiec),
- Festyn Wakacyjny w Godziszce (lipiec-sierpień),
- Dni Buczkowic - turnieje sportowe dla dzieci, Rodzinny Rajd Rowerowy, festyn "Pożegnanie lata (wrzesień).

Na przełomie lat 2008 i 2009 Gmina zrealizowała zadanie pn. "Rozbudowa przygranicznej infrastruktury turystycznej w Gminie Buczkowice" w ramach Programu Operacyjnego współpracy Transgranicznej Republika Czeska - Rzeczpospolita Polska 2007-2013.

Projekt obejmuje rozbudowę przygranicznej infrastruktury turystycznej w gminie Buczkowice i Gminie Dobra (Republika Czeska). W Gminie Buczkowice obejmuje:

- budowę miejsca do odpoczynku w Buczkowicach nad Żylicą (za Urzędem Gminy)
- budowa miejsca do odpoczynku w Godziszce (obecny plac rekreacyjny)

W 2009 roku Gmina Buczkowice zrealizuje projekt pn. „Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Buczkowice” realizowany w ramach Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 - 2013, priorytet III „Turystyka”, Działanie 3.2 „Infrastruktura okołoturystyczna”, Poddziałanie 3.2.2 „Infrastruktura okołoturystyczna - podmioty publiczne. Projekt obejmuje budowę ścieżek rowerowych na terenie Gminy Buczkowice o długości 5,4 km. Ścieżka przebiegać będzie od granicy Miasta Szczyrk do stawów w Rybarzowicach w rejonie granicy Gminy Łodygowice. Trasę ciągów zaplanowano na terenie gminy Buczkowice, od granicy z Gminą Szczyrk wzdłuż rzeki Żylicy do stawów w sołectwie Rybarzowice. Odcinek przebiegający na obszarze miejscowości Buczkowice (o długości 2.281,93 m i szerokości 2 m) pełnić będzie w całości funkcję ścieżki rowerowej. Natomiast odcinek zlokalizowany na terenie miejscowości Rybarzowice (o długości 3.118,58 m i szerokości użytkowej 2,5 m) będzie stanowił ścieżkę rowerową z dopuszczeniem ruchu lokalnego dla pojazdów mechanicznych (dojazd do posesji). Uzupełnieniem zasadniczej części projektu będzie wykonanie wzdłuż ścieżek rowerowych zatoczek odpoczynkowych,

wyposażonych na stałe w ławki z oparciem, stojak na rowery oraz kosz na śmieci. Ogólna liczba elementów małej architektury wyniesie 42 sztuki.

Na 2010 rok planowana jest realizacja zadania również współfinansowanego w ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska - Rzeczpospolita Polska 2007-2013 "Budowa miejsc odpoczynku w Rybarzowicach i Kalnej"

Zadanie obejmuje rozbudowę przygranicznej infrastruktury turystycznej:

- budowę miejsca odpoczynku w Rybarzowicach przy ul. Beskidzkiej obok Domu Ludowego,
- budowę miejsca odpoczynku w Kalnej przy ulicy Szkolnej w obrębie Zespołu Szkół.

3.6 Współpraca transgraniczna

Gmina Buczkowice od 1991 roku współpracuje z duńską gminą Tommerup. Tworzeniu warunków dla wzajemnego zbliżenia służą:

- wymiany mieszkańców gminy oraz dzieci i młodzieży,
- wymiana doświadczeń w dziedzinie funkcjonowania instytucji i urzędów gminnych,
- wspieranie inicjatyw i przedsięwzięć gospodarczych,
- współpraca w dziedzinie kultury.

Gmina Buczkowice należy do Euroregionu "Beskidy". Jego zadaniem jest wspieranie obszarów przygranicznych m.in. w takich dziedzinach jak wymiana doświadczeń i informacji dotyczących rozwoju polskich, czeskich i słowackich miast i gmin, rynku pracy, rozwiązywanie wspólnych problemów w dziedzinie komunikacji, ekologii, gospodarki oświaty i turystyki a także współpraca w dziedzinie oświaty i kultury.

Wizyty radnych i przedsiębiorców gminy Buczkowice w Tommerup miały charakter głównie gospodarczy i zaowocowały nawiązaniem kontaktów z duńskimi firmami. W 2001 roku Gmina Buczkowice zawiązała współpracę wsi Godziszka z miejscowością Dobra w Czechach. Kontakty obejmują przede wszystkim

- współpracę w zakresie oświaty i kultury.

Z Programu INTERREG IIIA w ramach Mikroprojektów „Euroregionu Beskidy” w Gminie Buczkowice w roku 2006 zrealizowano dwa projekty - po stronie Polskiej i Czeskiej „Warsztaty integracji plastycznej”, Razem w Beskidach”. Projekt został zrealizowany przez Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji we współpracy ze Szkołą Podstawową z Gminy Dobra. W czerwcu 2006r grupa młodzieży polsko - czeskiej uczestniczyła w warsztatach malarskich, ceramicznych i tkaniny artystycznej w Buczkowicach, natomiast we wrześniu 2006r młodzież z Buczkowic i Godziszki uczestniczyła w wycieczce do Gminy Dobra. Celem wyjazdu była prezentacja wystawy będącej efektem wakacyjnych warsztatów.

4 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego

4.1 Ochrona przyrody i krajobrazu

4.1.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

4.1.1.1 Charakterystyczne elementy przyrody i krajobrazu w strukturze przestrzennej zagospodarowania terenu Gminy Buczkowice

Krajobraz Gminy Buczkowice reprezentuje duża mozaikowość różnych form ukształtowania terenu, charakterystycznych przede wszystkim dla mezoregionu Kotliny Żywieckiej – dużej kotliny śródgórskiej w Beskidach Zachodnich, której centrum znajduje się w rejonie ujścia do rz. Soły jej dwóch dużych dopływów: prawobrzeżnej Koszarawy i lewobrzeżnej Żylicy. Kotlina Żywiecka obejmuje niemal całą powierzchnię Gminy – jedynie zachodnie obrzeża u podnóża Skalisteo (863 m npm) należą do masywu Beskidu Śląskiego. Dno Kotliny Żywieckiej, otoczonej z każdej strony pasmami górskimi: Beskidu Śląskiego, Beskidu Małego i Beskidu Żywieckiego wznosi się na wysokość ok. 340 – 500 m npm; fizjograficznie wyróżnia się niewysokimi wzgórzami i niskimi grzbietami, poroządzanymi dolinkami licznych potoków. Przez centralną część Gminy (Buczkowice i Rybarzowice) na długości ok. 5,5 km z zachodu na wschód przepływa rz. Żylica, wpadająca do Jeziora Żywieckiego, której dolina ma układ równoleżnikowy. Na terenie Gminy ma ona charakter naturalnej podgórskiej rzeki, z dosyć szerokim kamienistym dnem i fragmentami ziołorośli i zarośli wierzbowych na brzegach. Ważnym uzupełnieniem walorów hydrograficznych, stanowiących istotny

element krajobrazu Gminy jest stosunkowo gęsta sieć hydrograficzna, tworzona głównie przez dolinki prawobrzeżnych i lewobrzeżnych dopływów Żylicy, tj.: potoków: Bruśnik, Godziszczanka i innych – odwadniających jej południową, centralną i północną część.

Na granicy Gminy Buczkowice i miasta Szczyrk w początkowym odcinku istniejącego szlaku turystycznego pieszego na Skrzyczne rozciągają się niewielkie polany, z których roztaczają się malownicze panoramy: na Grupę Klimczoka w Beskidzie Śląskim, północną część Kotliny Żywieckiej i pasmo Magurki Wilkowieckiej w Beskidzie Małym. W piętrze pogórza masywu Skalisteo oraz Klimczoka w Beskidzie Małym znajdują się jedyne obszary leśne na terenie Gminy, których drzewostany zbliżone są swoim składem gatunkowym do dolnoregłowych borów jodłowo – świerkowych. Niewielka ilość rozproszonych zadrzewień skupia się jeszcze na zboczach jarów i głęboko wciętych dolin lokalnych cieków wodnych. W zakresie form krajobrazu kulturowego przeważają otwarte tereny upraw rolnych, z rozdrobnioną zabudową zagrodową, otaczające zurbanizowane centra poszczególnych sołectw oraz zwarta zabudowa mieszkaniowo – usługowo – przemysłowa z bogatą infrastrukturą komunikacyjną.

Należy podkreślić, iż w „Strategii Rozwoju Gminy Buczkowice”, opracowanej w 2001r. Zwrócono szczególną uwagę m.in. na estetykę krajobrazu i zabudowy, co można realizować np. poprzez tworzenie tzw. „sfer przyrodniczej i przestrzennej przydatności do zagospodarowania” - dla wszelkich typów obszarów, zlokalizowanych zwłaszcza wzdłuż cieków wodnych (strefa otuliny rz. Żylicy, otuliny lokalnych cieków wodnych) - traktując je jako szansę rozbudowy układu przyrodniczego Gminy oraz atrakcyjny ciąg potencjalnych terenów turystyki, rekreacji i wypoczynku, niekolizyjnych ze środowiskiem.

4.1.1.2 Siedliska przyrodnicze i zbiorowiska roślinne

Ogółem na terenie Gminy Buczkowice występują następujące klasy siedlisk: grunty orne, lasy mieszane tereny rolnicze z elementami naturalnymi, łąki i pastwiska oraz tereny nadwodne w obrębie których stwierdzono ok. 700 gatunków roślin naczyniowych. Na zlecenie Urzędu Gminy Buczkowice obszar Gminy przed kilku laty został objęty szczegółową waloryzacją przyrodniczą (florystyczną i fitosocjologiczną) - ze szczególnym zwróceniem uwagi na dolinę Żylicy i jej dopływów.

Do najcenniejszych obszarów na terenie Gminy Buczkowice – w oparciu o przeprowadzoną waloryzację przyrodniczą – należy uznać:

- górny odcinek Żylicy wraz z usytuowaną na jej prawym brzegu nadrzeczną olszyną górską,
- fragment doliny Żylicy w Rybarzowicach, zawarty pomiędzy ulicą Mostową i granicą Gminy z Gminą Łodygowice – ze szczególnym wyróżnieniem rozlewiska pełniącego funkcję naturalnej oczyszczalni hydrobotanicznej dla stawów w Rybarzowicach,
- skalisty odcinek rzeki pomiędzy progiem przy ul. Wodnej i granicą Gminy Buczkowice z Gminą Łodygowice,
- stoki Groniczka (531 m n.p.m.) porośnięte przez dolnoregłowy bór jodłowo - świerkowy z płatami torfowiska przejściowego - z licznym udziałem gatunków roślin, objętych ochroną prawną : *podrzeń żebrowiec*, *kukułka szerokolistna*, *kukułka Fuchsa*, *podkolan biały* i *listera jajowata*.

W obszarach tych przede wszystkim spotyka się interesujące zbiorowiska roślinne, podlegające ochronie prawnej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie, tj :

- wilgotne łąki użytkowane ekstensywnie *Cirsietum rivularis*,
- niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatheretum medioeuropaeum*, *Gladiolo-Agrostietum*,
- torfowiska przejściowe i niskie *Caricion nigrae*, *Caricion davallianae*,
- dolnoregłowy bór mieszany *Abieti-Piceetum montanum*,

W przeważającej części ww. rodzaje zbiorowisk roślinnych pokrywają się z typami siedlisk, uwzględnionych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 maja 2005r. w sprawie typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymagających ochrony w formie wyznaczenia obszarów Natura 2000 (Dz.U.Nr 94 poz. 795) i wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (Dyrektywy Siedliskowej). Dotyczy to w szczególności: niżowych i górskich łąk użytkowanych ekstensywnie (kod 6510) oraz torfowisk przejściowych i niskich.

Dodatkowo w obrębie terenów rolniczych, łąk oraz cieków wodnych stosunkowo licznie są reprezentowane inne charakterystyczne zbiorowiska nieleśne :

- zespół ostrożenia warzywnego (*Angelico – Cirsietum oleracei*) - punktowo w dolinach potoków,
- łąka ostrożeńiowa (*Cirsietum rivularis*) - punktowo w dolinach potoków.

Pomimo tego, iż szata roślinna Gminy Buczkowice ukształtowała się pod silnym wpływem zróżnicowanej działalności człowieka (rolnictwo, gospodarka leśna, osadnictwo, rozwój przemysłu w XIX w.), przedstawione wyżej cenne typy siedlisk i zbiorowisk roślinnych, charakteryzujących się dużym udziałem przedstawicieli rzadkich gatunków roślin i zwierząt, zachowały się w stosunkowo licznych rozproszonych miejscach - szczególnie w dolinie Żylicy oraz fragmentach obszarów leśnych piętra pogórza Beskidu Śląskiego. Biorąc pod uwagę roślinność potencjalną Gminy zbiorowiskami uwarunkowanymi siedliskowo na jej przeważającym terenie są zbiorowiska łąkowe w dolinach rzek i potoków (wierzbowy, jesionowo – olszowy) oraz grąd subkontynentalny i dolnoregłowy bór mieszany w piętrze pogórza i regla dolnego niższych partii Beskidu Śląskiego, co oddaje charakter pierwotnej roślinności na tym obszarze.

4.1.1.3 Chronione i ginące elementy flory i fauny

Stan rozpoznania środowiska przyrodniczego Gminy Buczkowice, szczególnie pod kątem występowania rzadkich i ginących gatunków flory jest bardzo dobry. W przypadku flory - związane jest to z opracowaną waloryzacją przyrodniczą Gminy Buczkowice (Wilczek 2001 - ze szczególnym uwzględnieniem terenu doliny Żylicy i masywu Groniczka, Skalitégo i podnóża grupy Klimczoka. Wyjątkowe bogactwo szaty roślinnej charakteryzuje zwłaszcza dolinę Żylicy, w obrębie której badania przyrodnicze wykazały występowanie ok. 300 gatunków roślin kwiatowych, z czego ok. 2% stanowią rośliny chronione. Według obecnego stanu wiedzy na terenie Gminy odnotowano występowanie ok. 10 gatunków roślin, objętych ochroną ścisłą i częściową (*wawrzynek wilczełyko, kukułka szerokolistna, kukułka Fuchsa, podkolan biały, parzydło leśne, bluszcz pospolity, listera jajowata, kruszczyk szerokolistny, pióropusznik strusi, parzydło leśne, kalina koralowa, kopytnik pospolity i kruszyna pospolita*) i dodatkowo kilka gatunków rzadkich i zagrożonych w skali Górnego Śląska (*oset łopianowaty, czartawa drobna, przytulinka krzyżowa, żywiec gruczołowaty, tojeść gajowa, przetacznik górski i lepieźnik biały*). Większość gatunków chronionych, jak i uznanych za rzadkie, występuje w nadrzecznej olszynie górskiej oraz zaroślach z leszczyną i czeremchą zwyczajną w dolinie Żylicy w Buczkowicach i Rybarzowicach, jak również w płatach torfowiska przejściowego i młak na stokach Groniczka w Buczkowicach. Ww. gatunki reprezentują więc zarówno różne typy zbiorowisk leśnych i zaroślowych, jak i nieleśnych.

Ogółem na tym obszarze nie stwierdzono żadnego gatunku z tzw. Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, co mogłoby decydować o wyznaczeniu potencjalnej Ostoi Siedliskowej NATURA 2000.

Występujące na terenie gminy płaty naturalnych i półnaturalnych zbiorowisk roślinnych charakteryzują się ogólnie znacznym zubożeniem gatunkowym, a podstawowy problem stanowi ekspansja gatunków synantropijnych w zbiorowiskach roślinności leśnej i nieleśnej – szczególnie jest to widoczne w dolinie rz. Żylicy - na skraju koryta rzeki wzdłuż pozostałości zbiorowisk łąkowych.

Stan zbadania fauny na terenie Gminy jest niepełny – głównym wyznacznikiem jej walorów jest dobrze rozpoznana ichtiofauna doliny Żylicy i jej dopływów. W tutejszych wodach śródlądowych stwierdzono występowanie 9 gatunków ryb – wśród nich m.in.: *pstrąg potokowy, głowacz przegopłety, kiełb, jelec i karaś srebrzysty*.

Spośród licznych przedstawicieli awifauny do jej najcenniejszych przedstawicieli na obszarze Gminy należy: *zimorodek i pluszcz* – gniazdujące i zamieszkujące jedynie czyste wody płynące i ich brzegi. Dodatkowo występują tu pojedyncze gatunki migrujące ptactwa wodnego – m.in.: *cyranka, cyraneczka, krzyżówka, głowienka czernica, łyska, łabędź niemy i mewa śmieszka*.

Spośród innych przedstawicieli fauny kręgowców na terenie Gminy wymienić należy 8 gatunków płazów (*ropucha szara, ropucha zielona, żaba moczarowa, żaba trawna, żaba wodna, żaba jeziorkowa, rzekotka drzewna i traszka zwyczajna*), 5 gatunków gadów (*padalec zwyczajny, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, zaskroniec zwyczajny i żmija zygzakowata*) oraz gatunki zwierzyny łownej (*sarna, bażant, zając, borsuk*), drobne ssaki drapieżne (*lis, kuna leśna i domowa, tchórz, łasic, sporadycznie – jenot*) - charakterystyczny element fauny ekosystemów leśnych (lasz łąkowe, zbiorowiska zaroślowe, fragmenty boru mieszanego) oraz wodnych i nadwodnych w dolinach potoków.

Spośród zinwentaryzowanych przedstawicieli bezkręgowców do najbardziej interesujących należą owady (głównie chrząszcze i motyle oraz pajęczaki, związane ze zbiorowiskami nieleśnymi, specyficznymi dla obszaru Gminy Buczkowice).

Do głównych zagrożeń siedlisk oraz gatunków fauny i flory na terenie Gminy Buczkowice należą

- niekontrolowana eksploatacja żwiru rzeczno, powodująca zanikanie kamienistych tarłisk gatunków ryb,
- prace wykonywane w korytach potoków, związane z zabudową hydrotechniczną,
- zabudowa terenów zalewowych, prowadząca do stopniowego zmniejszania szerokości koryta rzeczno,
- wycinka lasów łęgowych oraz inwazja obcych gatunków roślin (synantropizacja).

4.1.1.4 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Buczkowice

Spośród form ochrony przyrody ożywionej i nieożywionej, wymienionych w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz.U.Nr 92 poz. 880 z późn. zm.), do chwili obecnej na terenie Gminy Buczkowice utworzono:

- Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego (1998r.) - w granicach Parku znajduje się znikoma powierzchnia ok. 50 ha (strefa ochronna o bardzo ograniczonym reżimie ochronnym zajmuje ok. 545 ha)
- 2 pomniki przyrody (drzewa wolnostojące)

Aktualny stan ochrony przyrody na terenie Gminy (indywidualne i małoobszarowe formy ochrony) oraz zamierzenia w tym zakresie, oparte o przeprowadzone ekspertyzy i waloryzacje przyrodnicze przedstawiają tabele.

Tabela 2 Pomniki przyrody ożywionej na terenie Gminy Buczkowice

L.P.	Nr rejestru*	Lokalizacja	Obiekt	Kategoria obiektu	Uwagi
1	91	Rybarzowice, pas drogowy drogi powiatowej nr 1401 S: Buczkowice - Rybarzowice	Dąb szypułkowy „Gruby Dąb” obw.pnia 635 cm	Drzewo wolnostojące	należy zweryfikować aktualny stan zdrowotno – sanitarny drzewa - z uwagi na znaczne ubytki w pniu i redukcję masy korony wskutek prac pielęgnacyjnych, wykonanych w poprzednich latach
2	120	Rybarzowice, własność prywatna - posesja nr 475	Dąb szypułkowy obw.pnia 300 cm	Drzewo wolnostojące	należy zweryfikować aktualny stan zdrowotno – sanitarny drzewa

Źródło: Wojewódzki Konserwator Przyrody w Katowicach. Rejestr pomników przyrody

Tabela 3 Projektowane i proponowane formy ochrony przyrody na terenie Gminy Buczkowice

L.P.	Nazwa obiektu	Forma ochrony	Miejscowość	Cel ochrony
1	Żyłica - Buczkowice	Zespół przyrodniczo – krajobrazowy	Buczkowice	Ochrona fragmentu dobrze zachowanej nadrzecznej olszyny górskiej z udziałem chronionych gatunków roślin
2	Żyłica - Rybarzowice	Zespół przyrodniczo – krajobrazowy	Rybarzowice	Ochrona fragmentu rzeki Żyłicy wraz z przylegającymi do niej żwirowiskami, stawami, dobrze zachowanymi fragmentami lasów łęgowych, zaroślami oraz łąkami.
3	Groniczek	Zespół przyrodniczo – krajobrazowy	Buczkowice	Ochrona fragmentu dolnoregłowego boru jodłowo – świerkowego z licznymi chronionymi gatunkami roślin
4	Grzebień Żyłicy	Stanowisko dokumentacyjne	Rybarzowice	Ochrona skalistego odcinka rzeki z odsłonięciem stromo ustawionych ławic piaskowców przypominających grzebień
5	Nad Żyłicą	Użytek ekologiczny	Rybarzowice	Naturalne rozlewisko stanowiące naturalną oczyszczalnię hydrobotaniczną porośnięte przez szuwar

				szerokopalkowy i szuwar z manną jadalną
6	Lipa drobnolistna obw. pnia 379 cm	Pomnik przyrody – drzewo wolnostojące	Buczkowice, obok bramy wjazdowej na teren szkolnego schroniska młodzieżowego	Pomnik przyrody ożywionej
7	Daglezja zielona obw. pnia 210 cm	Pomnik przyrody – drzewo wolnostojące	Buczkowice, obok budynku szkolnego schroniska młodzieżowego	Pomnik przyrody ożywionej
8	Jesion wyniosły (2 szt.) obw. pnia 282 i 288 cm	Pomnik przyrody – grupa drzew	Buczkowice, ul. Grunwaldzka 87	Pomnik przyrody ożywionej
9	Klon zwyczajny (2 szt.) obw. pnia 240 i 198 cm	Pomnik przyrody – grupa drzew	Buczkowice, obok kapliczki przy ul. Grunwaldzkiej	Pomnik przyrody ożywionej
10	Lipa drobnolistna (2 szt.) obw. pnia 340 i 320 cm	Pomnik przyrody – grupa drzew	Rybarzowice, obok zakładu „Beskid” przy ul. Wiklinowej	Pomnik przyrody ożywionej
11	Lipa drobnolistna obw. pnia 322 cm	Pomnik przyrody – drzewo wolnostojące	Rybarzowice, ul. Beskidzka 59	Pomnik przyrody ożywionej
12	Jawor obw. pnia 385 cm	Pomnik przyrody – drzewo wolnostojące	Rybarzowice, obok budynku OSP, na skraju zadrzewień	Pomnik przyrody ożywionej
13	Lipa drobnolistna obw. pnia 340 cm	Pomnik przyrody – drzewo wolnostojące	Rybarzowice, rejon ul. Beskidzkiej i Narcyzów	Pomnik przyrody ożywionej
14	Jesion wyniosły obw. pnia 390 cm	Pomnik przyrody – drzewo wolnostojące	Rybarzowice, ul. Radosna – własność prywatna	Pomnik przyrody ożywionej
15	Lipa drobnolistna (2 szt.), obw. pnia 320 i 320 cm	Pomnik przyrody – grupa drzew	Rybarzowice, ul. Malinowa, obok tartaku (przy granicy Rybarzowic i Łodygowic	Pomnik przyrody ożywionej
16	Jesion wyniosły obw. pnia 505 cm	Pomnik przyrody – drzewo wolnostojące	Buczkowice, rejon ul. Woźnej i Wesołej	Pomnik przyrody ożywionej
17	Wiąz szypułkowy obw. pnia 310 cm	Pomnik przyrody – drzewo wolnostojące	Buczkowice, zadrzewienie przy ul. Legionów	Pomnik przyrody ożywionej
18	Lipa drobnolistna obw. pnia 376 cm	Pomnik przyrody – drzewo wolnostojące	Godziszka, obok kościoła	Pomnik przyrody ożywionej

Wszystkie ww. propozycje obiektów i obszarów przyrodniczo cennych, zasługujących na objęcie ochroną prawną, zostały zawarte w opracowanej waloryzacji przyrodniczej Gminy, wykonywanej na zlecenie Urzędu Gminy. Pomimo, iż na terenie Gminy znajduje się niewielki fragment Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego, to jednak ww. część Parku nie została włączona do granic powołanego Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk NATURA 2000 „Beskid Śląski”, co wskazuje na to iż obszar ten nie przedstawia znaczących walorów przyrodniczych, wymaganych dla ochrony istotnych dla UE siedlisk oraz gatunków fauny i flory.

Wszystkie podane powyżej propozycje nowych obiektów i obszarów chronionych były już przedstawione w poprzednim opracowaniu POŚ dla Gminy Buczkowice i do tej pory nie zmieniły swojego statusu.

Jeżeli obecnie nie zachodzi żadna z przesłanek, utrudniających wprowadzenie ochrony prawnej dla tych obiektów i obszarów, tj. nieregulowany stan własności gruntów, pogarszający się stan zdrowotno – sanitarny drzew oraz zmieniające się przeznaczenie nieruchomości w planie zagospodarowania przestrzennego – to praktycznie ochrona prawna dla poszczególnych zgłoszonych propozycji może być wprowadzona odpowiednią uchwałą Rady Gminy.

4.1.1.5 Zieleni urządzona

Zieleni urządzona, w tym: zieleńce, skwery, zieleni przyzagrodowa w zabudowie mieszkaniowej, izolacyjno – osłonowa wzdłuż ciągów komunikacyjnych i wokół zabudowy usługowo – przemysłowej, w tym – obiektów użyteczności publicznej oraz zabytkowe założenia zieleni wysokiej – cmentarnej i przykościelnej – to jeden z istotnych elementów Ekologicznego Sytemu Obszarów Chronionych (ESOCh) Gminy Buczkowice, chronione go zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W tekście i części graficznej "Studium uwarunkowań..." wprowadzono dodatkowo tereny zadrzewień izolacyjnych o charakterze krajobrazowym oraz ochronno - estetycznym - wokół istniejącej i planowanej

zabudowy usługowo - przemysłowej oraz projektowanego odcinka drogi krajowej DK 94 Bielsko Biała - Zwardoń oraz propozycje rekreacyjnego zagospodarowania terenów łągowych i łąkowych doliny Żylicy.

W minionych kilku latach Gmina Buczkowice prowadziła szereg przedsięwzięć w zakresie kształtowania obszarów zieleni publicznej – w szczególności bieżącą pielęgnacją skwerów, zieleńców i klombów – w szczególności wokół terenów rekreacyjno – wypoczynkowych i obiektów użyteczności publicznej.

W kształtowaniu obszarów zieleni publicznej na terenie Gminy w perspektywie krótkoterminowej przewiduje się następujące zadania priorytetowe – jako cele szczegółowe w ramach „wzrostu turystycznej atrakcyjności gminy” (przyjęte już w zamierzeniach „Strategii Rozwoju Gminy Buczkowice”):

- urządzenie i zagospodarowanie terenów nadwodnych wzdłuż rz. Żylicy w Buczkowicach i Rybarzowicach (kąpieliska wraz z towarzyszącymi zespołami rekreacji i urządzeń sportowych – zadanie ujęte w Planie Rozwoju Lokalnego i Wieloletnim Planie Inwestycyjnym),
- budowa miejsc do odpoczynku (placów rekreacyjnych) w: Buczkowicach, Godziszce, Rybarzowicach i Kalnej.

W zamierzeniach długoterminowych Gminy pozostaje nadrzędny cel, tj. ochrona kompozycji układów zieleni, jako element ochrony różnorodności przyrodniczej i krajobrazowej oraz dalsze kształtowanie systemu ogólnodostępnej zieleni gminnej, obejmującej docelowo również istniejącą zieleń nieurządzoną, łągową w dolinie Żylicy (zadrzewienia, zakrzaczania, murawy trawiaste).

W ww. terenach zieleni należy dopuścić możliwość realizacji obiektów i urządzeń rekreacyjno – sportowych, parkowych, małej architektury – z zachowaniem zasady o dominującej funkcji terenów istniejącej zieleni łąkowej, adaptowanej do celów rekreacji.

Konieczne należy wdrożyć m.in. rewitalizację zabytkowych założeń zieleni przykościelnej i cmentarnej – istnieje pilna potrzeba ww. działań, ponieważ starodrzew ten wymaga w całości poprawy stanu zdrowotno – sanitarnego i uczynienia kompozycji układów zieleni poprzez likwidację samosiewów.

Analiza obecnego sposobu zagospodarowania nieruchomości o różnym sposobie zagospodarowania skłania do konieczności wprowadzenia dodatkowych zapisów planistycznych, regulujących docelowy procentowy udział powierzchni terenów zieleni, tj;

- tereny zabudowy mieszkaniowej – min. 60% niezabudowanej powierzchni działki (utrzymanie istniejących terenów zadrzewień, ogrodów, muraw trawiastych),
- tereny i obiekty użyteczności publicznej, usług, rekreacji i wypoczynku – min. 70% niezabudowanej części działki (utrzymanie wartościowych zespołów zieleni wysokiej oraz wprowadzenie zieleni izolacyjno – osłonowej),
- tereny komunikacyjne - „ciągi zieleni izolacyjno – osłonowej” w formie szpalerów lub kęp – z pozostawieniem luk, umożliwiających tzw. „otwarcia widokowe”.

Zieleń przydrożna, rosnąca w pasie drogowym wszystkich kategorii dróg, poza aktualnie prowadzoną w miarę potrzeb i dostępnych środków bieżącą pielęgnacją, wymaga częściowej wymiany składu gatunkowego drzew oraz nowych nasadzeń.

Na terenach potencjalnie zalewowych, w dolinach cieków wodnych, obniżeniach stawów rybnych, podmokłych łąk, istotne są zalecenia utrzymania istniejącej zieleni nieurządzonej (zadrzewienia przywodne, śródpolne), w tym – kształtowania terenów zieleni, podtrzymujących funkcje korytarzy migracyjnych.

4.1.2 Identyfikacja potrzeb

W granicach administracyjnych Gminy Buczkowice najwyższy poziom walorów przyrodniczych i krajobrazowych, kwalifikujących się do ochrony, wyznacza aktualnie bardzo niewielki obszar o powierzchni ok. 50 ha, włączony w 1998r. do granic Parku krajobrazowego Beskidu Śląskiego oraz znaczne fragmenty doliny Żylicy, objęte szczegółową waloryzacją przyrodniczą, natomiast dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego Gminy należy podjąć następujące zadania:

- wdrożenie proponowanych obiektów i obszarów chronionych na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody – w ramach Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh) Gminy – poprzez powołanie pomników przyrody, propozycji zespołów przyrodniczo – krajobrazowych, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych, bieżące zgłaszanie uwag i wniosków, udział w konsultacjach – w ramach przygotowywanego planu ochrony dla PK Beskidu Śląskiego; uzgodnienie zapisów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz „Studium

uwarunkowań...” Gminy z treścią przygotowywanego planu ochrony Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego

- zachowanie ciągłości lokalnych „korytarzy” i „węzłów” ekologicznych (system dolin rzek i potoków, łączących równoleżnikowo pasma górskie: Beskidu Śląskiego i Beskidu Małego, lokalne rozproszone enklawy leśne tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz nieliczne pozostałości zabytkowych założeń zieleni i inne elementy krajobrazu kulturowego,
- stworzenie systemu ogólnodostępnych terenów gminnej zieleni urządzonej z ich akomodacją głównie do funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych; zagospodarowanie zielenią otoczenia gminnych obiektów użyteczności publicznej,
- koncepcja rekreacyjno - wypoczynkowego zagospodarowania terenów przywodnych – z jednoczesnym utrzymaniem lokalnych „korytarzy” i „węzłów” ekologicznych,
- zwiększanie lesistości gminy poprzez zalesianie i zadrzewianie gruntów rolnych o niskiej wartości bonitacyjnej,
- kontynuacja prac pielęgnacyjno-konserwatorskich w stosunku do istniejących drzew – pomników przyrody i drzew o wymiarach pomnikowych,
- zachowanie różnorodności biologicznej agrocenoz – wdrażanie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych na obszarach wiejskich w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich: 2007 – 2013, promocja agroturystyki, kwalifikowanych form rekreacji (wędkarstwo), kwalifikowanej „turystyki przyrodniczej” (obserwacje ornitologiczne),
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory – zwłaszcza w dolinie Żylicy.

Dla osiągnięcia stanu docelowego w zakresie ochrony przyrody niezbędne staje się również stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej: dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez programy zintegrowanej edukacji ekologicznej, koordynowanej przez lokalne organizacje i stowarzyszenia lub własną aktywność Gminy w tym zakresie.

Utworzenie ekologicznego systemu ochrony bogatego zestawu obszarów i obiektów przyrodniczo cennych można zaliczyć do celów krótkoterminowych w działaniach Gminy Buczkowice, natomiast pozostałe - do celów długoterminowych.

Zabezpieczenie realizacji ww. potrzeb umożliwi pozyskania środków z zewnętrznych pomocowych funduszy ekologicznych: WFOŚiGW, NFOŚiGW oraz środków UE (Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2007 – 2013, Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 – 2013).

4.1.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2013 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2013	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OPK.1	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego Gminy, doskonalenie systemu obiektów i obszarów chronionych	OPK.1.1	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych i ochrona czynna cennych przyrodniczo obiektów i obszarów na terenie Gminy Buczkowice	OPK.1.1.1	Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjno – konserwacyjnych proponowanych pomników przyrody	Gmina Buczkowice
				OPK.1.1.2	Opiniowanie przygotowanego planu ochrony obszaru Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego	Gmina Buczkowice, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, ZPKWŚ w Będzinie
				OPK.1.1.3	Tworzenie małoobszarowych form ochrony przyrody w oparciu o sporządzoną waloryzację przyrodniczą	Gmina Buczkowice, lokalne stowarzyszenia ekologiczne, rady sołeckie, ZPKWŚ
				OPK.1.1.4	Program ochrony czynnej wybranych gatunków fauny, flory, zbiorowisk roślinnych ; idea włączenia szkół jako społecznych opiekunów nad pomnikami przyrody	Gmina Buczkowice, RZGW w Krakowie lokalne stowarzyszenia ekologiczne, szkoły, instytucje naukowe
				OPK.1.1.5	Wdrażanie programów rolnośrodowiskowych dla rolników w ramach PROW: 2007 - 2013	Gmina Buczkowice, Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (biuro powiatowe w Bielsku-Białej)
OPK.2	Zagospodarowanie zieleni terenów antropogenicznych - rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej Gminy	OPK.2.1	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej; aktywna edukacja ekologiczna	OPK.2.1.1	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno - konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Buczkowice, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach, GDDKiA w Warszawie, Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej
				OPK.2.1.2	Wzbogacanie istniejących i realizacja nowych terenów ogólnodostępnej zieleni urządzonej (zieleni wokół obiektów użyteczności publicznej, kąpieliska nadwodne, inne tereny rekreacyjno – sportowe)	Gmina Buczkowice, lokalne stowarzyszenia, rady sołeckie, RZGW w Krakowie
				OPK.2.1.3	Ochrona pozostałości zabytkowych założeń zieleni (przykościelnej, cmentarnej)	Gmina Buczkowice, lokalne stowarzyszenia, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach
				OPK.2.1.4	Realizacja platform widokowych w punktach ekspozycji widokowych na terenie gminy (dolina Żyłicy, rejon szlaku turystycznego na Skrzyczne, Groniczek)	Gmina Buczkowice, lokalne stowarzyszenia, ZPKWŚ w Będzinie
				OPK.2.1.5	Proekologiczne rozwiązania w zakresie kształtowania zieleni nieurządzonej w dolinie rz. Żyłicy i jej dopływów	Gmina Buczkowice, Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej; lokalne stowarzyszenia ekologiczne; RZGW w Krakowie, Wojewoda Śląski

				OPK.2.1.6	Tworzenie wybranych ścieżek przyrodniczo - dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i atrakcyjnych krajobrazowo oraz miejsc dziedzictwa kulturowego; (ok. 3 obiekty)	Gmina Buczkowice, organizacje ekologiczne, ZPKWŚ w Będzinie
				OPK.2.1.7	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych, promujących walory środowiska przyrodniczego gminy – o charakterze cyklicznym	Gmina Buczkowice, organizacje ekologiczne, rady sołeckie

4.1.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OPK.1.1.3	Tworzenie małoobszarowych form ochrony przyrody - w oparciu o sporządzoną waloryzację przyrodniczą (ok.5 obiektów)	2009	2013	Gmina Buczkowice	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych na terenie Gminy Buczkowice	75	Lokalne organizacje ekologiczne, rady sołeckie Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, ZPKWŚ w Będzinie
OPK.1.1.1	Objęcie ochroną prawną drzew – propozycji pomników przyrody oraz prowadzenie prac pielęgnacyjnych – konserwacyjnych istniejących i proponowanych pomników przyrody (drzewa wolnostojące i grupy drzew - ok. 20 obiektów)	2009	2013	Gmina Buczkowice	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych na terenie Gminy Buczkowice	20	Lokalne organizacje ekologiczne, rady sołeckie
OPK.1.1.2	Opiniowanie i konsultowanie docelowego planu ochrony Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego i jego otuliny	2009	2013	Gmina Buczkowice	Tworzenie Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych na terenie Gminy Buczkowice	25	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, ZPKWŚ w Będzinie
OPK.2.1.2	Wzbogacanie istniejących i realizacja nowych terenów ogólnodostępnej zieleni urządzonej (zieleni wokół obiektów użyteczności publicznej kąpieliska nadwodne, inne tereny rekreacyjno- sportowe: wiejskie place zabaw, boiska sportowe, itp.)	2009	2016	Gmina Buczkowice	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej ; poprawa „, estetycznego wizerunku Gminy ”	1000	Lokalne stowarzyszenia, rady sołeckie, inwestorzy sektora prywatnego
OPK.2.1.6	Tworzenie wybranych ścieżek przyrodniczo - dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych i atrakcyjnych krajobrazowo oraz miejsc dziedzictwa kulturowego	2009	2016	Gmina Buczkowice	Aktywna edukacja ekologiczna	100	Lokalne organizacje ekologiczne, rady sołeckie, ZPKWŚ w Będzinie
OPK.2.1.7	Promocja własnych działań i inicjatyw proekologicznych, promujących walory środowiska	2009	2016	Gmina Buczkowice	Aktywna edukacja ekologiczna	200	Lokalne stowarzyszenia ekologiczne, ZPKWŚ w

	przyrodniczego gminy – o charakterze cyklicznym						Będzinie
OPK.2.1.1	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg gminnych, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	2009	2016	Gmina Buczkowice	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej	200	Rady sołeckie
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OPK.1.1.4	Program ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory, siedlisk przyrodniczych (wybrane gatunki ptaków Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, płazy); idea włączenia szkół jako społecznych opiekunów – np. do opieki nad drzewami pomnikowymi	2009	2016	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach, lokalne stowarzyszenia ekologiczne, kluby ornitologiczne	Aktywna edukacja ekologiczna i kwalifikowana turystyka przyrodnicza	500	Gmina Buczkowice, RZGW w Krakowie, rady sołeckie, ZPKWŚ w Będzinie
OPK.2.1.1	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg innej własności, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	2009	2016	GDDKiA w Warszawie, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach, inni administratorzy dróg	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej	1000	Gmina Buczkowice, organizacje ekologiczne
OPK.2.1.5	Proekologiczne rozwiązania w zakresie kształtowania zieleni nieurządzonej w dolinie rz. Żylicy i jej dopływów	2009	2016	RZGW w Krakowie, inni administratorzy cieków wodnych, organizacje ekologiczne	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy, utrzymanie lokalnych „korytarzy ekologicznych”	500	Gmina Buczkowice, rady sołeckie
OPK.2.1.3	Ochrona pozostałości zabytkowych założeń zieleni (przykościelnej, cmentarnej)	2009	2016	Administratorzy obiektów zabytkowych, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Katowicach	Kształtowanie terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej	200	Gmina Buczkowice, rady sołeckie
OPK.1.1.5	Wdrażanie programów rolnośrodowiskowych dla rolników w ramach PROW: 2007 - 2013	2009	2016	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego; Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Wzrost świadomości ekologicznej w społeczeństwie; wzbogacanie walorów przyrodniczych Gminy	300	Gmina Buczkowice, lokalne organizacje ekologiczne, rady sołeckie
OPK.2.1.4	Realizacja platform widokowych w punktach ekspozycji widokowych na terenie gminy (dolina Żylicy, rejon szlaku turystycznego na Skrzyczne, Groniczek)	2009	2016	Lokalne stowarzyszenia, inwestorzy sektora prywatnego	Rozszerzenie oferty rekreacyjno-turystycznej Gminy	150	Gmina Buczkowice, rady sołeckie, ZPKWŚ w Będzinie
RAZEM ZADANIA WŁASNE						1620	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						2650	

4.1.5 Wnioski

Korzystne uwarunkowania w realizacji programu ochrony przyrody:

- Występowanie licznych bardzo dobrze rozpoznanych naukowo obiektów i obszarów cennych pod względem przyrodniczo - krajobrazowym, godnych ochrony prawnej – także jako potencjał do zagospodarowania rekreacyjno turystycznego, zwłaszcza w kontekście dogodnej komunikacji dla mieszkańców przyległych terenów aglomeracji bielskiej i śląskiej,
- Rozwinięty system dolin rzek i potoków stanowiących lokalne korytarze ekologiczne,
- Potencjalne możliwości rozwoju rolnictwa ekologicznego i agroturystyki oraz kwalifikowanej turystyki przyrodniczej.
- Stosunkowo wysoki udział wydatków budżetu Gminy na przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody i krajobrazu (edukacja ekologiczna),
- Charakterystyczny krajobraz kulturowy z pozostałościami zabytkowych założeń zieleni parkowej i ekspozycjami widokowymi,
- Duży udział potencjalnych terenów zieleni urządzonej.

Ograniczenia w realizacji ww. programu (elementy ryzyka):

- Wysoki poziom zagrożenia powodziowego obszarów przyrodniczo cennych (tereny potencjalnie zalewowe w dolinie rzeki Żylicy i innych cieków wodnych w połączeniu z potencjalnie dużą ingerencją inwestycji hydrotechnicznych w środowisko przyrodnicze,
- Brak aktualnie wyrazistego rozpoznawalnego „elementu przyrodniczego” Gminy do wykorzystania w promocji ekologicznej np. w formie „logo” w wizualnych materiałach promocyjnych,
- Słaba współpraca z organizacjami i stowarzyszeniami ekologicznymi, prowadzącymi aktywną działalność statutową na terenie Gminy,
- Niski wskaźnik lesistości Gminy,
- Znikome zainteresowanie programem rolnośrodowiskowym, skierowanym do rolników w ramach PROW: 2007 – 2013.
- Brak samodzielnie funkcjonujących ogólnodostępnych terenów rekreacyjno – wypoczynkowych,

4.2 Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

4.2.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

4.2.1.1 Obszary leśne

Ogólna powierzchnia lasów (gruntów leśnych, związanych z gospodarką leśną) na terenie Gminy Buczkowice – wg stanu na dzień: 31.12.2008r. - wynosi ok. 109 ha, co stanowi ok. 5,6 % jej powierzchni. Praktycznie całość lasów stanowi własność osób prywatnych – jedynie ok. 2 ha terenów leśnych, związanych z zabudową mieszkaniową jednorodzinną pozostaje administracji Lasów Państwowych, Nadleśnictwo Bielsko. W strukturze własnościowej lasów niepaństwowych na terenie Gminy nie są reprezentowane zarówno lasy wspólnot leśno – gruntowych, związków wyznaniowych, lasy komunalne, itp. Powyższa struktura własnościowa stanowi ewenement w skali nie tylko powiatu bielskiego, ale również województwa śląskiego. Całość powierzchni leśnej skupia się praktycznie wzdłuż zachodniej granicy Gminy (Buczkowice, Godziszka) u podnóża pasma Beskidu Śląskiego – w masywie Skalitego i Groniczka w grupie Klimczoka – na obrzeżach dużych kompleksów leśnych, ciągnących się przez tereny sąsiednich gmin: Szczyrku i Lipowej, administrowanych przez Nadleśnictwa: Bielsko i Węgierska Górka. Kilka niewielkich enklaw leśnych (zadrzewień) występuje w dużym rozproszeniu również wzdłuż doliny Żylicy w Rybarzowicach.

Uzupełnienie powierzchni terenów leśnych na terenie Gminy stanowią zadrzewienia („Lz”), wyodrębnione jako oddzielna grupa rejestrowa w ogólnej powierzchni geodezyjnej Gminy, posiadające często zbliżoną strukturę gatunkową i preferencje siedliskowe do terenów lasów (najczęściej występują jako zbiorowiska zieleni łąkowej w dolinie Żylicy i jej dopływów.

4.2.1.2 Racjonalne gospodarowanie zasobami leśnymi

W strukturze użytkowania lasów prywatnych zaznacza się przeważający udział siedlisk lasu górskiego (ok. 65% ogólnej powierzchni), lasu wyżynnego (ok. 25%) i olsu jesionowego (ok. 10%). Gatunki dominujące to: świerk (ok. 67% ogólnej powierzchni drzewostanów), brzoza (ok. 17%), olsza szara i czarna (ok. 12%) i buk (ok. 4%).

W zakresie użytkowania lasu, ok. 30% powierzchni objęta jest użytkowaniem rębny, a 70% - przedrębny (trzebież wczesna i późna), natomiast w ramach hodowli lasu prowadzi się pielęgnowanie odnowień naturalnych i sztucznych oraz melioracje agrotechniczne (powyżej 50% ogólnej powierzchni leśnej).

Lasy niepaństwowe nie są aktualnie objęte kategorią ochronności lasu, natomiast bezpośrednio sąsiadują z zaliczonymi do kategorii lasów ochronnych II strefy uszkodzeń przemysłowych - lasami Nadleśnictwa Bielsko.

Na podstawie corocznie sporządzanych w Starostwie Powiatowym w Bielsku – Białej sprawozdań GUS „L-02”, dotyczących m.in. danych liczbowych, charakteryzujących gospodarkę leśną w lasach niepaństwowych, można jedynie stwierdzić, iż roczne pozyskanie drewna na terenie Gminy wynosi ok. 65 m³, natomiast praktycznie nie były wykonywane w ostatnich latach odnowienia powierzchni wylesionych i nowe zalesienia.

Wobec powyższego trudno jest uznać prowadzenie gospodarki leśnej w lasach prywatnych jako zbieżne i zgodne z wdrażaniem od kilkunastu lat tzw. „proekologicznym modelem gospodarki leśnej” w administracji Lasów Państwowych, zgodnie z wytycznymi i zarządzeniami Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych, których głównym celem jest zrównoważenie zadań z zakresu pozyskania drewna z ochroną i hodowlą lasu oraz zagospodarowaniem rekreacyjno – turystycznym i edukacją ekologiczną oraz trwałe zachowanie lub odtwarzanie naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej, który oparty jest na:

- zachowaniu całej naturalnej zmienności przyrody leśnej i funkcji ekosystemów leśnych w stanie zbliżonym do natury,
- restytucji metod hodowli i ochrony lasu w celu szybszego tempa przywracania zgodności biocenozy z biotopem.

Podstawowe zalecenia, dotyczące wdrażania ww. racjonalnej gospodarki obejmują:

- pełne realizowanie typów gospodarczych drzewostanów i orientacyjnych składów gatunkowych nowozakładanych upraw,
- ochronę rzadkich typów siedliskowych lasów,
- wykorzystanie w maksymalnym stopniu odnowień naturalnych,
- zastosowanie rębni częściowych i stopniowych w celu uzyskania zróżnicowanej struktury gatunkowej, wiekowej i pionowej drzewostanów,
- dążenie do kształtowania struktury przestrzennej drzewostanów, charakteryzującej się istnieniem „biogrup drzew”,
- tworzenie we wszystkich rodzajach cięć na obrzeżach lasów, wzdłuż cieków i szerokich dróg stref ekotonowych,
- utrzymanie i ochronę enklaw gruntów nieleśnych wśród lasów.

Na zlecenie Starostwa Powiatowego w Bielsku - Białej zlecono w 2008r. opracowanie uproszczonych planów urządzania lasów niepaństwowych na terenie Gminy Buczkowice, które stanowią podstawowy dokument, określający niezbędne do wykonania przez właściciela lasu zadania gospodarcze i ochronne w cyklu 10 - letnim (okres obowiązywania ww. planów został ustalony w terminie: 01.01.2009r. – 31.12.2018r.)

Zakres niezbędnych prac dotyczy głównie założenia upraw leśnych na powierzchniach zrębowych, zadań z zakresu ochrony lasu, pielęgnacji upraw drzewostanów, a także wykonania decyzji nakazanych dotyczących usuwania posuszu czynnego (nadzór nad lasami prywatnymi – w imieniu Starosty Bielskiego – prowadzi Nadleśnictwo Bielsko).

W gospodarce lasów niepaństwowych pewien problem stanowi kwestia szkód, wyrządzonych przez zwierzę łowną (jelenie, sarny) w uprawach i młodnikach liściastych (jesion, jawor, modrzew – około : 20 – 80% powierzchni danej uprawy) oraz terenach upraw rolnych (zboża, rośliny okopowe, pastewne), przylegających do granicy lasu. Powyższy fakt wiązać się może z przebiegiem granicy zwartych kompleksów leśnych Beskidu Śląskiego przez teren Gminy oraz obecnością lokalnych „korytarzy ekologicznych” (dolina Żylicy), będących również szlakami migracji zwierząt w kierunku pasma Magurki Wilkowieckiej w Beskidzie Małym.

Ochrona upraw to głównie grodzenia, palikowanie sadzonek oraz chemiczne zabezpieczanie repelentami.

4.2.1.3 Ustalenia w zakresie prognozowania zalesiania gruntów porolnych

Lesistość gminy (ok. 5,6%) jest niemal 5 – krotnie niższa od średniej krajowej i województwa śląskiego, jak również powiatu bielskiego ziemskiego. Stan taki wynika ze stosunkowo dużej powierzchni terenów użytkowanych rolniczo, terenów zurbanizowanych oraz cieków wodnych i terenów zalewowych w dolinie Żylicy i jej dopływów. Poza kompleksami leśnymi zlokalizowanymi na stokach Beskidu Śląskiego, występują zadrzewienia nadwodne w dolinie Żylicy, Białej, Bruśnika oraz potoku Malinowego i Granicznego, o szerokości dochodzącej do 20 m.

W „Studium uwarunkowań...” Gminy uznano rolę zadrzewień nadwodnych i jej zwiększenie o wykonanie zalesień uzupełniających oraz wytworzenie południkowo biegnących ciągów zadrzewień, łączących równoleżnikowo przebiegające doliny potoków. W ramach podniesienia rangi "środowiska życia" w tematyce "studium" wprowadzono wymogi:

- opracowania granicy polno – leśnej,
- odnowy zadrzewień śródpolnych i wartościowych zadrzewień,
- zalesiania dolin rzek – z ochrona istniejących fragmentów łęgów,
- wyłączenia z zabudowy terenów rolnych, przylegających do otuliny lasów.

Docelowe zalesienia mogłyby być teoretycznie realizowane w obrębie powierzchniowo i własnościowo rozdrobnionych użytków rolnych, częściowo trwale odłogowanych lub ekstensywnie użytkowanych, bądź w sąsiedztwie licznych pociętych fragmentów enklaw leśnych i dolin lokalnych cieków z niską zielenią łęgową i czasem – z mocno wciętymi erozyjnie stokami.

Obecnie zainteresowanie właścicieli gruntów rolnych ich zalesianiem – wg informacji uzyskanych w Starostwie Powiatowym w Bielsku - Białej, Nadleśnictwie Bielsko i powiatowym biurze Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – jest minimalne (praktycznie brak wniosków o opracowanie planu zalesienia i związane z tym ubieganie się o dopłaty z tytułu założenia uprawy leśnej i jej pielęgnacji).

4.2.2 Identyfikacja potrzeb

Działania władz Gminy Buczkowice na rzecz ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów mają zasięg długoterminowy i powinny być spójne z podejmowanymi pracami i inicjatywami administracji Powiatu Bielskiego i służb Nadleśnictwa Bielsko. Niewielka lesistość gminy sprawia wrażenie „zubożenia” i monotoności krajobrazu – nawet pomimo jego dużych walorów krajobrazowych i fizjograficznych w obrębie doliny Żylicy i części obszarów podgórskich Beskidu Śląskiego. Wśród priorytetów Powiatu i Gminy Buczkowice jest ochrona dziedzictwa przyrodniczego, a w ramach niego – zachowanie istniejących zasobów leśnych oraz zwiększenie powierzchni lasów i wzrost ich bioróżnorodności.

Należy wspierać prace administracji Lasów Państwowych w zakresie realizacji bieżących zapisów operatu urządzania lasu – niezbędnej do uzyskania „proekologicznego modelu” gospodarki leśnej, tj. trwałego zachowania lub odtwarzania naturalnych walorów lasu metodami racjonalnej gospodarki leśnej. Należy dążyć ze strony administracji powiatowej i służb nadleśnictwa – w ramach sprawowanego nadzoru – do skutecznej współpracy z właścicielami lasów prywatnych w zakresie bieżącej realizacji zapisów uproszczonych planów urządzania lasów w trakcie ich 10-letniego okresu obowiązywania. Bardzo istotne będzie również planowane obecnie wdrożenie programu ochrony lasów beskidzkich własności prywatnej (wspólnoty leśne, osoby fizyczne), koordynowanego i współfinansowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach oraz nadleśnictwa i starostwa powiatowe: w Bielsku – Białej, Żywcu i Cieszynie. Równocześnie należy dążyć do uzyskania statusu „lasów ochronnych” w lasach prywatnych poprzez stosowne zapisy w operacie urzędzeniowym.

W związku z ustanowieniem w 1998r. obszaru Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego, obejmującego również zachodnie obrzeża Gminy, w całości zajęte przez tereny leśne, władze Gminy powinny aktywnie uczestniczyć w konsultowaniu i opiniowaniu zapisów przygotowywanego planu ochrony PK, dotyczących ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych również w terenach leśnych, stanowiących własność osób fizycznych. Należy w tym celu m.in. wykorzystać informacje posiadane przez Nadleśnictwo Bielsko w ramach posiadanego „Programu ochrony przyrody”, dotyczące m. in. Siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt, mających znaczenie wskaźnikowe przy ocenie stanu lasów i prognozowaniu zmian w ekosystemach leśnych.

4.2.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2013 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2013	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
ZRL.1	Ochrona bioróżnorodności	ZRL.1.1	Wdrażanie proekologicznego modelu gospodarki leśnej	ZRL.1.1.1	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów niepaństwowych	Starostwo Powiatowe w Bielsku - Białej, Nadleśnictwo Bielsko
				ZRL.1.1.2	Realizacja wytycznych planu ochrony obszaru PK Beskidu Śląskiego - przebudowa drzewostanów, ochrona cennych ekosystemów nieleśnych, itp.	Nadleśnictwo Bielsko, Wojewoda Śląski, właściciele lasów, ZPKWŚ w Będzinie, WFOŚiGW w Katowicach
				ZRL.1.1.3.	Zalesianie gruntów porolnych	Starostwo Powiatowe w Bielsku - Białej, Nadleśnictwo, właściciele gruntów

4.2.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA KOORDYNOWANE							
ZRL.1.1.1.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów niebędących w administracji Lasów Państwowych - ok.110 ha	2009	2019	Starostwo Powiatowe w Bielsku - Białej, Właściciele lasów	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy	250	Gmina Buczkowice; Nadleśnictwo Bielsko
ZRL.1.1.2	Realizacja wytycznych planu ochrony PK Beskidu Śląskiego (przebudowa drzewostanów, ochrona cennych ekosystemów nieleśnych, itp.)	2009	2019	ZPKWŚ w Będzinie, właściciele lasów	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy	100	Nadleśnictwo Bielsko, Gmina Buczkowice; organizacje i stowarzyszenia ekologiczne, WFOŚ i GW w Katowicach
ZRL.1.1.4	Zalesianie gruntów porolnych, ok. 20 ha	2009	2019	Starostwo Powiatowe w Bielsku - Białej, Nadleśnictwo Bielsko	Wzrost różnorodności biologicznej na terenie Gminy	150	Gmina Buczkowice, właściciele gruntów
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						500	

4.2.5 Wnioski

Korzystne uwarunkowania w realizacji ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów:

- Proekologiczny model gospodarki leśnej Nadleśnictwa Bielsko (włączonego do Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Beskidu Śląskiego”),
- Stosunkowo dobry stan zdrowotno – sanitarny drzewostanów leśnych
- Opracowania specjalistyczne, umożliwiające właściwe uczestnictwo w konsultacjach, dotyczących przygotowywanego planu ochrony PK Beskidu Śląskiego,
- Łatwa dostępność przeważającej części obszarów leśnych,
- Aktualny plan urządzania lasu praktycznie całości lasów prywatnych, objętych nadzorem ze strony Nadleśnictwa Bielsko.

Ograniczenia w realizacji ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów (elementy ryzyka):

- Duże rozdrobnienie własnościowe obszarów lasów prywatnych,
- Niska świadomość właścicieli lasów prywatnych w zakresie prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej,
- Znikome zainteresowanie zalesianiem gruntów porolnych

4.3 Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

Dokumentami, które wyznaczają kierunki w opracowywaniu Programów Ochrony Środowiska są Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 oraz Wytyczne do sporządzania Programów ochrony środowiska zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska w grudniu 2002 roku.

Zapisy w obu tych dokumentach sugerują, iż struktura POŚ powinna nawiązywać do układu zawartego w Polityce Ekologicznej. Proponuje umieszczenie w Programie, jako jeden z elementów zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii oraz w tym zakresie umieszczone zostaną podrozdziały:

- materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji,
- wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
- kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.

4.3.1 Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji

Działania przyczyniające się do zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności powinny zapewnić wzrost efektywności wykorzystania surowców, wody i energii poprzez zmniejszenie ich zużycia na jednostkę produktu, jednostkową wartość usługi statystycznego konsumenta bez pogarszania standardu życiowego ludności i perspektyw rozwojowych gospodarki. Oszczędność dóbr powinna dotyczyć wszystkich sektorów, ale koncentrować się głównie w sektorze przemysłowym, energetycznym oraz budownictwie i gospodarce komunalnej.

Działania dla racjonalizowania użytkowania wód powinny objąć wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z zasobów wód przede wszystkim poprzez zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji przemysłowej i praktyk rolniczych, aby doprowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę i do ograniczenia ładunków odprowadzanych do odbiorników zanieczyszczeń.

Powinno się unikać nieuzasadnionego wykorzystywania wód podziemnych na cele przemysłowe. Zmniejszenie wodochłonności w działaniach związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowane jest przez zmniejszenie strat wody, poprzez modernizację ujęć, modernizację sieci wodociągowej oraz edukację ekologiczną. Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna polegać przede wszystkim na:

- ograniczeniu marnotrawstwa wody,
- stosowania wodooszczędnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego,
- dalszego rozwoju pomiaru zużycia wody,
- podjęcia działań w celu ograniczenia strat w systemach rozprowadzania wody.

Głównym kierunkiem działań nieinwestycyjnych jest wprowadzenie normatywów zużycia wody, do pozwoleń zintegrowanych dla wodochłonnych dziedzin produkcji.

W zakresie działań inwestycyjnych zakłada się wprowadzenie zamkniętych obiegów wody w przemyśle, wodoszczędnych technologii produkcji i przedsięwzięcia modernizacyjne w systemach zaopatrzenia w wodę ukierunkowane na zmniejszenie strat wody.

Materiałochłonność to wielkość nakładów materiałowych poniesionych na wytworzenie określonych dóbr użytkowych, wyznaczana przez ilość materiału zużytego na wytworzenie określonej wartości użytkowej. Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości, a co za tym idzie likwidacji zanieczyszczeń uciążliwości i zagrożeń u źródła pozwoli na uzyskanie większych korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie nakładów na produkcję, a w konsekwencji poprawę jakości życia mieszkańców poprzez ograniczenie wykorzystania zasobów naturalnych i ochrony środowiska.

Bardzo istotnym elementem jest zagospodarowywanie wycofanych z użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT) zmniejszających materiałochłonność i odpadowość produkcji i poprawiających efektywność ekonomiczną procesów wytwórczych.

Energochłonność ujmuje się, jako relację wielkości zużycia energii w procesie produkcyjnym w przemyśle czy gospodarce w odniesieniu do odpowiedniej wielkości produkcji, w której uczestniczy ta energia, czyli inaczej, jako relację nakładów do efektów. O poziomie energochłonności decydują głównie: struktura gałęziowa przemysłu, stosowane technologie wytwarzania, ceny energii, jakość produkcji.

Działaniom w zakresie zmniejszenia energochłonności powinno towarzyszyć kontynuowanie przedsięwzięć zmieniających sposób zaspokajania istniejących potrzeb energetycznych. Zmianom powinna podlegać przede wszystkim struktura wykorzystania nośników energii w kierunku zwiększenia udziału energii elektrycznej w ogólnym zużyciu energii. Zwiększenie udziału produkcji energii z gazu w miejsce węgla, poprawy jakości węgla i innych paliw, a także wzrostu udziału w produkcji energii elektrycznej i ciepłej z energetycznych nośników odnawialnych (energia wody i wiatru, energia geotermalna, energia słoneczna, energia z biomasy) oraz pochodzących z odpadów. Dla zmniejszenia energochłonności niezbędna jest wymiana urządzeń o niskiej sprawności na nowe zużywające mniej energii elektrycznej.

W zakresie zaopatrzenia w wodę temu celowi służą modernizacje: ujęć wody, stacji uzdatniania, pompowni i hydroforni oraz pośrednio wymiana odcinków sieci wodociągowej znajdujących się w złym stanie technicznym, która będzie wpływać na zmniejszenie ilości tłocznej wody.

Realizowane w ramach modernizacji obiektów termomodernizacje, polegające na ociepleniu ścian obiektów kubaturowych i wymianie stolarki również przyczynia się do zmniejszenia energochłonności przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą. W zakresie odprowadzenia i oczyszczania ścieków korzystnie wpłynie budowa kolektora kanalizacyjnego i pompowni sieciowych a także budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w terenie rozproszonym.

4.3.2 Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych

Użytkowanie odnawialnych źródeł energii umożliwia osiągnięcie korzyści ekologicznych, gospodarczych i społecznych. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych powinien stać się integralnym elementem zrównoważonego rozwoju gminy.

Działania w zakresie zrównoważonego rozwoju przynoszące efekty ekologiczno – energetyczne powinny być kierowane na produkcję energii „ekologicznie czystej” ze źródeł odnawialnych, to jest wykorzystujących naturalne źródła, jakimi są energia spiętrzeń wodnych, promieniowania słonecznego, wód geotermalnych, biomasy i wiatru.

Z analizy uwarunkowań krajowych wynika, że w najbliższych latach wzrastać będzie wykorzystanie biomasy i siły wiatru.

Na obszarach o dużych wartościach przyrodniczych i ciekach będących siedliskiem ryb wędrownych dąży się do tego by nie lokalizować elektrowni wodnych. Przy każdej lokalizacji powinny być zachowane uwarunkowania wynikające z położenia w istniejących lub projektowanych obszarach ochrony przyrody i krajobrazu.

W 2000 roku dla Gminy Buczkowice zostało wykonane opracowanie pt. „Wstępna analiza opłacalności uruchomienia zakładu geotermalnego w Buczkowicach”. Wstępna analiza potencjalnego źródła energii geotermalnej w Buczkowicach wykazuje mały stopień prawdopodobieństwa opłacalności ze względu na skomplikowaną budowę geologiczną i brak dużych zbiorników wód geotermalnych w podłożu Gminy.

Aktualnie na terenie Gminy funkcjonują trzy prywatne instalacje pomp ciepła ogrzewające domki w sezonie zimowym. Na analizowanym obszarze możliwe jest wykorzystywanie energii słonecznej, co obserwuje się już od kilku lat wśród mieszkańców gminy. Obecnie na obszarze gminy na budynkach mieszkalnych zamontowanych jest kilkanaście sztuk kolektorów słonecznych służących do ogrzewania ciepłej wody użytkowej. Obserwuje się rozwój tego sposobu ogrzewania wody. W związku z tym przewiduje się, że w ciągu najbliższych pięciu lat liczba kolektorów powiększy się o 200%.

4.3.3 Wnioski

Mając na uwadze priorytety i zadania nakreślone w dokumentach planistycznych wyższego szczebla zaproponowano plan realizacji Programu Ochrony środowiska dla gminy Buczkowice w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych określając cele krótkoterminowe i wynikające z nich działania zmierzające do osiągnięcia celu długoterminowego.

Założone zadanie zostanie osiągnięte poprzez następujące kierunki działań ekologicznych:

- racjonalizacja użytkowania wody,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Osiągnięcie określonego celu za pomocą wyznaczonych kierunków działań powinno być realizowane przez konkretne zadania ekologiczne.

Zadania ekologiczne w zakresie racjonalizacji zużycia wody prowadzące do realizacji tego kierunku działań to:

- ograniczenie wykorzystywania zasobów wód podziemnych do celów przemysłowych (poza przemysłem spożywczym i niektórymi specjalnymi działami produkcji rolnej),
- wspieranie działań mających na celu zagospodarowanie wód opadowych w gospodarstwach domowych;
- realizacja przez zakłady planów racjonalnego gospodarowania wodą (np. wprowadzających zamknięte obiegi wody).

Realizacji kierunku działania, jakim jest zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii i ze źródeł odnawialnych nastąpi poprzez następujące zadania ekologiczne:

- zmniejszenie strat energii w systemach przesyłowych poprzez uszczelnienie rurociągów oraz ich właściwą eksploatację,
- poprawa parametrów energetycznych budynków – termomodernizacja,
- zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii.

Spełnienie tych celów i zadań przez gminę powinno koncentrować się na realizacji następujących zadań:

- Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie korzystania z zasobów naturalnych oraz OZE
- Ograniczenie zużycia wody i zapobieganie przenikaniu zanieczyszczeń do gleb i wód

Takie działania jak zmniejszenie zużycia wody, materiałów i energii oraz wykorzystywanie surowców wtórnych nie tylko przyczynia się do zmniejszenia presji na środowisko, ale również jest bardzo racjonalnym podejściem w dziedzinie ekonomiki produkcji.

Zmniejszenie energochłonności wodochłonności i odpadowości produkcji zależy przede wszystkim od działań podejmowanych przez przemysł i energetykę zawodową, a także przez sferę komunalną. Dlatego wskazane jest uczestnictwo gminy i jej mieszkańców w doskonaleniu organizacji rynku energii, promowanie energooszczędnych urządzeń, rozszerzenie działań w zakresie inwestycji termomodernizacyjnych.

Harmonogram działań w tym zakresie znajduje się w rozdziałach gospodarka wodna oraz ochrona powietrza.

4.4 Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy

4.4.1 Ochrona przed powodzią i suszą

Polska, w porównaniu z innymi krajami europejskimi, jest krajem o małych zasobach wody i dużych wahaniami rocznego odpływu. Powoduje to występowanie zagrożenia powodziowego oraz pojawianie się okresów suszy hydrologicznej, jako wyniku głębokiego niedoboru wody gruntowej. Ocieplenie klimatu i

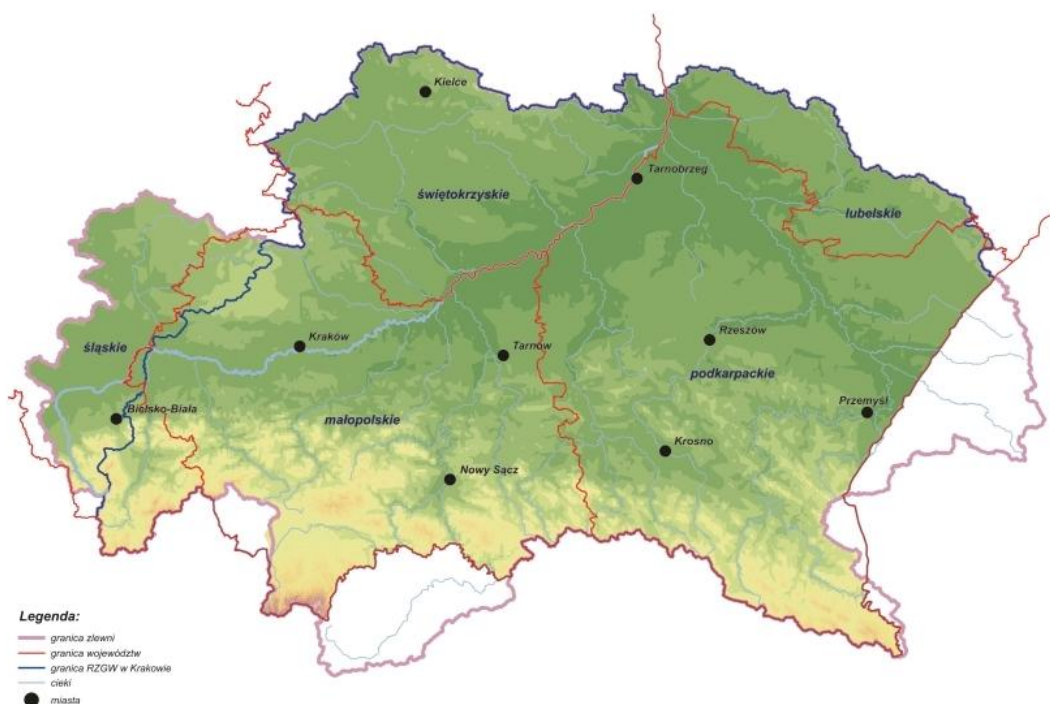
prawdopodobnie związane z tym zjawiskiem częste występowanie anomalii pogodowych powoduje zwiększenie częstotliwości pojawiania się zjawisk ekstremalnych.

4.4.1.1 Ochrona przed powodzią

Prawo wodne (ustawa z dnia 18 lipca 2001 r.), które weszło w życie 1 stycznia 2002 r., reguluje zagadnienia dotyczące ochrony przeciwpowodziowej. Uregulowania obejmują m.in.: zachowanie i tworzenie systemów retencji wód, racjonalne retencjonowanie wód i użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami oraz kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych i terenów zalewowych. Ustawa zawiera również zapisy dotyczące prac ratowniczych i zabezpieczających oraz kompetencji i obowiązków urzędów i instytucji zajmujących się ochroną przeciwpowodziową oraz zarządzających ciekami wodnymi. Z kolei ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U.02.62.558) definiuje stan klęski żywiołowej, katastrofy naturalnej i awarii technicznej, określa warunki jego wprowadzenia i obszar, na którym może zostać wprowadzony oraz prawa i obowiązki organów władz oraz obywateli.

Prawo wodne stanowi, że ochrona przed powodzią jest zadaniem organów administracji rządowej i samorządowej. Gmina Buczkowice położona jest na obszarze działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie t.j. RZGW. W ramach ochrony przed powodzią w strukturach RZGW wyodrębniono Ośrodek Koordynacyjno – Informacyjny Ochrony Przeciwpowodziowej, w którym prowadzone są przede wszystkim podstawowe działania związane z tą ochroną. Działania te, realizowane również na terenie Gminy, prowadziły i w dalszym ciągu prowadzą do zmniejszenia tragicznych skutków wystąpienia ewentualnych powodzi w tym rejonie.

Zasięg działania RZGW w Krakowie przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 6 Mapa zasięgu działania RZGW w Krakowie

Źródło: www.krakow.rzgw.gov.pl

Obszar Gminy Buczkowice pod względem hydrograficznym należy w całości do zlewni Wisły. Znaczny jej obszar może być zagrożony powodzią. Zagrożenie to może być wywołane silnymi ulewami i deszczami nawalnymi połączonymi z burzami, które generują lokalne wezbrania na rzece Żylicy, a także mniej znaczące na potokach Bruśnik, Graniczny, Kalonka i Godziszczanka, przepływających przez teren Gminy. Rzeką Żylica posiada wszystkie cechy rzeki górskiej, na które składają się spadek i ukształtowanie koryta oraz zmienność i tempo wahań stanów wody i przepływów. Prawie na całej długości posiada techniczną zabudowę brzegów koryta. Jej dopływy w dolnych odcinkach również posiadają techniczną zabudowę

brzegów.¹ Do najgroźniejszych zjawisk należą duże powodzie letnie, zwykle na przełomie czerwca i lipca, wywołane kilkudniowymi intensywnymi opadami. Dodatkowo zimowe roztopy oraz specyfika zlewni sprawiają, iż jest to obszar o pewnym potencjale zagrożenia powodziowego. Dochodzi do wylewów cieków, co prowadzi do lokalnych podtopień budynków, dróg i pól uprawnych oraz zalewania studni stanowiących źródło wody pitnej.

Na terenie Gminy nie zanotowano zjawisk katastrofalnych. Specyfiką terenu jest to, iż po intensywnych opadach woda w szybkim tempie opuszcza podtapiane tereny. Podtapianie, o którym mowa, nie powoduje konieczności ewakuacji ludzi ani zwierząt. Na terenie Gminy Buczkowice powierzchnia terenów zalewowych wynosi 50 ha, w tym najbardziej zagrożone są sołectwa: Rybarzowice (ok. 40 ha), Buczkowice (ok. 5 ha) oraz Godziszka (ok. 5 ha).²

Na terenie Gminy funkcjonuje Gminny Zespół Reagowania w Buczkowicach, którego działania oparte są na opracowaniu „Plan operacyjny ochrony przed powodzią Gminy Buczkowice Gminnego Zespołu Reagowania w Buczkowicach” z dnia 25.04.2003r.

Zgodnie z koncepcją zawartą w „Programie Ochrony Środowiska Gminy Buczkowice” z 2002 roku w ostatnich latach zrealizowane zostały następujące inwestycje w zakresie ochrony przeciwpowodziowej:

- Lata 2002-2004:³
 - Zabezpieczenie gruntów przed powodzią przy potoku „Bruśnik” w Buczkowicach. Urząd Gminy Buczkowice zlecił wykonanie robót związanych z zabezpieczeniem gruntów przed powodzią przy potoku „Bruśnik” na terenie wsi Buczkowice (od posesji P. Krzysztofa Bożka do posesji P. Włodzimierza Pysza – ul. Owcza). Roboty prowadzono od 24 listopada do 15 grudnia 2003r., w ramach których wykonano odmulenie, ubezpieczenie dna i skarp potoku oraz okoszenie i wzmocnienie jego brzegów. Dzięki zrealizowaniu inwestycji zabezpieczono przeciwpowodziowo tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie potoku „Bruśnik”.
 - Zabezpieczenie gruntów przed powodzią przy potoku „Bruśnik” w Rybarzowicach. Urząd Gminy Buczkowice zlecił wykonanie robót związanych z zabezpieczeniem gruntów przed powodzią przy potoku „Bruśnik” na terenie wsi Rybarzowice (od ul. Bielskiej do ul. Brzaskwiniowej). Roboty prowadzono od 16 września do 30 września 2004r., w ramach których wykonano odmulenie, ubezpieczenie dna i skarp potoku oraz okoszenie i wzmocnienie jego brzegów.
 - Zabezpieczenie gruntów przed powodzią w bezpośrednim sąsiedztwie potoku „Żylica”. Regulacja potoku „Żylica” na odcinku od mostu na ul. Lipowskiej w Buczkowicach do granicy wsi: Rybarzowice i Łodygowice. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, Inspektorat w Żywcu, w latach 2003 – 2004 przeprowadził prace regulacyjne potoku „Żylica” na odcinku od mostu na ul. Lipowskiej w Buczkowicach do granicy wsi: Rybarzowice i Łodygowice. Podczas prowadzonych prac wybrano z dna nadmiernie naniesiony rumosz skalny, odmulono i ubezpieczono dno potoku, umocniono skarpy oraz odtworzono zniszczone stopnie wodne.
- Lata 2005-2006:⁴
 - Zabezpieczenie gruntów przed powodzią przy rowie melioracyjnym R-4 w Buczkowicach. Urząd Gminy Buczkowice zlecił wykonanie robót związanych z zabezpieczeniem gruntów przed powodzią przy rowie melioracyjnym R-4 na odcinku 466 mb od ul. Kaniowej w Buczkowicach w kierunku Rybarzowic. Roboty prowadzono od 11 lipca do 25 lipca 2005r., w ramach których wykonano odmulenie, ubezpieczenie dna i skarp potoku oraz okoszenie i wzmocnienie jego brzegów.
 - Zabezpieczenie gruntów przed powodzią przy rowie melioracyjnym R-1 w Buczkowicach. Urząd Gminy Buczkowice zlecił wykonanie robót związanych z zabezpieczeniem gruntów przed powodzią przy rowie melioracyjnym R-1 na odcinku 792 mb od ul. Lipowskiej do ul. Kowalskiej w Buczkowicach. Roboty prowadzono od 15 listopada do 22 listopada 2006r., w

¹ „Program Ochrony Środowiska Gminy Buczkowice”, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju S.A., Bielsko-Biała, sierpień 2002r.

² „Plan operacyjny ochrony przed powodzią Gminy Buczkowice Gminnego Zespołu Reagowania w Buczkowicach”, Buczkowice, 25.04.2003r.

³ Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska Gminy Buczkowice” za lata 2002-2004

⁴ Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska Gminy Buczkowice” za lata 2005-2006

ramach których wykonano odmulenie, ubezpieczenie dna i skarp potoku oraz okoszenie i wzmocnienie jego brzegów.

- Zabezpieczenie gruntów przed powodzią w rejonie ul. Kaniowej w Buczkowicach. Urząd Gminy Buczkowice zlecił wykonanie robót związanych z budową rowu drogowego wzdłuż drogi polnej, stanowiącego dodatkowo odwodnienie ul. Kaniowej w Buczkowicach o długości 305 mb. Roboty prowadzono od 25 października do 15 grudnia 2006r., w ramach, których wykonano rów odwadniający ul. Kaniową w Buczkowicach oraz wszystkie tereny przyległe do niego.
- Lata 2007-2008:⁵
 - Zabezpieczenie gruntów przed powodzią – zabezpieczenie skarpy rowu melioracyjnego R-4 przy ul. Kaniowej w Buczkowicach. Urząd Gminy Buczkowice zlecił wykonanie robót związanych z zabezpieczeniem skarpy rowu melioracyjnego R-4 przy ul. Kaniowej w Buczkowicach na odcinku 8,5 mb. Roboty prowadzono od 14 grudnia do 21 grudnia 2007r., w ramach których dokonano ręcznej rozbiórki uszkodzonych umocnień skarpy rowu konstrukcji betonowej (na długości 8,5m, wysokości 1,1m i szerokości 0,3m) oraz ułożono rurociąg z rur żelbetowych o Ø 80cm z zabezpieczeniem styków zaprawą betonową.
 - Konserwację rowu nr R-3 (25) na długości 1020mb w Godziszce. W ramach przeprowadzonej konserwacji wykonano:
 - Wykaszanie ręczne porostów twardych, gęstych ze skarp i korony rowu na długości 975 mb wraz z wygrabieniem,
 - Odmulenie rowu na długości 975 mb,
 - Wymianę uszkodzonych rur w przepustach na łącznej długości 45 mb Ø800,
 - Konserwacją rowu przydrożnego biegnącego wzdłuż drogi polnej od ulicy Kaniowej Buczkowicach na odcinku 300 mb. W ramach przeprowadzonej konserwacji wykonano:
 - Wykaszanie ręczne porostów twardych, gęstych ze skarp i korony rowu na długości 300 mb wraz z wygrabieniem,
 - Odmulenie rowu na długości 300 mb,
 - Konserwację rowu R-4 (15) na długości 800 mb w Rybarzowicach. W ramach przeprowadzonej konserwacji wykonano:
 - Wykaszanie ręczne porostów twardych, gęstych ze skarp i korony rowu na długości 800 mb wraz z wygrabieniem,
 - Odmulenie rowu na długości 800 mb,

Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego wymaga ścisłej współpracy Gminy z administratorami wszystkich urządzeń melioracji podstawowych położonych na terenie Gminy. Najistotniejsza jest modernizacja obwałowań oraz korekta profili koryt cieków powierzchniowych. W pierwszej kolejności należy objąć ochroną te odcinki, na których w terenach zalewowych znajdują się obiekty budowlane, odcinki dróg itp. Pozostałe dna dolinne (przeważnie zagospodarowane jako łąki) należałoby pozostawić jako tereny zalewowe wyłączone z zabudowy.

4.4.1.2 Ochrona przed suszą

Susze spowodowane są długotrwałym ograniczeniem opadów. Jeśli w Polsce, w okresie wegetacyjnym, przez 20 dni nie ma opadów, uznaje się, że nastąpił początek suszy atmosferycznej. Dalszy brak opadów powoduje suszę glebową, która wpływa niekorzystnie na wzrost roślin. Nawet jeśli w tym czasie opady są minimalne, efekty suszy glebowej mogą zostać złagodzone, lecz mimo to susza może przejść w stan suszy hydrologicznej. Susze atmosferyczna i glebowa zanikają stosunkowo szybko, natomiast susza hydrologiczna, której efektem jest niżówka hydrologiczna (czyli obniżenie się poziomu wód powierzchniowych i podziemnych) trwa na ogół długo, nawet kilka sezonów, bowiem odbudowa zasobów wodnych wymaga obfitych oraz długotrwałych opadów deszczu i śniegu. Rozpatrując zjawisko suszy w kategoriach poza przyrodniczych, możemy mówić również o suszy społeczno-ekonomicznej. Brak wody w rzekach i obniżenie się poziomu wód gruntowych, będące skutkiem suszy, mają bardzo poważne konsekwencje dla całej gospodarki, szczególnie tych gałęzi przemysłu, które potrzebują większych ilości

⁵ Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska Gminy Buczkowice” za lata 2007-2008

wody. Konieczne jest uwzględnianie wystąpienia suszy w planach reagowania kryzysowego, opracowywanych na wszystkich szczeblach administracji. Jednym z ważnych elementów takiego planu jest rozwiązanie sposobów reglamentowania wody dla różnych stopni zagrożenia suszą.

W zakresie ochrony przed suszą meteorologiczną nie istnieje system zabezpieczeń. Możliwe jest natomiast łagodzenie jej skutków dla środowiska gruntowo-wodnego. W związku z tym konieczne jest podejmowanie działań w zakresie retencji powierzchniowej i podziemnej, w tym małej retencji (tereny trwałych użytków zielonych, łąki, obniżenia terenowe z uwagi na pokrywę roślinną względnie dobrze zniosą krótkotrwałe okresy zalewowe) oraz zwiększanie lesistości dorzecza. Istotna jest również racjonalizacja zużycia wody i zachowania jej dobrej jakości, a także inwentaryzacja, odbudowa i regulacja oraz prawidłowa eksploatacja urządzeń melioracji wodnych.

4.4.2 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
PS.1	Zmniejszenie zagrożenia powodzią i suszą	PS.1.1	Zmniejszenie ryzyka wystąpienia powodzi i suszy	PS.1.1.1	Rozpoznanie dalszych potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego i ochrony przed suszą	Gmina Buczkowice
				PS.1.1.2	Inwentaryzacja, odbudowa i regulacja oraz prawidłowa eksploatacja urządzeń melioracji wodnych	RZGW Kraków, Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Urząd Gminy Buczkowice, Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Bielsku - Białej

4.4.3 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
PS 1.1.1	Rozpoznanie dalszych potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego i ochrony przed suszą	2010	2012	Gmina Buczkowice	Ochrona przed powodzią i suszą	45	
ZADANIA KOORDYNOWANE							
PS.1.1.2	Inwentaryzacja, odbudowa i regulacja oraz prawidłowa eksploatacja urządzeń melioracji wodnych	2009	2016	RZGW Kraków, Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, Rejonowy Związek Spółek Wodnych w Bielsku - Białej	Minimalizacja strat spowodowanych powodzią i suszą	Brak danych kosztowych	Urząd Gminy Buczkowice
RAZEM ZADANIA WŁASNE						45	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						b.d.	

4.4.4 Wnioski

W zakresie ochrony przed powodzią i suszą należy kontynuować rozpoczęte już przez Gminę działania.

Gmina kładzie nacisk na rozpoznanie potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego swoich terenów i podejmuje odpowiednie działania w kierunku utrzymania właściwego stanu urządzeń melioracyjnych. Wytyczone cele i zadania środowiskowe są realizowane w ścisłej współpracy z odpowiednimi kompetentnymi jednostkami.

Ponadto Gmina powinna starać się o wyeliminowanie utrzymującej się eutrofizacji wód, zwiększać retencję powierzchniową i podziemną oraz zapobiegać dewastacji drobnych zbiorników wodnych na obszarach użytkowanych rolniczo w celu łagodzenia skutków ewentualnej suszy.

4.5 Ochrona powierzchni ziemi

Gleba jest układem dynamicznym, a związki mineralne znajdujące się w niej ulegają ciągłym przemianom, co prowadzi do ich zwiększenia lub do ubytków, aż do całkowitego zubożenia gleby. Ubytki związków mineralnych w glebach powodowane głównie przez pobieranie składników pokarmowych przez rośliny, wypłukiwanie rozpuszczalnych składników do głębszych warstw gleby, tworzenia się pod wpływem różnych czynników związków nierozpuszczalnych, niedostępnych dla roślin.

Urodzajność gleb zależy również od odczynu gleby. Kwaśny odczyn gleby obniża jej żyzność prowadząc do degradacji urodzajności. Ze względu na różną reakcję roślin na odczyn gleb, przemiany pH mają znaczenie wskaźnikowo – porównawcze. Łatwo na tej podstawie określić potrzebę uregulowania odczynu, trudniej jednak ocenić przyczynę i stopień degradacji gleby. Jedyną metodą, która przynosi rezultaty są systematyczne pomiary odczynu pH prowadzone systematycznie w ciągu odpowiednio długiego czasu. Znaczną rolę w procesie zanieczyszczenia i degradacji środowiska odgrywają metale ciężkie. Zaliczamy do nich pierwiastki, wśród których najczęściej wymienia się kadm, miedź, nikiel, ołów, cynk. Ich cechą charakterystyczną jest zdolność do systematycznego nagromadzania się w środowisku, co zwiększa intensywność oddziaływania.

Jako zasadniczy element litosfery gleba jest jednym z najważniejszych komponentów ekosystemów lądowych i wodnych. Znajomość gleb niezbędna jest w planowaniu właściwego ich wykorzystania dla potrzeb człowieka, przy założeniu zrównoważonego rozwoju. Jest ona również potrzebna dla racjonalnego użytkowania przestrzeni produkcyjnej, rejonizacji roślin uprawnych, opracowywania planów gospodarczych, układania płodozmianów i ustalania sposobu uprawy roli.

4.5.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Na powierzchni 1946 ha w gminie użytki rolne zajmują 1378 ha, co stanowi około 70% powierzchni Gminy, bardzo małą powierzchnię jak na gminę o wysokich walorach turystyczno – rekreacyjnych stanowią lasy i grunty leśne –około 109 ha to ok 5,6% powierzchni Gminy.

Szczegółowe zestawienie struktury użytkowania terenów przedstawiono w tabeli.

Tabela 4 Struktura użytkowania gruntów w Gminie

L.p.	Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Udział procentowy
1	Powierzchnia całkowita Gminy Buczkowice	1946	100,00
2	Użytki rolne	1378	70,81
3	Grunty orne	859	44,14
4	Łąki	286	14,70
5	Pastwiska	201	10,33
6	Sady	32	1,64
7	Lasy i grunty leśne	109	5,60
8	Pozostałe	446	22,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych www.stat.gov.pl 2007

Na obszarze gminy występują gleby wytworzone z glin lekkich i piasków gliniastych, kamieniste. Są to na ogół gleby klasy IVb-V, sporadycznie występują gleby klasy IVa, głównie w sąsiedztwie potoku Granicznego, na wzniesieniu pomiędzy Nową Godziszką a Rybarzowicami oraz na północ od Białej.

W części zachodniej Gminy warunki do prowadzenia działalności rolniczej są trudne, natomiast w części południowej, która jest górzysta bardzo trudne. Występują tutaj głównie gleby brunatne kwaśne, mniejszej ilości kwaśne gliniaste lub gleby pyłowe. W dolinach rzek ciągną się pasy ma. Degradacja gleb jest bardzo silna, spowodowana głównie erozją będącą wynikiem ukształtowania terenu i warunków wodnych.

Występuje duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Średnio na jedno gospodarstwo przypada od kilku do kilkunastu pól. Średnia wielkość gospodarstwa wynosi około 3,5 ha przy średniej w powiecie bielskim 2,8 ha.

Bardzo duża ilość gospodarstw (około 63%) nie prowadzi produkcji, jest to niekorzystne zjawisko, ze względu na odłogowanie pól, co powoduje ubożenie gleby i zmniejszanie się wartości uprawowej gruntów ornych. W około 35% gospodarstw prowadzona jest produkcja wyłącznie i głównie na własne potrzeby, natomiast tylko w 1,5% gospodarstw rolnych (22 sztuki) prowadzona jest produkcja na rynek.

Uprawiane są przede wszystkim ziemniaki, pszenica, pszenżyto, jęczmień, owies, trawy na siano oraz warzywa.

W gospodarstwach prowadzona jest hodowla:

- bydła – 317 szt (w tym krowy - 166 szt),
- owiec - 120 szt
- kur – 3020 szt (w tym nioski o 2538 szt).

W ciągu ostatnich pięciu lat nie były przeprowadzane żadne badania gruntów rolnych na poziom metali ciężkich ani na kwasowość. Dlatego w najbliższym roku istnieje pilna potrzeba analizy jakości przestrzeni glebowej.

4.5.2 Identyfikacja potrzeb

Oceniając środowisko przyrodnicze gminy Buczkowice można stwierdzić, że w ciągu ostatnich czterech lat pod względem, jakości gleb stan się nie zmienił, nie mniej jednak powinno się w dalszym ciągu podejmować środki przeciwdziałające chemicznym skażeniom gleb. Ważnym zadaniem w zakresie ochrony powierzchni ziemi i gleb jest coroczna kontrola stosowanych nawozów i środków ochrony roślin przez samych rolników. Realizacja tych zadań przyczyni się do ograniczenia zanieczyszczenia i niepotrzebnej degradacji środowiska glebowego na terenie gminy. Istotnym jest także przeprowadzenie badań gleb na zawartość metali ciężkich i kontrola odczynu pH.

Należy doprowadzić do odbudowy biologicznej terenu za pomocą zabiegów fitomelioracyjnych, przywrócić rangę zabiegom agrotechnicznym, rozwinąć biologiczne metody ochrony roślin, stosować metody integrowane, tj. łączące zabiegi agrotechniczne, biologiczne i chemiczne.

Właściwa polityka rolna powinna również uwzględniać działania zapobiegawcze polegające na odpowiednim zagospodarowaniu stoków wzniesień, stosowaniu odpowiednich płodozmianów, stosowanie zadrzewień i zakrzaceń, a także stałe utrzymywanie gleby pod pokrywą roślinną, co zapobiega nadmiernym zjawiskom erozyjnym.

Na obszarze Gminy, która ma niski w skali powiatu i województwa stopień lesistości właściciele lasów niepaństwowych powinni starać się o dopłaty do zalesień i próbować zwiększyć lesistość Gminy poprzez nowe nasadzenia.

Ponadto w Gminie Buczkowice istnieją tereny, na których istnieje i nadal powinien być kontynuowany rozwój działalności agroturystycznej, na którą wciąż wzrasta zapotrzebowanie wśród konsumentów.

Małe gospodarstwa rodzinne, bo głównie w takich prowadzona jest produkcja rolnicza metodą ekologiczną, są miejscem kultywowania rodzimych tradycji, edukacji ekologicznej młodzieży i miejscem wypoczynku turystów.

Rolnictwo wymaga stałego wspierania ze strony Gminy, podaż produktów rolnych stale się zmienia i wymusza na rolnikach stałą dbałość o jakość produktów rolnych. W modzie są ekologiczne warzywa i owoce. Gmina Buczkowice posiada również doskonałe warunki do rozwoju turystyki i sportu, a także agroturystyki. Tereny Gminy położone są w niedużej odległości od większych miast Aglomeracji Śląskiej, dlatego turystyka letnia, zimowa i weekendowa ma szansę rozwoju. Gmina ma wiele potencjalnych możliwości zagospodarowania wolnego czasu turystów, jest to między innymi jeździectwo, wędkarstwo, wędrówki piesze i inne.

Zadaniem, które zarówno teraz, jak i w przyszłości może się przyczynić do poprawy stanu nie tylko gleb, ale i całego środowiska jest edukacja ekologiczna dzieci i młodzieży. Zadanie to będzie realizowane przez Urząd Gminy, a także Szkoły i Przedszkola na terenie gminy Buczkowice.

4.5.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OG.1	Racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych	OG.1.1.	Zagospodarowanie terenu w sposób racjonalny	OG.1.1.1	Promocja poprawy struktury gospodarstw rolnych wśród rolników	Gmina Buczkowice, Ośrodek Doradztwa Rolniczego
				OG.1.1.2	Aktualizacja map glebowych	Urząd Wojewódzki
				OG.1.1.3	Przeciwdziałanie i ochrona gleb przed czynnikami erozyjnymi	Właściciele terenów
				OG.1.1.4	Organizacja wychowania ekologicznego dla dzieci i dorosłych w zakresie gospodarowania zasobami glebowymi	Gmina Buczkowice organizacje ekologiczne
				OG.1.1.5	Promocja agroturystyki i rolnictwa ekologicznego	ODR
		OG.1.2	Przywrócenie wartości biologicznych gleb	OG1.2.1	Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich oraz poziomu pH gruntów użytkowanych rolniczo	Gmina Buczkowice
				OG1.2.2	Promocja wykorzystania nieużytków na cele energetyczne	Gmina Buczkowice, organizacje ekologiczne

4.5.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OG.1.1.1	Promocja poprawy struktury gospodarstw rolnych wśród rolników	2009	2016	Gmina Buczkowice, Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Zachowanie różnorodności biologicznej	16	Właściciele gospodarstw rolnych, ODR
OG.1.1.4	Organizowanie wychowania ekologicznego dla dzieci i dorosłych w zakresie gospodarowania zasobami glebowymi	2009	2016	Gmina Buczkowice organizacje ekologiczne	Wyrabianie w dzieciach i młodzieży świadomości ekologicznej, doskonalenie wiedzy dorosłych	20	Organizacje ekologiczne
OG1.2.1	Okresowa kontrola zawartości metali ciężkich oraz poziomu pH gruntów użytkowanych rolniczo	2009	2016	Gmina Buczkowice	Kontrola stanu gleb	50	ODR, rolnicy

OG1.2.2	Promocja wykorzystania nieużytków na cele energetyczne	2009	2016	Gmina Buczkowice organizacje ekologiczne	Zachowanie właściwości gleb, przeciwdziałanie zubożeniu gleby	20	ODR, Stowarzyszenia ekologiczne, rolnicy
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OG.1.1.3	Przeciwdziałanie i ochrona gleb przed czynnikami erozyjnymi, a także zwiększanie lesistości	2009	2016	Właściciele terenów	Stałe samodoskonalenie rolników	400	Właściciele gospodarstw rolnych,
OG.1.1.2	Aktualizacja map glebowych	2009	2016	Urząd Wojewódzki	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	50	Gmina Buczkowice
OG.1.1.5	Promocja agroturystyki i rolnictwa ekologicznego	2009	2016	ODR	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	20	Gmina Buczkowice
RAZEM ZADANIA WŁASNE						106	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						470	

4.5.5 Wnioski

Stan gleb wywiera bezpośredni wpływ na inne elementy środowiska jak stan wód, przydatność rolniczą, różnorodność florystyczną i architekturę krajobrazu, a także na zdrowotność jej mieszkańców, dlatego też, ochrona gruntów jest bardzo istotnym elementem ochrony środowiska.

W ramach pielęgnacji walorów glebowych należy:

- Kształtować właściwy odczyn gleb. Istnieje potrzeba monitoringu stanu gleb pod względem kwasowości periodycznie, co 3-5 lat.
- Chronić powierzchnię ziemi przed czynnikami erozyjnymi i powstawaniem osuwisk,
- Zwiększyć udział upraw alternatywnych, która podczas spalania wnosi znacznie mniej zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery, w związku, z czym ograniczania zanieczyszczenie środowiska.
- Promować restrukturyzację rolnictwa z uwzględnieniem kierunku ekologizacji.

4.6 Gospodarowanie zasobami geologicznymi

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 1994, nr 27, poz. 96 z późn. zm.). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów złóż poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Dla prawidłowego gospodarowania zasobami przyrody (tj., między innymi, kopalinami) ustala się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego szczególne warunki zagospodarowania terenów. Również podjęcie działalności w zakresie wydobywania kopalin jest uzależnione, przez możliwość odpowiednich zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, od Rady Gminy, która podejmuje uchwały o zmianie planu oraz od społeczności lokalnej, która na tym etapie może wносить uwagi i protesty.

4.6.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Gmina Buczkowice położona jest na obszarze Karpat fliszowych, czyli skał zbudowanych z naprzemianległe ułożonych warstw skał osadowych morskiego pochodzenia, składająca się z ławic i warstw na przemian zlepieńców, piaskowców, mułowców i iłowców, rzadziej rogowców i margli. Powstała na dnie mórz wskutek działalności tzw. prądów zawieszinowych, które doprowadziły do charakterystycznego, frakcjonalnego uwarstwienia.

Uwarstwienie Karpat fliszowych charakteryzuje się nagromadzeniem grubego materiału skalnego w obrębie spągu warstwy i stopniowe przechodzenie w materiał coraz drobniejszy, aż do osadów ilastych w obrębie stropu danej warstwy. Osady fliszowe zostały podczas ruchów górotwórczych oderwane od swego podłoża i przesunięte ku północy. Powstały przy tym wielkie jednostki tektoniczne zwane płaszczowinami stanowiącymi geometrycznie wyodrębnione pokrywy skalne nasunięte jedna na drugą. Wśród tych jednostek tektonicznych najniższą pozycję zajmuje płaszczowina podśląska, na nią nasunięta jest płaszczowina śląska, która z kolei pokryta jest przez płaszczowinę magurską.

Kotlina Żywiecka w południowej części pokrywa się z oknem tektonicznym Żywca, w którym spod płaszczowiny, godulskiej odsłania się płaszczowina cieszyńska, a spod płaszczowiny cieszyńskiej płaszczowina podśląska. Natomiast północna część Kotliny Żywieckiej (obejmująca rejon Buczkowic) zbudowana jest z trzeciorzędowych warstw krośnieńskich bloku Beskidu Małego, które kontaktują się z ogniwami kredowymi Beskidu Śląskiego wzdłuż wielkiego uskoku, który rozpoczyna się w rejonie Bielska (oddziela on blok Beskidu Śląskiego od obniżonego bloku Beskidu Małego).

Warstwy krośnieńskie stanowią najmłodsze należące do oligocenu ogniwo serii śląskiej. Litologicznie są to:

- wapniste piaskowce muskowitowe
- margliste łupki.

Na ogół przeważają tu jednak:

- piaskowce cienkoławicowe
- drobnoziarniste,
- piaskowce gruboławicowe spotykane w dolnej części warstw krośnieńskich.

Miąższość tego ogniwa wynosi około 1000 m. Na analizowanym obszarze nie ma udokumentowanych i opisanych złóż surowców nadających do wydobywania. Aktualnie na terenie Gminy Buczkowice nie jest prowadzona eksploatacja żadnych kopalin.

4.6.2 Identyfikacja potrzeb

Aktualnie w zakresie ochrony zasobów kopalin nie wyznacza się żadnych zadań.

Natomiast w przypadku złóż nieeksploatowanych, które zostały udokumentowane, złoża zabezpiecza się, jako zaplecze surowcowe, w związku z tym zapisano w harmonogramie zadanie, które będzie realizowane tylko jeśli pojawi się taka potrzeba.

W takim przypadku ochrona zasobów kopalin powinna polegać na uwzględnieniu tych terenów w planach zagospodarowania przestrzennego w postaci zapisów uniemożliwiających zagospodarowanie tych terenów w sposób trwały, wykluczający potencjalną eksploatację surowców.

4.6.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OZK.1	Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie w koordynacji z planami rozwoju regionu.	OZK.1.1.	Zagospodarowanie terenów nieeksploatowanych złóż w sposób racjonalny	OZK.1.1.1	W miarę potrzeb wprowadzenie zapisów w PZP gminy o niezagospodarowywaniu terenów nieeksploatowanych złóż	Gmina Buczkowice

4.6.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tyś.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OZK.1.1.1	W miarę potrzeb wprowadzenie zapisów w PZP gminy o niezagospodarowywaniu terenów nieeksploatowanych złóż	2009	2010	Gmina Buczkowice	Ochrona surowców nieeksploatowanych	2	Firmy posiadające koncesję na eksploatację
RAZEM ZADANIA WŁASNE						2	

4.6.5 Wnioski

Jakość terenów położonych na obszarze gminy w części zależy od warunków naturalnych i ukształtowania terenu, ogromny jednak wpływ na stan powierzchni ziemi ma człowiek i jego racjonalne bądź lekkomyślne i nierozważne postępowanie wynikające w dużej mierze z nieznajomości obowiązujących przepisów. Dlatego tak ważnym jest, aby korzystanie z warunków naturalnych takich jak w tym przypadku surowce mineralne odbywało się w zgodzie z przepisami i racjonalnym myśleniem, które nakazuje zostawić teren w takim stanie porównywalnym do tego przed eksploatacją. Zadanie to należy do firm, które prowadziły wydobywanie złóż.

Natomiast organy samorządowe mają możliwość ochrony nieużytkowanych zasobów poprzez stosowne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego.

5 Dalsza poprawa, jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego na obszarze gminy Buczkowice

5.1 Gospodarka wodno – ściekowa

5.1.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

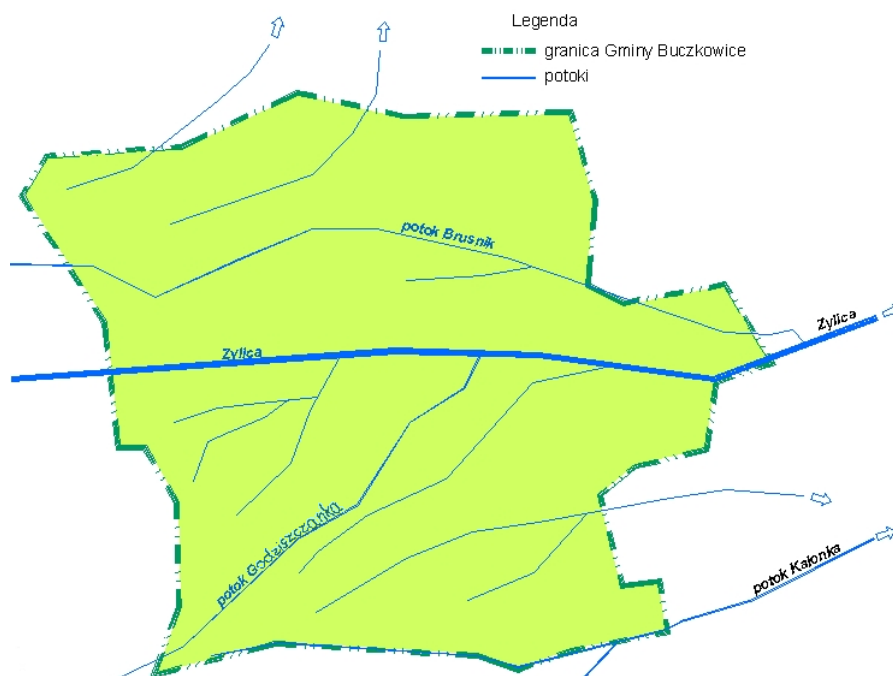
5.1.1.1 Hydrografia

Wody powierzchniowe

Obszar Gminy Buczkowice charakteryzuje się występowaniem znacznej liczby cieków powierzchniowych (obszar zlewni Wisły). Gmina położona jest w dorzeczu rzeki Żylicy (dopływ rzeki Soły), która wraz z dopływami, m.in. potokami górskimi Bruśnik i Godziszczanka, określa zasoby wód powierzchniowych Gminy. Przez teren Buczkowic i Rybarzowic przepływają: rzeka Żylica, potok Bruśnik i potok Młynówka, przez teren Godziszki – potok Godziszczanka, a przez teren Kalnej – potok Kalonka.⁶

Głównym ciekiem, płynącym przez teren Gminy, jest rzeka Żylica (długość 23,0 km, powierzchnia całkowita zlewni 90,5 km²), która przepływa przez Gminę z zachodu w kierunku wschodnim, ku ujściu do Jeziora Żywieckiego. Jej administratorem jest Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie. Jest to niewielka, bardzo bystra górská rzeka w Beskidzie Śląskim i w Kotlinie Żywieckiej. Źródła ma na wysokości 900 - 940 m n.p.m., na północnych stokach Malinowa i Przełęczy Salmopolskiej, na terenie Szczyrku Salmopola. Początkowo, na terenie przysiółka Salmopol, płynie w kierunku północnym. Następnie spływa przez cały Szczyrk w kierunku północno-wschodnim, oddzielając masyw Skrzycznego na południu od masywu Klimczoka na północy. Po opuszczeniu gór, już na płaskich terenach Kotliny Żywieckiej, Żylica skręca na wschód. Po przecięciu północnej części Kotliny w Łodygowicach, już u podnóża Beskidu Małego, Żylica skręca na południowy wschód i na wysokości 341 m n.p.m. uchodzi do Jeziora Żywieckiego, nieco na północ od przystanku kolejowego w Pietrzykowicach. Żylica jest rzeką niebezpieczną i kapryśną. Wielokrotnie jej wody wylewając dokonywały znacznych zniszczeń w dolnej części Szczyrku i na terenie Kotliny Żywieckiej. Obecnie koryto Żylicy w znacznej części jest uregulowane, prawie na całej swojej długości posiada techniczną zabudowę brzegów koryta.⁷

Poniższy rysunek przedstawia hydroografię terenu Gminy Buczkowice.

Rysunek 7 Mapa hydrograficzna Gminy Buczkowice

Źródło: „Program Ochrony Środowiska Gminy Buczkowice”, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju S.A., Bielsko-Biała, sierpień 2002r.

⁶ „Plan operacyjny ochrony przed powodzią Gminy Buczkowice Gminnego Zespołu Reagowania w Buczkowicach”, Buczkowice, 25.04.2003r.

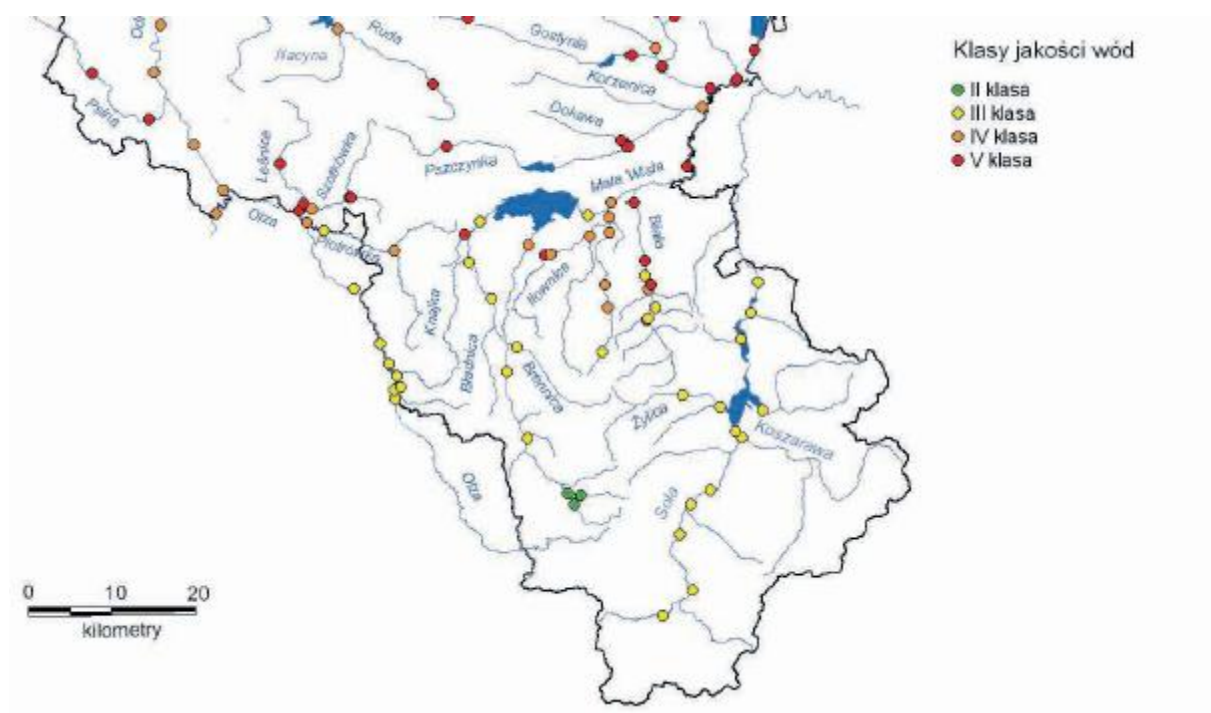
⁷ www.wikipedia.org

Program Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2007-2009 w zakresie wód powierzchniowych realizowany jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. System monitoringu tych wód oraz systemu klasyfikacji ich stanu ekologicznego i chemicznego wdrażany jest stopniowo, do końca roku 2009 będzie odpowiadał w pełni wymaganiom Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Celem wykonywania badań jest stworzenie podstaw do podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem, w tym ochrony przed eutrofizacją powodowaną wpływem sektora bytowo-komunalnego i rolnictwa oraz ochrony przed zanieczyszczeniami przemysłowymi, w tym zasoleniem i substancjami szczególnie szkodliwymi dla środowiska wodnego.⁸

Spośród cieków przepływających przez teren Gminy Buczkowice monitoringiem wód powierzchniowych objęta jest rzeka Żylica. Badania jakości wód tej rzeki prowadzone są w punktach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego znajdujących się w obszarze działania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach, m.in. Żylica wpływ do Zbiornika Tresna oraz Żylica-Łodygowice powyżej garbarni.

Poniższy rysunek przedstawia w/w punkty monitoringu.

Rysunek 8 Lokalizacja punktów monitoringu wód powierzchniowych w województwie śląskim

Źródło: „Stan środowiska w województwie śląskim w 2005 roku” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

W poniższej tabeli zestawiono wskaźniki czystości wód oznaczone w 2007 roku dla w/w punktów pomiarowych na rzece Żylicy.

⁸ Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2007-2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice, grudzień 2006

Tabela 5 Ocena jakości wód powierzchniowych w punktach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego w 2007 roku

L.p.	Nazwa cieku	Kilometr rzeki	Nazwa punktu monitoringu (lokalizacja: gmina, powiat)	Klasa jakości wody w 2006r.*	Klasa jakości wody w 2007r.*	Wskaźniki występujące w IV i V klasie jakości wód w 2007 roku	
						IV klasa	V klasa
1	Żylica	1,9	Żylica wpływ do Zbiornika Tresna (gmina Łodygowice, powiat żywiecki)	III (DIAG***)	II (OP**)	-	-
2	Żylica	6,3	Żylica-Łodygowice powyżej garbarni (gmina Buczkowice, powiat bielski)	III (DIAG***)	brak danych	-	-

* Ocena wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji stanu tych wód (Dz.U. nr 32, poz. 284, utraciło moc z dniem 01.01.2005r.)

** OP – monitoring operacyjny (ocena na podstawie 30 wskaźników jakości wody)

*** DIAG – monitoring diagnostyczny (ocena na podstawie 43 wskaźników jakości wody)

Źródło: „Informacja o stanie środowiska w 2007 roku” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, marzec 2008r.

Analiza wyników badań jakości wód powierzchniowych w wybranych punktach monitoringowych wskazuje, iż rzeka Żylica przepływająca przez teren Gminy Buczkowice prowadziła w 2007 roku wody dobrej jakości (II klasa). Natomiast w 2006 roku rzeka ta prowadziła wody jedynie zadowalającej jakości (III klasa). Wpływ na przedstawioną ocenę miały głównie wskaźniki fizykochemiczne takie jak zawiesina, barwa, związki organiczne oraz zanieczyszczenia bakteriologiczne, które świadczą o zanieczyszczaniu cieków ściekami komunalnymi. Jakość wód powierzchniowych prowadzonych przez rzekę Żylicę w roku 2007, w porównaniu z ich jakością w roku 2006 uległa zatem poprawie.

Wody podziemne

Na obszarze województwa śląskiego użytkowe wody podziemne występują w utworach czwartorzędu, trzeciorzędu, kredy, jury, triasu, karbonu i dewonu. W obrębie poszczególnych pięter wydzielone zostały użytkowe poziomy wodonośne (UPWP), a w nich główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP).

Poniższy rysunek przedstawia lokalizację Głównych Zbiorników Wód Podziemnych na terenie województwa śląskiego w rejonie Gminy Buczkowice oraz lokalizację punktów badawczych monitoringu wód podziemnych.

Źródło: Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2004-2005, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Kredowe zbiorniki wód podziemnych występują w dwóch rejonach województwa śląskiego: w części północno-wschodniej, w pobliżu granicy z województwem świętokrzyskim i małopolskim oraz w części południowej - w rejonie Beskidu Śląskiego (GZWP 348) i Małego (GZWP 447). Różnią się one zasadniczo wykształceniem litologicznym i zasobnością. W rejonie Gminy Buczkowice poziomy wodonośne występują w obrębie utworów fliszowych Karpat. Są to poziomy szczelinowe i szczelinowo-porowe. Pod względem hydrochemicznym są to wody wodorowęglanowo - siarczanowo - wapniowe. Warstwy wodonośne tworzą osady piaskowcowe, a w mniejszym stopniu osady wapienne, występują one w formie ławic, naprzemianległe z osadami praktycznie niewodonośnymi iłów i margli.⁹

Pierwszy poziom wodonośny na obszarze Gminy występuje natomiast w utworach czwartorzędowych. Zwierciadło wód podziemnych, ujmowanych studniami gospodarskimi lub drenowanych powierzchnią siecią hydrograficzną, zalega na różnej głębokości i podlega wahaniom.¹⁰

Program Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa śląskiego na lata 2007-2009 w zakresie wód podziemnych realizowany jest przez Państwowy Instytut Geologiczny oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. PIG prowadzi monitoring diagnostyczny obejmujący wszystkie jednolite części wód podziemnych i operacyjny obejmujący jednolite części wód zagrożone nie osiągnięciem dobrego stanu. WIOŚ prowadzi badania uzupełniające, które obejmują wody podziemne Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, wykorzystywane do zapatrzenia ludzi w wodę do picia oraz zagrożone

¹⁰ „Program Ochrony Środowiska Gminy Buczkowice”, Beskidzki Fundusz Ekorozwoju S.A., Bielsko-Biała, sierpień 2002r.

azotanami pochodzącymi z rolnictwa. Badania prowadzone są w oparciu o krajową sieć pomiarową pod kątem dostosowania do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Celem wykonywania badań jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych.¹¹

Na terenie Gminy Buczkowice nie występują obecnie stałe punkty monitoringu jakości wód podziemnych województwa śląskiego. W poniższej tabeli zestawiono wskaźniki czystości wód oznaczone w 2007 roku dla najbliższych punktów pomiarowych zlokalizowanych poza terenem Gminy.

Tabela 6 Ocena jakości wód podziemnych w punktach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego w 2007 roku*

L.p.	Nazwa punktu Gmina GZWP	Numer punktu JCWPd Rodzaj monitoringu Stratygrafia ujętej warstwy	Typ wody	Klasa jakości wód w 2006r.	Klasa jakości wód w 2007r.	Wskaźniki występujące w II, III i IV klasie jakości wód w 2007 roku		
						II klasa	III klasa	IV klasa
1	Szyndzielnia Bielsko-Biała GZWP 348 (Godula Beskid Śląski)	01721/K JCWPd 143 MD Cr	HCO ₃ -SO ₄ -Ca	III	II	-	PO ₄ , HCO ₃	-
2	Bielsko-Biała Bielsko-Biała poza GZWP	0140K JCWPd 143 MD Cr1	HCO ₃ -SO ₄ -Ca	III	III	temp.	PO ₄	HCO ₃

* Ocena wg Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji stanu tych wód (Dz.U. nr 32, poz. 284, utraciło moc z dniem 01.01.2005r.)

Źródło: „Informacja o stanie środowiska w 2007 roku” Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, marzec 2008r.

Analiza wyników badań jakości wód podziemnych w wybranych punktach monitoringowych wskazuje, iż wody w zbiornikach kredowych to wody dobrej jakości (GZWP 348 – II klasa) oraz zadowalającej jakości (punkt Bielsko-Biała – III klasa). Wskaźnikami degradującymi wody w tym poziomie były fosforany i wodorowęglany, które w zasadniczy sposób rzutowały na ich jakość. W monitorowanych wodach z kredowych utworów fliszowych dominowały wody typu HCO₃-SO₄-Ca.

Jakość wód podziemnych w roku 2007 w porównaniu z ich jakością w roku 2006 uległa zmianie tylko w przypadku GZWP 348, gdzie nastąpiła poprawa jakości wód (obecnie należą do II klasy jakości).

5.1.1.2 Główne źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych

Głównymi zagrożeniami dla wód powierzchniowych i podziemnych prowadzących wody nie odpowiadające normom są skażenia komunalne i związane z chemicznymi środkami do produkcji rolnej.

Ścieki socjalno-bytowe, pochodzące z zabudowy mieszkaniowej, odprowadzane są często do nieszczelnych osadników przydomowych bądź też lokalnie budowanymi przez mieszkańców kanałami bezpośrednio do przydrożnych rowów melioracyjnych lub cieków wodnych. Ścieki te są źródłem zanieczyszczeń wyrażającym się w związkach takich jak BZT₅, ChZT, azot amonowy i fosforany.

Dodatkowo istotnym zagrożeniem dla jakości wód są substancje ropopochodne splukiwane podczas opadów deszczu z nawierzchni dróg, parkingów czy placów stacji paliw.

Poważne źródło zanieczyszczeń wód podziemnych i powierzchniowych stanowią też związki biogenne spływające z pól uprawnych w okresach po nawożeniu gruntów rolnych.

¹¹ Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2007-2009, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, Katowice, grudzień 2006

5.1.1.3 Zaopatrzenie w wodę

Źródła zaopatrzenia w wodę Gminy Buczkowice

Zaopatrzenie w wodę sołectw Gminy Buczkowice realizowane jest głównie za pośrednictwem niżej wymienionych instytucji i źródeł:

- „AQUA” S.A. z siedzibą przy ul. 1 Maja 23 w Bielsku-Białej - ujęcie wody powierzchniowej na potoku Żylica zlokalizowane jest w Szczyrku wraz ze Stacją Uzdatniania Wody,
- Spółka Wodna Wodociągowa w Godziszce z siedzibą przy ul. Beskidzkiej 162 w Godziszce – ujęcie wody powierzchniowej zlokalizowane jest na potoku Godziszczanka wraz ze Stacją Uzdatniania Wody, funkcjonując również trzy ujęcia wody ze źródeł,
- Indywidualne studnie gospodarskie (ujęcia własne wody pitnej).

Charakterystyka sieci wodociągowej

Stopień zwodociągowania Gminy Buczkowice jest oceniany jako dobry. Łączna długość sieci wraz z przyłączami wodociągowymi wynosi ok. 53,1 km. Długość sieci wodociągowej na terenie poszczególnych sołectw wynosi: Buczkowice - około 8,7 km¹², Rybarzowice - około 9,2 km¹³, Kalna - około 12,3 km¹⁴, Godziszka - około 22,4 km¹⁵,

Właścicielem i administratorem sieci wodociągowej na terenie Gminy Buczkowice, za wyjątkiem sołectwa Godziszka, jest „AQUA” S.A. w Bielsku-Białej.

W sołectwie Godziszka sieć wodociągowa jest własnością Spółki Wodnej Wodociągowej w Godziszce. Istniejąca sieć wodociągowa została wybudowana w latach 60-tych z rur azbestowych i stalowych. Administratorem sieci jest Spółka Wodna Wodociągowa w Godziszce, która przy współfinansowaniu Gminy prowadzi rozbudowę i modernizację sieci. W roku 1992 wybudowano nowe ujęcie na rzece Godziszczance, w 1993r. obwodnicę z PCV oraz zbiornik wyrównawczy. W roku 2000 wybudowano 2 nowe zbiorniki na wodę. Stan techniczny całej sieci jest niski - sieć charakteryzuje się dużą awaryjnością. Nadal w użytkowaniu pozostaje 3 314 mb sieci z rur azbestowych.¹⁶

W poniższej tabeli zestawiono podstawowe dane dotyczące sieci i przyłączy wodociągowych na terenie Gminy Buczkowice.

Tabela 7 Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Buczkowice

L.p.	Nazwa	Sieć wodociągowa		Przyłącza wodociągowe		
		Łączna długość sieci [km]	Materiał wykonania sieci	Łączna długość przyłączy [km]	Materiał wykonania przyłączy	Liczba przyłączy [szt.]
1	„AQUA” S.A. Bielsko-Biała	23,3	stal – 3,8 km, żeliwo – 0,5 km, PE – 19,0 km	9,8	stal – 2,0 km, PE – 7,8 km	450, w tym podłączonych jest 27 podmiotów usługowo-produkcyjnych, liczba zapatrywanych w wodę mieszkańców: 1 126 osób
2	Spółka Wodno-Wodociągowa w Godziszce	12,0	stal – 7,14 m, żeliwo – 4,86 km	ok. 8,0	brak danych	liczba zapatrywanych w wodę mieszkańców: ok. 80% mieszkańców sołectwa

Źródło: Dane „AQUA” S.A. z dnia 17.03.2008r. oraz dane Spółki Wodno-Wodociągowej w Godziszce z 2002 roku

Zgodnie z koncepcją zawartą w „Programie Ochrony Środowiska Gminy Buczkowice” z 2002 roku w 2006 roku, w zakresie budowy sieci wodociągowej, zrealizowana została inwestycja budowa sieci wodociągowej na terenie sołectw Buczkowice i Rybarzowice, która obejmowała:

¹² „Plan odnowy miejscowości Buczkowice na lata 2007-2015”, Buczkowice, luty 2008r.

¹³ „Plan odnowy miejscowości Rybarzowice na lata 2007-2015”, Buczkowice, luty 2008r.

¹⁴ „Plan odnowy miejscowości Kalna na lata 2007-2015”, Buczkowice, luty 2008r.

¹⁵ „Plan odnowy miejscowości Godziszka na lata 2007-2015”, Buczkowice, luty 2008r.

¹⁶ „Plan odnowy miejscowości Godziszka na lata 2007-2015”, Buczkowice, luty 2008r.

- budowę sieci wodociągowej z rur PE i PEHD – 3 800 mb;
- budowę przyłączy wodociągowych – 265 mb, 17 szt.;
- budowę hydrantów – 22 szt.

Całkowity koszt inwestycji wyniósł 959 849,84 zł, przy czym źródła finansowania rozkładały się następująco:

- dotacja z budżetu państwa – 448 527,60 zł;
- środki własne – 511 322,24 zł.

Dzięki zrealizowaniu inwestycji tereny położone w sąsiedztwie wybudowanej sieci wodociągowej mają dostęp do wody o odpowiedniej jakości i ilości. Niewątpliwie korzystanie z wody spełniającej normy sanitarne wpływa na poprawę stanu zdrowotnego mieszkańców, a wybudowanie dodatkowych hydrantów - na poprawę bezpieczeństwa ppoż.¹⁷

Struktura zużycia wody w Gminie Buczkowice w oparciu dane „AQUA”S.A. (pobór wody z ujęcia w Szczyrku)

Poniższa tabela obrazuje strukturę zużycia wody w Gminie Buczkowice.

Tabela 8 Struktura zużycia wody w Gminie Buczkowice – ujęcie wody „AQUA”S.A. w Szczyrku

L.P	Wyszczególnienie	2004r.	2007r.
1	Zakup wody [m ³ /rok]	-	-
2	Ujęcie wody własnej w Szczyrku [m ³ /rok]	741 240	327 507
3	Zużycie wody ogółem (sprzedaż wody) [m ³ /rok] Ogółem:	198 843	208 857
	Szczyrk	150 367	158 774
	Buczkowice	48 476	50 083
4	Zużycie wody na potrzeby własne [m ³ /rok]	14 825	5 230
5	Straty wody [m ³ /rok]	527 572	113 420

Źródło: Dane „AQUA”S.A. z dnia 17.03.2008r.

Stan techniczny sieci wodociągowej zasilanej z ujęcia wody w Szczyrku, będącej własnością „AQUA”S.A., określany jest jako dobry. Przeważają rurociągi PE, stanowiące około 81,5% całkowitej długości sieci. Straty wody w sieci, kształtują się na poziomie ok. 34,5% (od 2004 roku nastąpiła wyraźna redukcja strat wody, które oscylowały w granicach 71%). Powodowane są one złym stanem technicznym istniejącej, awaryjnej sieci wodociągowej i przyłączy wykonanych z rur stalowych i żeliwnych, które wymagają sukcesywnej wymiany i renowacji.

Tabela 9 Struktura zużycia wody w Gminie Buczkowice w rozbiu na gospodarstwa domowe i pozostałych odbiorców

L.P	Wyszczególnienie	2004r.		2007r.	
		[m ³ /rok]	[m ³ /d]	[m ³ /rok]	[m ³ /d]
1	Gospodarstwa domowe	23 725	64,8	25 282	69,3
2	Pozostali odbiorcy	24 751	67,6	24 801	67,9
3	Razem	48 476	132,4	50 083	137,2

Źródło: Dane „AQUA”S.A. z dnia 17.03.2008r.

Zużycie wody w 2007 roku, w porównaniu z rokiem 2004, utrzymuje się na względnie stałym poziomie. Największymi odbiorcami wody od „AQUA”S.A. na terenie Gminy Buczkowice są następujące podmioty gospodarcze:

¹⁷ Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska Gminy Buczkowice” za lata 2005-2006

- Hańderek Zakłady Przetwórstwa Mięsnego,
- Góraźdże Beton,
- Urząd Gminy Buczkowice,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących,
- CAPRI Piekarnia.¹⁸

Charakterystyka ujęcia wody powierzchniowej na potoku Żylica w Szczyrku wraz ze Stacją Uzdatniania Wody – właściciel i administrator „AQUA”S.A.¹⁹

- Lokalizacja ujęcia: potok Żylica (zlewnia Soły) w km 15+800 w Szczyrku, ujęcie znajduje się na terenie zlokalizowanym pomiędzy drogą główną w Szczyrku, a prawym brzegiem potoku Żylica w odległości ok. 2 km na południowy-zachód od ujścia potoku Biła, tuż powyżej pierwszego stopnia kaskady na spadzie kamiennej zapory szutrowej, wybudowanej w 1925 r.
- Maksymalna całkowita wydajność ujęcia: $Q_{\max} = 250 \text{ m}^3/\text{h}$,
- Dobowy pobór wody z ujęcia: $Q_{\text{śrd}} = 3000 \text{ m}^3/\text{d}$,
- Pozwolenie wodno-prawne znak ZR-OŚ-6223W/17/05 z dnia 12.01.2006 roku na pobór wody powierzchniowej z potoku Żylica w Szczyrku dla zasilenia wodociągu komunalnego Szczyrk-Buczkowice, wydane przez Starostę Bielskiego, ważne do dnia 01.03.2026 roku.
- Urządzenia do ujmowania wody:
 - Ujęcie brzegowe z kratą i rurociąg,
 - Drenaż filtracyjny i rurociąg,
 - Zbiornik – osadnik wody surowej.

Woda bezpośrednio z rzeki, poprzez dwa stopnie krat zamontowanych na brzegu, napływa grawitacyjnie rurą $\Phi 300 \text{ mm}$ do osadnika wody surowej o pojemności 200 m^3 . Ujęcie jest w dobrym stanie technicznym, nie wymaga modernizacji.

- Stacja Uzdatniania Wody:
 - Pompownia I^o – dwie wolnoobrotowe pompy o wydajności $85 \text{ m}^3/\text{h}$ przerzucają wodę z osadnika wody surowej do filtrów,
 - Filtry otwarte – 6 sztuk, każda komora filtracji o powierzchni $4,5 \text{ m}^2$, wyposażona jest w drenaż z wielkogabarytowych dysz, w ryny popłuczyn oraz króćce dolotowe wody surowej,
 - Stacje: dozowania koagulantów, korekty pH, dezynfekcji wody,
 - Zbiornik retencyjny wody czystej o pojemności 2000 m^3 , zlokalizowany w odległości ok. 200 m od SUW. Woda ze zbiornika podawana jest grawitacyjnie do sieci wodociągowej obsługującej odbiorców miasta Szczyrk i Gminy Buczkowice.

Stacja Uzdatniania Wody jest w dobrym stanie technicznym, nie wymaga modernizacji. W 2003 roku przeprowadzono przebudowę stacji filtrów, z zastosowaniem filtrów otwartych nowej generacji, wprowadzono koagulację kontaktową, korektę pH oraz pełną automatyzację procesu, z ciągłym monitorowaniem podstawowego wskaźnika jakości wody ujmowanej i uzdatnionej tj. mętności. Jednocześnie, w celu zabezpieczenia pewności mikrobiologicznego bezpieczeństwa wody, wdrożony został system dezynfekcji promieniami UV.

Woda pobierana z ujęcia oraz woda po jej uzdatnieniu, jest na bieżąco badana. Wyniki wybranych badań przedstawiono w poniższej tabeli.

¹⁸ Dane „AQUA”S.A. z dnia 17.03.2008r.

¹⁹ Dane „AQUA”S.A. z dnia 17.03.2008r.

Tabela 10 Wyniki badań wody, w zakresie fizyko-chemicznym i bakteriologicznym, z ujęcia wód powierzchniowych w Szczyrku oraz po uzdatnieniu, stan na dzień 02.01.2008r.

L.P.	Wskaźniki jakości wody	Jednostka	Wynik oznaczenia – ujęcie wody Szczyrk		Wymagania dopuszczalne jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi*
			Woda z ujęcia	Woda uzdatniona	
1	Odczyn pH	pH	8,4	7,8	6,5-9,5
2	Barwa	mg Pt/l	5	0	15
3	Zapach	akcept.	Z1R	Z1S	akcept.
4	Przewodnictwo elektrolityczne właściwe	µS/cm	94,4	97,8	2500
5	Amoniak	mg NH ₄ /l	<0,10	<0,10	0,5
6	Żelazo ogólne	mg Fe /l	<0,02	<0,02	0,200
7	Mangan	mg Mn /l	<0,02	<0,02	0,05
8	Bakterie grupy coli w 100 ml wody	jtk/100ml	>2419,6	0	0

* wymagania zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. (Dz.U. Nr 61, poz. 417) w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Źródło: Dane „AQUA”S.A.

Jakość wody do picia w Polsce jest aktualnie uregulowana przepisami prawnymi zawartymi w Ustawie z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jednolity Dz.U. z 2006r nr 123 poz.858) oraz Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. nr 61 poz.417). Zgodnie z zapisami w/w aktów prawnych, woda podawana do sieci wodociągowej odpowiada warunkom sanitarnym i może być używana do picia i na potrzeby gospodarcze.

5.1.1.4 Odprowadzanie ścieków

Charakterystyka gospodarki ściekowej prowadzonej na terenie Gminy Buczkowice

Odprowadzanie ścieków z sołectw Gminy Buczkowice realizowane jest za pośrednictwem sieci kanalizacji sanitarnej będącej własnością i w administracji „AQUA”S.A. w Bielsku-Białej oraz Gminy Buczkowice. W ostatnich latach zadania inwestycyjne były realizowane przez samą Gminę, a „AQUA”S.A. na podstawie odpowiednich umów obsługiwała nowo wybudowaną sieć i stopniowo przejmowała ją na własność.

Ścieki z terenów skanalizowanych Gminy Buczkowice kierowane są za pomocą przepompowni ścieków w Rybarzowicach do rozbudowanej i zmodernizowanej Oczyszczalni Ścieków „Komorowice” zlokalizowanej przy ul. Bestwińskiej 63 w Bielsku-Białej (własność „AQUA”S.A.). Pozostałe ścieki komunalne gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i okresowo wywożone wozami asenizacyjnymi do w/w oczyszczalni. Najczęstszym jednak sposobem odprowadzenia ścieków z indywidualnej zabudowy mieszkaniowej jest ich utylizacja na miejscu – nierejestrowana. Ścieki trafiają do gruntu i cieków powierzchniowych.

Charakterystyka sieci kanalizacyjnej

Stopień wyposażenia Gminy w sieć kanalizacji sanitarnej jest obecnie dostateczny. Aktualnie do sieci kanalizacyjnej odprowadzane są ścieki wytwarzane przez ok. 3093 mieszkańców.²⁰ Systemem kanalizacji sanitarnej objęte są wszystkie sołectwa, w różnym stopniu zaawansowania. Stan techniczny sieci kanalizacyjnej określany jest jako dobry. Łączna długość sieci kanalizacyjnej, wg danych z początku 2008 roku, wynosiła ok. 52,0 km, w tym:

²⁰ Dane „AQUA”S.A. z 17.03.2008r.

- Sołectwo Buczkowice - długość istniejącej sieci kanalizacyjnej w sołectwie wynosi około 22,1 km. Obecnie z wybudowanej kanalizacji korzysta około 1 667 osób oraz przyjezdni turyści. Istniejąca kanalizacja stanowi około 40% całości planowanej do wykonania kanalizacji.²¹
- Rybarzowice -długość istniejącej sieci kanalizacyjnej w sołectwie wynosi około 15,3 km. Obecnie z wybudowanej kanalizacji korzysta około 659 osób oraz turyści. Istniejąca kanalizacja stanowi około 30% całości planowanej do wykonania kanalizacji.²²
- Godziszka – długość istniejącej sieci kanalizacyjnej w sołectwie wynosi 14,6 km. Obecnie z wybudowanej kanalizacji korzysta około 569 mieszkańców oraz przyjezdni turyści. Istniejąca kanalizacja stanowi około 40% całości planowanej do wykonania kanalizacji.²³
- Kalna - Sołectwo Kalna posiada sieć kanalizacyjną tylko w rejonie Pod Godziszką. Obecnie z wybudowanej kanalizacji korzysta około 198 mieszkańców oraz przyjezdni turyści.²⁴

Obecnie łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosi ok. 70 km.

Zbiornica sieć kanalizacyjna jest rozbudowywana systematycznie, co w znacznym stopniu wpływa na poprawę stanu gospodarki ściekowej na terenie Gminy Buczkowice, w szczególności dla terenów zwartej zabudowy. Na terenie Gminy prace związane z budową kanalizacji sanitarnej rozpoczęto w latach 1992-1993. Wybudowano 40,7 km sieci kanalizacyjnej oraz około 11 km przyłączy. W latach 2006-2008 zrealizowano i zakończono inwestycje w zakresie budowy kanalizacji sanitarnej w sołectwach Buczkowice, Rybarzowice i Godziszka. W ramach tej inwestycji wybudowano około 30 km sieci, wzrósł procent skanalizowania gminy do 49,4%. Budowa kanalizacji sanitarnej realizowana jest w ramach „Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko” finansowanego z Funduszu Spójności, preferencyjnej pożyczki WFOŚiGW oraz ze środków własnych Gminy. Po zrealizowaniu projektu pn. „Budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Buczkowice” nastąpi przyrost podłączonych mieszkańców o 5 032 RLM oraz zwiększenie poziomu skanalizowania Gminy Buczkowice do 97%.²⁵ W miejscach zabudowy rozproszonej przewiduje się uzupełnienie sieci przydomowymi oczyszczalnią ścieków.

W poniższej tabeli zestawiono podstawowe dane dotyczące sieci i przyłączy kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Buczkowice, będącej własnością „AQUA”S.A. w Bielsku-Białej.

Tabela 11 Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Buczkowice – własność „AQUA”S.A.

L.p.	Łączna długość sieci z przyłączami [km]	Sieć kanalizacyjna	Przyłącza kanalizacyjne*	
		Długość sieci PVC [km]	Długość przyłączy PVC [km]	Ilość przykanalików [szt.]
1	37,9	37,4	0,5	765

*od 2001 roku zgodnie z Ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków „AQUA”S.A. nie przejmuje na majątek przyłączy kanalizacyjnych – stanowią one własność inwestora: Gminy lub właściciela nieruchomości

Źródło: Dane „AQUA”S.A. z dnia 17.03.2008r.

Charakterystyka Oczyszczalni Ścieków „Komorowice” w Bielsku-Białej

W związku z niespełnieniem wymogów ochrony środowiska przez oczyszczalnię ścieków „Rybarzowice” zaszła konieczność wyłączenia jej z eksploatacji. W 2004r. Przedsiębiorstwo AQUA S.A. Bielsko-Biała zrealizowało inwestycję mającą na celu likwidację istniejącej oczyszczalni ścieków „Rybarzowice” i zastąpienie jej przepompownią ścieków, dzięki której ścieki z terenu Gminy Buczkowice i Miasta Szczyrk przerzucane są w układzie ciśnieniowo-grawitacyjnym do oczyszczalni w Bielsku-Białej Komorowicach. W ramach przeprowadzonych robót zabudowano pompownię ścieków, dostosowano komory oczyszczalni ścieków do pełnienia funkcji komór retencyjnych oraz zlikwidowano niewykorzystane obiekty. Obecnie ścieki powstające na terenie Gminy Buczkowice i Miasta Szczyrk kierowane są na przepompownię w Rybarzowicach, skąd tłoczone są kolektorem tłocznym do Wilkowic, gdzie następnie kolektorem

²¹ „Plan odnowy miejscowości Buczkowice na lata 2007-2015”, Buczkowice, luty 2008r.

²² „Plan odnowy miejscowości Rybarzowice na lata 2007-2015”, Buczkowice, luty 2008r.

²³ „Plan odnowy miejscowości Godziszka na lata 2007-2015”, Buczkowice, luty 2008r.

²⁴ „Plan odnowy miejscowości Kalna na lata 2007-2015”, Buczkowice, luty 2008r.

²⁵ www.gmina.buczkowice.com.pl/finansowanie-projektu.html

grawitacyjnym kierowane są do istniejącego systemu kanalizacyjnego w Bielsku-Białej Mikuszowicach, którym ścieki odprowadzane są na oczyszczalnię ścieków w Komorowicach.²⁶

Oczyszczalnia ścieków w Komorowicach została wybudowana i uruchomiona w latach 70-tych XX wieku. Dwukrotnie, w latach 1991-1993 oraz 1997-2000 została poddana modernizacji, której celem było zwiększenie przepustowości i uzyskanie poprawy efektów oczyszczania ścieków, zgodnie z zastrzaganymi kryteriami dotyczącymi jakości ścieków oczyszczonych. Obecnie prowadzona jest modernizacja oczyszczalni ścieków, która ma prowadzić do trwałej poprawy efektywności technologicznej procesów usuwania związków biogenych (zarówno azotu jak i fosforu) zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Oczyszczalnia jest obecnie skonfigurowana w następujących ciągach technologicznych:

- ciąg mechanicznego oczyszczania ścieków komunalnych: wlot z kolektora miejskiego, komora przelewu burzowego, łapacz żwiru, kraty z systemem usuwania i prasowania skratek, piaskowniki poziome,
- ciąg mechanicznego oczyszczania ścieków deszczowych: dwa poziome osadniki z systemem odprowadzania osadu,
- ciąg oczyszczania biologicznego nr 1 (tzw. „część stara”): reaktor wielofazowy tzw. Bioreaktor I w postaci trzech labiryntowych komór napowietrzania o nominalnej przepustowości 30 000 m³/d, ruszty perforowane do napowietrzania ścieków, cztery osadniki radialne do separacji osadu czynnego od oczyszczonych ścieków,
- ciąg oczyszczania biologicznego nr 2 (tzw. „część nowa”): reaktor wielofazowy tzw. Bioreaktor II o nominalnej przepustowości 60 000 m³/d, dyfuzory drobnopęcherzykowe do napowietrzania ścieków, cztery osadniki radialne,
- ciąg przeróbki osadów: zagęszczacze grawitacyjne dla ciągu nr 1, zbiornik magazynowy i zagęszczacze mechaniczne taśmowe dla ciągu nr 2, komory fermentacyjne, zbiornik pośredni, wirówki.²⁷

„AQUA”S.A. posiada pozwolenie wodno-prawne znak ŚR-IX-6811/16/03 z dnia 29.10.2003r. na odprowadzanie oczyszczonych ścieków z oczyszczalni ścieków „Komorowice” do rzeki Białej w km 10,7, ważne do 31.12.2013r. Maksymalna ilość odprowadzanych ścieków: w warunkach normalnych – 90 000 m³/d, w warunkach intensywnych opadów - 124 000 m³/d.

Parametry ścieków oczyszczonych w przedmiotowej oczyszczalni przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12 Parametry ścieków oczyszczonych – oczyszczalnia „Komorowice”

L.P	Wskaźnik	Oczyszczalnia „Komorowice”		
		02.06.2009r. Stężenie [mg/dm ³]	21.06.2009r. Stężenie [mg/dm ³]	Stężenie dopuszczalne wg pozwolenia [mg/dm ³]
1	BZT ₅	3,99	4,46	15,0
2	ChZT	28,9	27,3	125,0
3	Zawiesina ogólna	8,0	8,3	35,0
4	Azot ogólny	7,45	7,54	10,0
5	Fosfor ogólny	0,66	0,40	1,0

Źródło: Dane „AQUA”S.A.

Wobec powyższego stwierdza się, że wskaźniki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do odbiornika nie przekraczają wartości wskazanych w pozwoleniu wodno – prawnym.

5.1.1.5 Odprowadzanie wód opadowych

Gmina Buczkowice nie posiada w pełni uregulowanego systemu kanalizacji deszczowej. Kanalizacja burzowa istnieje wyłącznie na niewielkich fragmentach dróg, jedynie w centrach sołectw, gdzie zabudowa

²⁶ Raport z realizacji „Programu Ochrony Środowiska Gminy Buczkowice” za lata 2002-2004

²⁷ Dane „AQUA”S.A. z dnia 17.03.2008r.

jest bardziej zwarta. Wykonana jest ona z rur betonowych, a zebrane wody deszczowe odprowadzane są do lokalnych potoków.

Najpoważniejszy problem stanowi odwodnienie dróg powiatowych i gminnych, z których wody deszczowe odprowadzane są głównie do przydrożnych rowów, stanowiąc istotne zagrożenie (szczególnie substancjami ropopochodnymi) dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych.

5.1.2 Identyfikacja potrzeb

W oparciu o analizę stanu istniejącego gospodarki wodno-ściekowej Gminy Buczkowice zdefiniowano podstawowe potrzeby inwestycyjne i koncepcyjne w tym zakresie. Konieczne jest podjęcie następujących działań:

- Sukcesywna wymiana i modernizacja istniejącej na terenie Gminy sieci wodociągowej wraz z przyłączami oraz rozbudowa sieci wodociągowej w pozostałych rejonach dotychczas niezawodociągowanych, w szczególności przeznaczonych na budownictwo mieszkaniowe i komercyjne.
 - „AQUA” S.A. docelowo winna założyć wymianę istniejącej sieci wodociągowej wykonanej ze stali i żeliwa – są to odcinki o łącznej długości ok. 4,2 km, a także przyłączy wodociągowych z rur stalowych o łącznej długości ok. 2,0 km. Szacunkowy koszt zadania 3 000 000 zł
 - Gmina Buczkowice realizuje oraz planuje realizację następujących inwestycji:
 - Budowa sieci wodociągowej w Buczkowicach. Pierwszy etap obejmuje budowę sieci wodociągowej w ul. Jama. W ramach robót zostanie wybudowane 3,7 km sieci wodociągowej. Okres realizacji projektu – 2008- 2012. Koszt zadania – 1 200 000 zł. Następny etap zadania obejmuje rozbudowę sieci wodociągowej – w pozostałej części sołectwa. Zadanie obejmuje budowę około 20 km sieci. Okres realizacji projektu – 2009-2014. Szacunkowy koszt zadania 10 000 000 zł.²⁸
 - Budowa sieci wodociągowej w Rybarzowicach. Zadanie obejmuje budowę około 20 km sieci. Okres realizacji projektu – 2009-2014. Szacunkowy koszt zadania 10 000 000 zł.²⁹
 - Budowa sieci wodociągowej w sołectwie Godziszka. Inwestycja polega na modernizacji istniejącej sieci wodociągowej oraz jej rozbudowie. Zadanie obejmuje: wymianę całej sieci wodociągowej - azbestowej 3 314 mb, budowę sieci przesyłowej - 581mb oraz wymianę i budowę sieci – około 4 500 mb. Okres realizacji projektu: 2008-2012. Szacunkowy koszt zadania 3 000 000 zł.³⁰
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w czterech sołectwach na terenie Gminy Buczkowice. Projekt obejmuje budowę łącznie 59,81 km kanalizacji sanitarnej, 1 258 sztuk przyłączy oraz przepompownie ścieków, w tym:
 - Sołectwo Buczkowice. Okres realizacji projektu: 2009-2012, koszt zadania ok. 19,9 mln zł. Ogólny zakres robót: 20,02 km kanalizacji sanitarnej, w tym:
 - Ø 200 mm – 11,42 km,
 - Ø 160 mm – 8,60 km,
 - przyłącza Ø 160 mm - 458 szt.
 - Sołectwo Rybarzowice. Okres realizacji projektu: 2009-2012, koszt zadania ok. 14,2 mln zł. Ogólny zakres robót: 15,90 km kanalizacji sanitarnej, w tym:
 - Ø 200 mm – 9,12 km,
 - Ø 160 mm – 6,73 km,
 - Ø 90 mm – 0,05 km (tłoczny),
 - przyłącza Ø 160 mm – 393 szt.
 - Sołectwo Godziszka. Okres realizacji projektu: 2009-2012, koszt zadania ok. 9,5 mln zł. Ogólny zakres robót: 13,75 km kanalizacji sanitarnej, w tym:
 - Ø 200 mm – 8,83 km,

²⁸ „Plan odnowy miejscowości Buczkowice na lata 2007-2015”, Buczkowice, luty 2008r.

²⁹ „Plan odnowy miejscowości Rybarzowice na lata 2007-2015”, Buczkowice, luty 2008r.

³⁰ „Plan odnowy miejscowości Godziszka na lata 2007-2015”, Buczkowice, luty 2008r.

- Ø 160 mm – 4,92km,
- przyłącza Ø 160 mm – 256 szt.
- Sołectwo Kalna oraz Godziszka – rejon ul. Łodygowskiej. Okres realizacji projektu: 2010-2012, koszt zadania ok. 7,0 mln zł. Ogólny zakres robót: 8,73 km kanalizacji sanitarnej, w tym:
 - Ø 250 mm – 0,08 km,
 - Ø 200 mm – 6,66 km,
 - Ø 160 mm – 1,99 km,
 - przyłącza Ø 160 mm – 106 szt.
- Sołectwo Buczkowice – rejon ul. Bór. Okres realizacji projektu: 2011-2012, koszt zadania ok. 2,8 mln zł. Ogólny zakres robót: 1,41 km kanalizacji sanitarnej, w tym:
 - Ø 200 mm – 0,78 km,
 - Ø 160 mm – 0,63 km,
 - przyłącza Ø 160 mm – 45 szt.

Okres realizacji całego projektu: 2009r. - 2013r. Całkowita wartość projektu: 53,4 mln zł, w tym: dofinansowanie z Funduszu Spójności: 32,3 mln zł, środki własne z budżetu Gminy: 2,9 mln zł, podatek VAT: 9,6 mln zł, preferencyjna pożyczka WFOŚiGW: 8,6 mln zł.

Wójt Gminy Buczkowice 7 lipca 2009r. w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach podpisał umowę o dofinansowanie projektu "Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Buczkowice" Nr POIS.01.01.00-00-033/08 w ramach działania 1.1 Gospodarka wodno-ściekowa Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013. Projekt obejmuje budowę 59,81 km kanalizacji sanitarnej w Buczkowicach, Rybarzowicach, Godziszce i Kalnej. Budowa sieci kanalizacyjnej objętej projektem stanowi uzupełnienie terenów, które już w części są skanalizowane i zwodociągowane i obejmie 5 032 RLM. Realizacja projektu pozwoli zakończyć regulację gospodarki wodno - ściekowej w całej gminie liczącej 10 809 RLM. Realizacja projektu spowoduje poprawę stanu czystości wód powierzchniowych oraz gleb, na terenach gdzie gęstość zaludnienia jest bardzo wysoka – 540 osób/km².³¹

- Budowa systemu odwodnienia dróg i placów w systemie grawitacyjnym, z odprowadzeniem do lokalnych cieków oraz uwzględnieniem zastosowania odpowiednich urządzeń podczyszczających.
- Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego Gminy.
- Dalsza edukacja ekologiczna przedsiębiorców, rolników i mieszkańców Gminy w zakresie ochrony jakości i zasobów wód powierzchniowych i podziemnych.
- Wzmoczenie skuteczności działań organów samorządowych w zakresie egzekwowania Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach.
- Współfinansowanie przez Gminę inwestycji proekologicznych mieszkańców w zakresie gospodarki wod.-kan. oraz pomoc w pozyskiwaniu środków pomocowych na ich realizację.

³¹ Dane Urzędu Gminy Buczkowice

5.1.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
WŚ.1	Osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód, zapewnienie wszystkim mieszkańcom miasta odpowiedniej, jakości wody do picia	WŚ.1.1	Ograniczenie zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego nieoczyszczonymi ściekami	WŚ.1.1.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy w zakresie egzekwowania „Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach” (w tym obowiązku opróżniania bezodpływowych osadników ścieków)	Gmina Buczkowice
				WŚ.1.1.2	Organizacja cyklu spotkań z rolnikami w zakresie propagowania tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne	Gmina Buczkowice
				WŚ.1.1.3	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami	Gmina Buczkowice
				WŚ.1.1.4	Budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi	Gmina Buczkowice
		WŚ.1.2	Ograniczenie ilości ścieków nieoczyszczonych	WŚ.1.2.1	Prowadzenie ewidencji oczyszczalni przydomowych oraz zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania	Gmina Buczkowice
				WŚ.1.2.2	Budowa oczyszczalni przydomowych (w szczególności na terenach zabudowy rozproszonej)	Właściciele posesji, Gmina Buczkowice
		WŚ.1.3	Ograniczenie strat wody związanych z przesyłem i poprawa zaopatrzenia ludności w wodę	WŚ.1.3.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	„AQUA” S.A., Spółka Wodna Wodociągowa w Godziszce, Gmina Buczkowice
				WŚ.1.3.2	Wymiana i modernizacja sieci wodociągowej i przyłączy wykonanych z rur stalowych, żeliwnych i azbesto-cementowych oraz rozbudowa sieci wodociągowej	„AQUA” S.A., Spółka Wodna Wodociągowa w Godziszce, Gmina Buczkowice
				WŚ.1.3.3	Wdrożenie programu działań na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa (budowa nowoczesnych składowisk obornika, zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych)	Rolnicy, ODR

5.1.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem [PLN] tys.	Partnerzy y
ZADANIA WŁASNE							
WŚ.1.2.1	Prowadzenie ewidencji oczyszczalni przydomowych oraz zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania	2009	2016	Gmina Buczkowice	Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	koszty administracyjne	
WŚ.1.1.3	Budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami	2009	2013	Gmina Buczkowice	Wyeliminowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych	53 400, w tym dofinansowanie z Funduszu Spójności: 32,3 mln zł, środki własne z budżetu Gminy: 2,9 mln zł, podatek VAT: 9,6 mln zł, preferencyjna pożyczka WFOŚiGW: 8,6 mln zł	
WŚ.1.1.2	Organizacja cyklu spotkań z rolnikami w zakresie propagowania tzw. dobrych praktyk rolniczych w celu zmniejszenia zanieczyszczeń obszarowych przez związki biogenne	2009	2015	Gmina Buczkowice	Wysoka świadomość ekologiczna, poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	30	
WŚ.1.1.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy w zakresie egzekwowania „Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach” (w tym obowiązku opróżniania bezodpływowych osadników ścieków)	2010	2011	Gmina Buczkowice	Wysoka świadomość ekologiczna poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	10	
WŚ.1.1.4	Budowa kanalizacji deszczowej wraz z urządzeniami podczyszczającymi o łącznej długości ok.2km	2014	2016	Gmina Buczkowice	Wyeliminowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych	1 000	
ZADANIA KOORDYNOWANE							
WŚ.1.2.2	Budowa oczyszczalni przydomowych (w szczególności na terenach zabudowy rozproszonej)	2009	2016	Właściciele posesji	Wyeliminowanie skażenia wód podziemnych i powierzchniowych ściekami sanitarnymi	800	Urząd Gminy Buczkowice
WŚ.1.3.2	Wymiana i modernizacja sieci wodociągowej i przyłączy wykonanych z rur stalowych, żeliwnych i azbesto-cementowych oraz rozbudowa sieci wodociągowej	2009	2016	„AQUA”S.A., Spółka Wodna Wodociągowa w Godziszce	Minimalizacja strat wody oraz poprawa jakości wody do picia oraz poprawa zaopatrzenia ludności w wodę	25 000	Urząd Gminy Buczkowice

WŚ.1.3.1	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami Gminy na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	2010	2011	„AQUA”S.A., Spółka Wodna Wodociągowa w Godziszce	Wysoka świadomość ekologiczna, zmniejszenie zużycia wody	20	Urząd Gminy Buczkowice
WŚ.1.3.3	Wdrożenie programu działań na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa (budowa nowoczesnych składowisk obornika, zbiorników na gnojowicę w gospodarstwach rolnych)	2011	2016	Rolnicy, ODR	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	brak danych kosztowych	Urząd Gminy Buczkowice
RAZEM ZADANIA WŁASNE						54 440	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						25 820	

5.1.5 Wnioski

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Buczkowice” w zakresie gospodarki wodno-ściekowej wskazuje jednoznacznie na konieczność kontynuacji rozpoczętych już przez Gminę działań oraz podejmowania dalszych w celu ochrony, poprawy, jakości oraz racjonalnego wykorzystania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych. Wytyczone cele i zadania środowiskowe winny być realizowane we współpracy z innymi jednostkami samorządowymi, mieszkańcami oraz przedsiębiorcami, z wykorzystaniem środków własnych Gminy i pozyskanych środków zewnętrznych.

Podsumowując ocenę istniejącego stanu gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy oraz analizę potrzeb inwestycyjnych w tym zakresie sformułowano następujące wnioski.

Mocnymi stronami Gminy jest konsekwentna realizacja „Programu Ochrony Środowiska” w zakresie sukcesywnej rozbudowy infrastruktury wodociągowej oraz budowy systemu kanalizacji sanitarnej. Ponadto Gmina kładzie nacisk na rozpoznanie potrzeb w zakresie zabezpieczenia przeciwpowodziowego swoich terenów i podejmuje działania w kierunku utrzymania właściwego stanu urządzeń melioracyjnych.

Szansami na poprawę jakości wód jest wspieranie inicjatyw podmiotów gospodarczych oraz organizacji i instytucji zmierzających do uzyskania dofinansowania inwestycji eliminujących zagrożenia dla środowiska i wspierających rozwój zrównoważony ze środków krajowych i zagranicznych, wzrost uspołecznienia procesów podejmowania decyzji mających wpływ na stan środowiska, a także prawny nakaz opracowywania programów ochrony środowiska przez jednostki administracji samorządowej oraz planów ochrony obszarów chronionych.

Nie mniej jednak Gmina powinna starać się o wyeliminowanie utrzymującego się zanieczyszczenia i eutrofizacji wód, niezadowalającego stanu czystości naturalnych zbiorników wodnych, w tym dewastacji drobnych zbiorników wodnych na obszarach użytkowanych rolniczo oraz ograniczonego dostępu do środków na rozbudowę i modernizację infrastruktury służącej ochronie środowiska.

5.2 Zanieczyszczenie powietrza

Według ustawy Prawo ochrony środowiska (art. 85) ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Na stan powietrza na terenie gminy Buczkowice mają wpływ następujące czynniki:

- emisja zorganizowana pochodząca ze źródeł punktowych i powierzchniowych oraz niska emisja,
- emisja ze środków transportu i komunikacji,
- emisja transgraniczna (spoza terenu gminy),
- emisja niezorganizowana.

Zazwyczaj głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych.

Podstawową masę zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery stanowi dwutlenek węgla. Jednak najbardziej uciążliwe składniki spalin to przede wszystkim dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pył. W mniejszych ilościach emitowane są również chlorowodór, różnego rodzaju węglowodory aromatyczne i alifatyczne.

Wraz z pyłem emitowane są również metale ciężkie, pierwiastki promieniotwórcze i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, a wśród nich benzo(a)piren, uznawany za jedną z bardziej znaczących substancji kancerogennych. W pyłe zawieszonym ze względu na zdolność wnikania do układu oddechowego, wyróżnia się frakcje o ziarnach: powyżej 10 mikrometrów i pył drobny poniżej 10 mikrometrów (PM₁₀). Ta druga frakcja jest szczególnie niebezpieczna dla człowieka, gdyż jej cząstki są już zbyt małe, by mogły zostać zatrzymane w naturalnym procesie filtracji oddechowej.

Przy spalaniu odpadów z produkcji tworzyw sztucznych opartych na polichloroku winylu do atmosfery mogą dostawać się substancje chlorowcopochodne, a wśród nich dioksyny i furany.

O wystąpieniu zanieczyszczeń powietrza decyduje ich emisja do atmosfery, natomiast o poziomie w znacznym stopniu występujące warunki meteorologiczne. Przy stałej emisji, zmiany stężeń zanieczyszczeń są głównie efektem przemieszczania, transformacji i usuwania ich z atmosfery. Stężenie zanieczyszczeń zależy również od pory roku. I tak:

- sezon zimowy, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery, głównie przez niskie źródła emisji,
- sezon letni, charakteryzuje się zwiększonym zanieczyszczeniem atmosfery przez skażenia wtórne powstałe w reakcjach fotochemicznych.

Czynniki meteorologiczne wpływające na stan zanieczyszczenia atmosfery w zależności od pory roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13 Czynniki meteorologiczne wpływające na stan zanieczyszczenia atmosfery

Zmiany stężeń zanieczyszczenia	Główne zanieczyszczenia	
	Zimą: SO ₂ , pył zawieszony, CO	Latem: O ₃
Wzrost stężenia zanieczyszczeń	<p>Sytuacja wyżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysokie ciśnienie, • spadek temperatury poniżej 0 °C, • spadek prędkości wiatru poniżej 2 m/s, • brak opadów, • inwersja termiczna, • mgła. 	<p>Sytuacja wyżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wysokie ciśnienie, • wzrost temperatury powyżej 25 °C, • spadek prędkości wiatru poniżej 2 m/s, • brak opadów, • promieniowanie bezpośrednie powyżej 500 W/m².
Spadek stężenia zanieczyszczeń	<p>Sytuacja niżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niskie ciśnienie, • wzrost temperatury powyżej 0 °C, • wzrost prędkości wiatru powyżej 5 m/s, • opady. 	<p>Sytuacja niżowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • niskie ciśnienie, • spadek temperatury, • wzrost prędkości wiatru powyżej 5 m/s, • opady.

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie śląskim w 2007 roku

5.2.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z 2008 pochodzące z opracowania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach pt.: „Siódma roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2008 rok”.

Ocena przeprowadzona jest w wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego zaliczonych do odpowiednich klas, od klasy najbardziej do najmniej korzystnej ze względu na stopień oddziaływania zanieczyszczeń na stan zdrowia ludzkiego – kryterium ochrony zdrowia.

W raporcie WIOŚ przeprowadzono ocenę stanu powietrza atmosferycznego w wyodrębnionych strefach m.in. w strefie bielsko - żywieckiej, do której należy gmina Buczkowice, na tle całego województwa śląskiego.

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- klasa B - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczały poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalny powiększony margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego

Tabela poniżej przedstawia interpretację klas oddziaływania zanieczyszczeń w zależności od poziomu ich stężenia w powietrzu atmosferycznym.

Tabela 14 Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy określony jest margines tolerancji

Poziomy stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
nieprzekraczające wartości dopuszczalnej*	A	brak
powyżej wartości dopuszczalnej* lecz nie przekraczający wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji	B	<ul style="list-style-type: none"> określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych.
powyżej wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji*	C	<ul style="list-style-type: none"> określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych oraz wartości dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji; opracowanie programu ochrony powietrza POP.

Źródło: Siódma roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2008 rok

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 47 z 2008 roku, poz. 281)

Tabela 15 Klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia, uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza, dla przypadków gdy margines tolerancji nie jest określony

Poziomy stężenie	Klasa strefy	Wymagane działania
nieprzekraczające wartości dopuszczalnej*	A	brak
powyżej wartości dopuszczalnej	C	<ul style="list-style-type: none"> określenie obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych; działania na rzecz poprawy jakości powietrza; opracowanie programu ochrony powietrza POP.

Źródło: Siódma roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2008 rok

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów (poziom stężenie „nieprzekraczający wartości dopuszczalnej” oznacza, że jeśli pewna liczba przekroczeń tej wartości jest dozwolona, przypadki przekroczeń poziomu dopuszczalnego nie wystąpiły lub ich liczba nie przekroczyła dozwolonej w ciągu roku)

Wyniki klasyfikacji stref w województwie śląskim wg kryterium ochrony zdrowia przedstawiały się następująco:

- dla zanieczyszczeń takich jak: dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, benzen, ołów i tlenek węgla, arsen, kadm i nikiel przyznano klasę A we wszystkich strefach, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie,
- dla pyłu zawieszonego PM₁₀: w 3 strefach przyznano klasę A (bieruńsko - pszczyńskiej, częstochowsko - lublinieckiej, gliwicko - mikołowskiej), w 7 strefach klasę C (aglomeracje: górnośląska i rybnicko - jastrzębska, miasta: Bielsko-Biała, Częstochowa, strefy: **bielsko - żywiecka**, raciborsko - wodzisławska, tarnogórsko - będzińska),
- dla benzo(a)pirenu w 10 strefach przyznano klasę C (aglomeracje: górnośląska i rybnicko - jastrzębska, miasta: Bielsko-Biała, Częstochowa, strefy: **bielsko-żywiecka**, częstochowsko - lubliniecka, bieruńsko - pszczyńska, gliwicko - mikołowska, raciborsko - wodzisławska, tarnogórsko - będzińska),
- dla ozonu klasę C w strefie górnośląskiej.

Wartości średnioroczne stężeń benzo(a)pirenu w strefach klasy C wynosiły (wartość docelowa 1 ng/m³), ryc. 4:

- aglomeracja górnośląska od 5,7 do 10,7 ng/m³,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska – 16,1 ng/m³,
- Bielsko-Biała miasto – 5,6 ng/m³,
- Częstochowa miasto – 4,4 ng/m³,
- strefa bielsko-żywiecka od 0,8 do 2,4 ng/m³,**
- strefa częstochowsko-lubliniecka – 1,6 ng/m³,
- strefa raciborsko-wodzisławska od 1,3 do 4 ng/m³,
- strefa tarnogórsko-będzińska – 6,5 ng/m³,

Ponadto dla zobrazowania średniorocznych stężeń dwutlenku siarki, pyłu PM₁₀, tlenków azotu oraz benzenu przedstawiono mapę dyspersji (rozprzestrzeniania się) tych substancji (rysunki 12-15).

5.2.1.1 System gazowniczy

Obszar gminy Buczkowice jest zgazyfikowany w wysokim stopniu. Sieć gazowa niskiego i średniego ciśnienia obejmuje swoim zasięgiem wszystkie sołectwa, a istniejąca infrastruktura posiada rezerwy przepustowości.

Dostawa gazu dla odbiorców indywidualnych oraz przemysłowych na terenie gminy Buczkowice realizowana jest poprzez stacje redukcyjno-pomiarowe zasilane gazem wysokoprężnym z sieci wysokoparametrowej obsługiwanej przez Operatora Gazociągów Przesyłowych Gaz System S.A. Oddział w Świerklanach. Właścicielem sieci gazowej średnio i niskoprężnej jest Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie. Bezpośrednią obsługą klienta zajmuje się Gazownia Zabrzeńska.

Na terenie gminy Buczkowice nie występują ograniczenia w dostawie i ilości gazu. W latach 2004-2008 sieć gazowa była rozbudowywana. Powstało około 2,3 km gazociągów przesyłowych oraz około 0,5 km sieci rozdzielczej.

Większość obiektów administrowanych przez gminę (szkoły, przedszkola itd.) jest wyposażonych w kotłownie gazowe. Wśród odbiorców indywidualnych, ze względu na wyższą cenę gazu zazwyczaj użytkowanie tego nośnika ograniczone jest do przygotowywania posiłków i podgrzewania wody. Ocenia się, że na terenie gminy ok. 57% budynków mieszkalnych posiada przyłącza gazowe, jednak rzeczywista ilość odbiorców korzystająca z gazu na cele grzewcze jest znacznie mniejsza (gaz ziemny stanowi 4,5% zużycia energii ogółem w mieszkaniach na terenie gminy)

W poniższej tabeli zestawiono podstawowe informacje dotyczące infrastruktury gazowniczej, ilości odbiorców i zużycia gazu ziemnego w gminie.

Tabela 16 Struktura gazownicza na terenie Gminy Buczkowice

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007
długość czynnej sieci ogółem w km	74,5	76,8	77,0	77,3
długość czynnej sieci przesyłowej w km	2,9	5,2	5,2	5,2
długość czynnej sieci rozdzielczej w km	71,6	71,6	71,8	72,1
czynne połączenia gazu do budynków mieszkalnych	-	2 135	2 151	2 165
ilość odbiorców gazu	-	1 746	1 769	1 790
w tym odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	1700	1 352	1 388	1 399
zużycie gazu w tys. m ³	-	1 381,00	1 468,50	1 432,10
w tym zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	1400	1 239,3	556,3	1 282,3

* dane o ilości odbiorców i zużyciu gazu dotyczą tylko gospodarstw domowych

Źródło: bank danych demograficznych (www.stat.gov.pl)

5.2.1.2 System elektroenergetyczny

Odbiorcy na terenie gminy Buczkowice zasilani są w energię elektryczną z dwóch linii o napięciu znamionowym 110 kV:

- linia EC Bielsko – Szczyrk (1-torowa napowietrzna),
- linia Szczyrk – Żywiec (1-torowa napowietrzna).

Operatorem Systemu Dystrybucyjnego jest Beskidzka Energetyka będąca jednym z pięciu Oddziałów ENION S.A. Gmina Buczkowice wchodzi w skład Rejonu Dystrybucji Żywiec. Obszar działania ENION S.A. pokazano na poniższym rysunku.

Rysunek 10 Obszar działania dystrybutora energii ENION S.A. w ramach Beskidzkiej Energetyki

W związku z przepisami Prawa energetycznego oraz Dyrektywami Unii Europejskiej spółki energetyczne zostały zobowiązane do rozdzielenia od 1 lipca 2007 r. dwóch podstawowych rodzajów swojej działalności: dystrybucji energii elektrycznej i obrotu energią elektryczną.

Na stronach Urzędu Regulacji Energetyki (www.ure.gov.pl) udostępniona jest pełna lista sprzedawców energii elektrycznej.

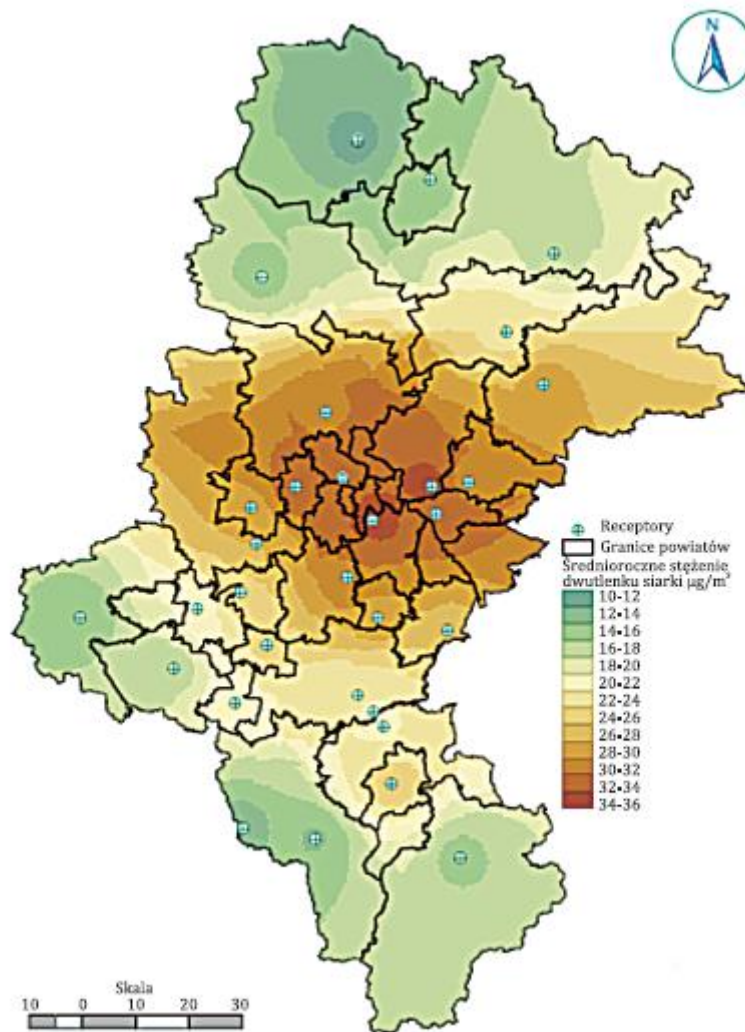
5.2.1.3 System ciepłowniczy

Na terenie gminy Buczkowice nie występuje scentralizowany system ciepłowniczy. Potrzeby ciepłne gminy Buczkowice pokrywane są z lokalnych i indywidualnych źródeł ciepła.

Zakłada się, że docelowo podstawowym systemem pokrywania potrzeb ciepłych gminy z uwagi na rozproszoną zabudowę i niską gęstość ciepłą będzie ogrzewanie oparte na lokalnych i indywidualnych źródłach ciepła. Praktycznie cała gmina Buczkowice jest zgazyfikowana i część budynków posiada kotłownie opalane gazem. Reszta mieszkańców będzie korzystać z następujących nośników ciepła:

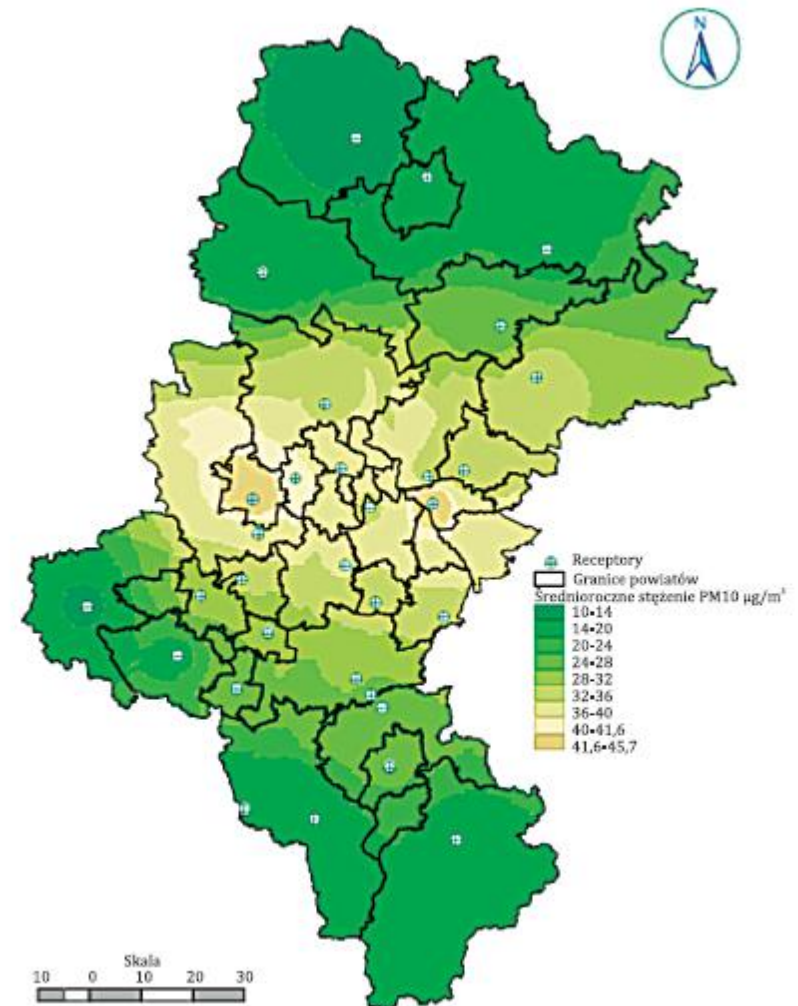
- piece akumulacyjne elektryczne,
- olej opałowy,
- propan butan,
- paliwa stałe,
- odnawialne i niekonwencjonalne źródła energii.

W indywidualnym ogrzewnictwie funkcjonują jeszcze urządzenia grzewcze o przestarzałej konstrukcji jak kotły komorowe tradycyjne, bez regulacji i kontroli ilości podawanego paliwa do paleniska oraz bez regulacji i kontroli powietrza wprowadzanego do procesu spalania, o sprawności średniorocznej nieprzekraczającej 65%. W starych nieefektywnych urządzeniach grzewczych spala się niskiej jakości węgiel niesortymentowany, a często także różnego rodzaju materiały odpadowe i odpady komunalne.

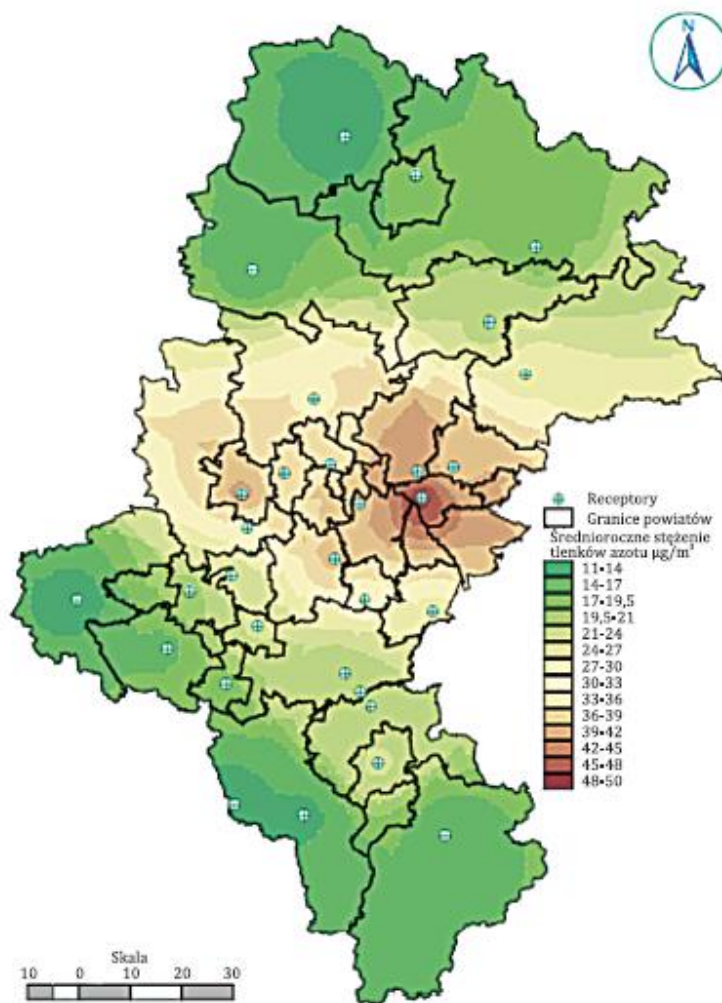

Rysunek 11 Mapa dyspersji dla dwutlenku siarki

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie śląskim w latach 2002-2006

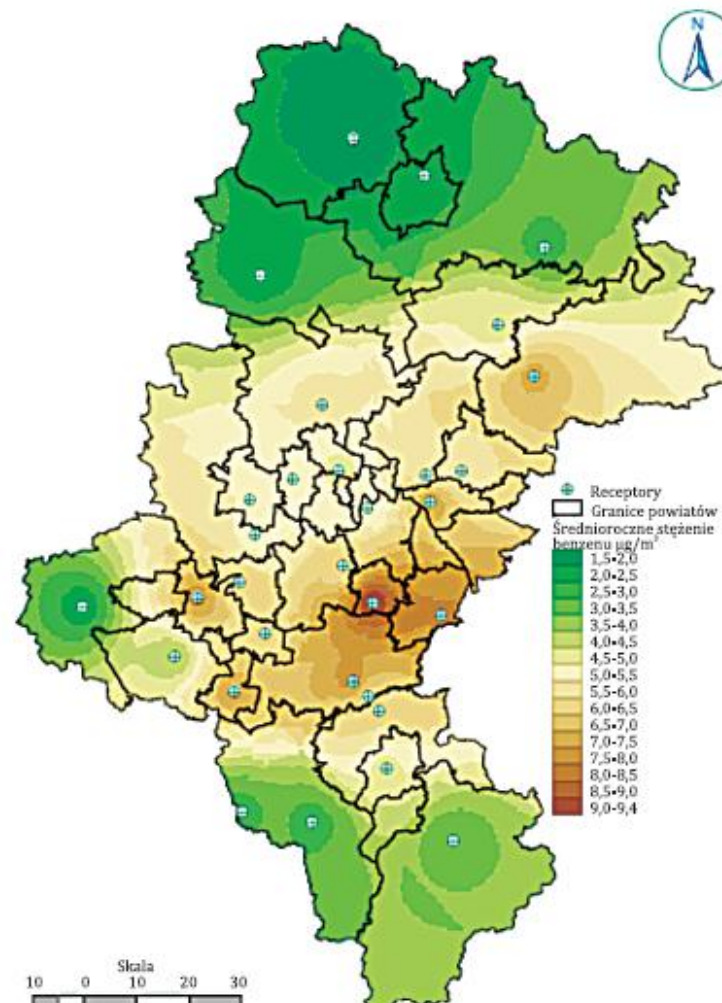

Rysunek 12 Mapa dyspersji dla pyłu PM10

Rysunek 13 Mapa dyspersji dla tlenków azotu

Źródło: Ocena jakości powietrza w województwie śląskim w latach 2002-2006

Rysunek 14 Mapa dyspersji dla benzenu

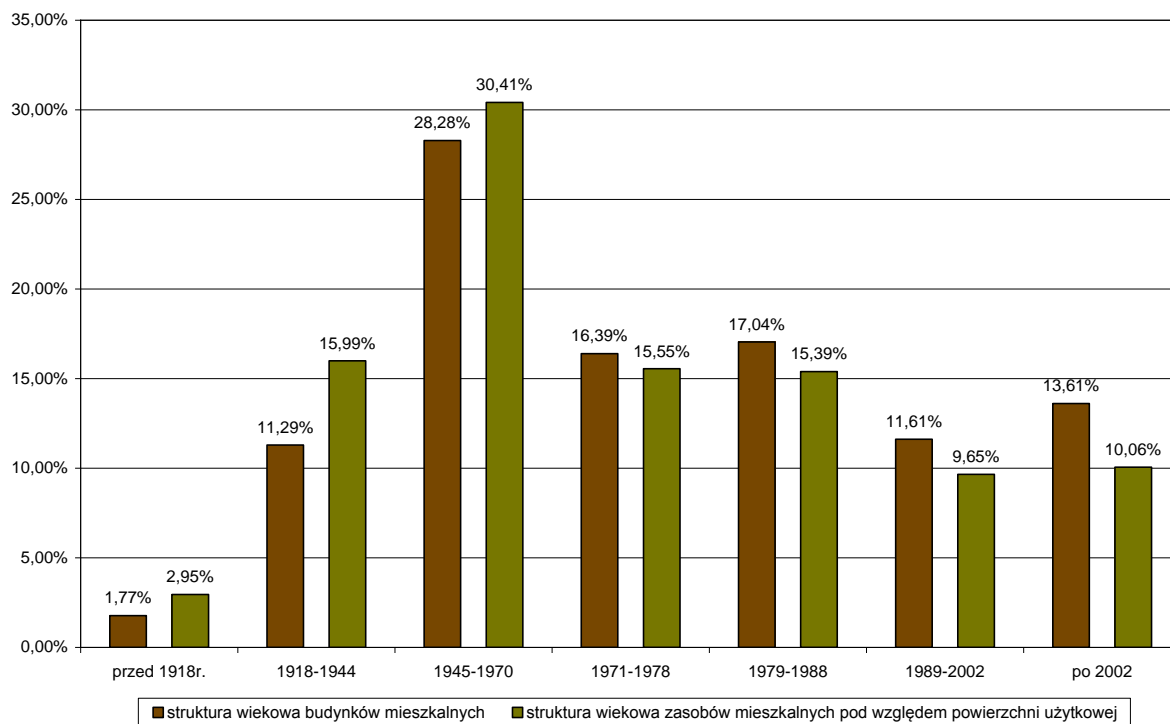
5.2.1.4 Bilans zapotrzebowania na energię

Bilans energetyczny gminy stanowi przegląd potrzeb energetycznych poszczególnych odbiorców wraz ze sposobem ich pokrywania oraz strukturę użytkowania poszczególnych nośników energii i paliw.

Obliczenia oparto na:

- Projekcie Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Buczkowice z 2000r.,
- informacjach udostępnionych przez gminę Buczkowice,
- danych z Powszechnego Spisu Narodowego przeprowadzonego w 2002r.,
- informacjach Głównego Urzędu Statystycznego zawartych w Banku Danych Regionalnych,
- własnych analizach wykonawcy opracowania.

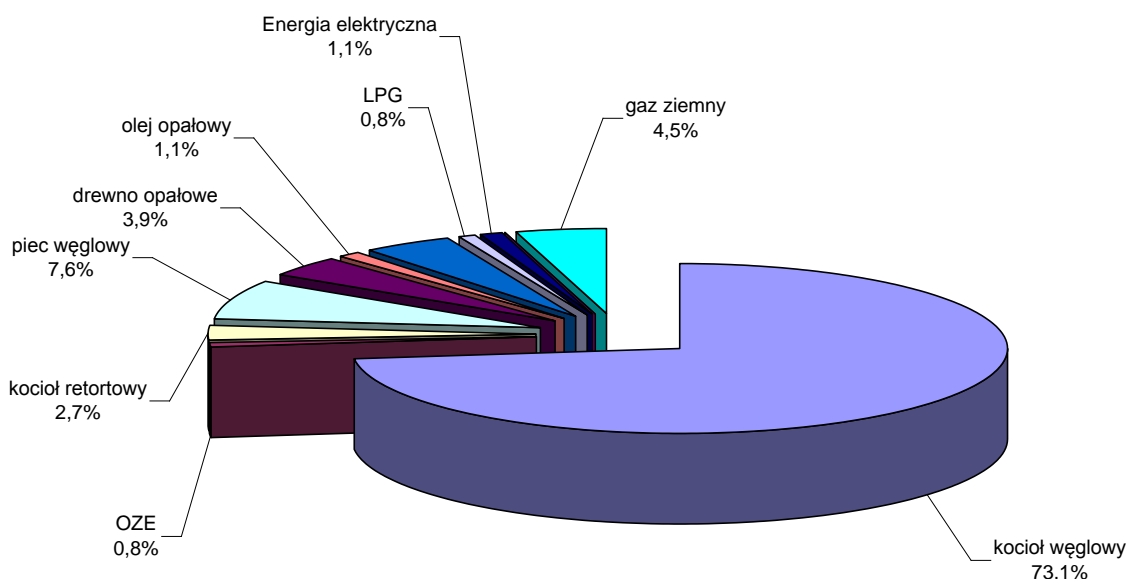
Znaczna część infrastruktury mieszkaniowej pochodzi z przed roku 1970, charakteryzuje się więc większą energochłonnością, co wiąże się z większym zużyciem paliw i większą emisją. Zestawienie budynków pod kątem ich okresu budowy zostało przedstawione na poniższym rysunku. Przeciętne roczne zużycie energii na ogrzewanie w budynkach z tego okresu wynosi 240 – 350 kWh/m². Dla budynków budowanych obecnie wskaźnik ten wynosi około 120 kWh/m².

Rysunek 15 Zestawienie budynków i mieszkań na terenie gminy Buczkowice pod względem ich okresu budowy (stan na koniec 2008 roku)

Źródło: bank danych demograficznych (www.stat.gov.pl) oraz analizy i opracowanie własne

Na podstawie przyjętych założeń określono strukturę zużycia paliw na cele grzewcze w gminie Buczkowice (rysunek 16)

Rysunek 16 Struktura zużycia paliw dla celów na cele grzewcze – łączne zużycie w 2008r. – 217,8 TJ

Źródło: obliczenia własne

Jak widać na powyższym rysunku zapotrzebowanie na energię ciepłą pokrywane jest głównie przez kotłownie węglowe – kotły komorowe, piece węglowe, kotły retortowe i kotły na koks (87,3%), gaz ziemny (4,5%) i kotły na drewno opałowe (3,9%). Szacuje się, że w gminie Buczkowice na potrzeby indywidualnego ogrzewnictwa spalane jest rocznie ok. 13,9 tys. ton węgla oraz 1 282,3 tys. m³. Ponadto zużywane są inne paliwa w niewielkich ilościach takie jak: energia elektryczna (1,1%), olej opałowy (1,1%), odnawialne źródła energii (0,8%), propan – butan (0,8%), których oddziaływanie na środowisko naturalne nie jest znaczące.

Analizując przyczyny stosunkowo dużej ilości zużywanego węgla w stosunku do innych nośników energii należy uwzględnić czynniki ekonomiczne i dostępność do innych źródeł energii. W chwili obecnej najtańszym i najbardziej dostępnym paliwem stałym wykorzystywanym przez mieszkańców jest węgiel oraz odpady z jego przeróbki (muł węglowy). Biomasa drzewna stosowana jest w mniejszym stopniu. Natomiast pozostałe nośniki ciepła, które są przyjazne dla środowiska tj. gaz ziemny, gaz propan – butan, olej opałowy i energia elektryczna są znacznie droższe i dlatego stosowane są przez zamożniejszą część społeczeństwa lub firmy i instytucje. Na terenie gminy stosowane są również tanie w eksploatacji odnawialne źródła energii, jednak ich zastosowanie wiąże się zwykle z poniesieniem przez inwestorów wysokich nakładów inwestycyjnych.

W odniesieniu do danych przedstawionych w Założeniach energetycznych z 2000r. (dane te dotyczą prawdopodobnie 1999r.) zużycie ciepła w sektorze mieszkalnictwa wzrosło o ok. 60 TJ, co związane jest z oddawaniem do użytkowania w tym okresie nowych budynków. Udział tradycyjnych kotłów węglowych w bilansie energetycznym gminy praktycznie się nie zmienił (udział ten wynosił 74,6%).

Celem zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza spowodowanego przez niską emisję Gmina Buczkowice corocznie w miarę środków finansowych stara się przeprowadzać termomodernizację budynków użyteczności publicznej. W ostatnich latach wykonano:

1. Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Buczkowicach. W ramach inwestycji wykonano:
 - wymianę stolarki okiennej i drzwi wejściowych tj:
 - okna z PVC 213 m²
 - drzwi wejściowe z AL. 18,5 m²
 - drzwi zewnętrzne z PVC 9,20 m²
 - instalację wewnętrzną c.o i c.w.u:

- montaż zaworów termostatycznych 114 szt.
- montaż zaworów odcinających 114 szt.
- docieplenie:
 - ścian zewnętrznych metodą lekką – powierzchnia docieplenia 717 m²
 - docieplenie stropu nad łącznikiem do sali gimnastycznej 60 m²
 - docieplenie stropu nad 2-im piętrem – 720 m²

Dzięki zrealizowaniu inwestycji zmniejszyła się w wymiarze rocznym emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do atmosfery w ilościach: pył 0,2 kg/a; SO₂ 1,1 kg/a; NO_x 17,9 kg/a; CO 5,0 kg/a; CO₂ 27,49 kg/a. Inwestycja pozwoliła również na zmniejszenie zużycia ciepła o 539 GJ/a, co przyniesie niewątpliwie znaczne oszczędności energii oraz środków pieniężnych.

2. Ocieplenie ścian zewnętrznych oraz ocieplenie i pokrycie stropodachu niewentylowanego w Przedszkolu w Rybarzowicach. W ramach inwestycji wykonano:
 - ocieplenie stropodachu tj:
 - rozbiórkę rynien, rur spustowych, obróbek blacharskich, okapów itp.;
 - wymianę przewodów instalacji odgromowej;
 - ocieplenie stropodachu płytami styropianowymi jednostronnie laminowanymi papą i pokrycie papą termozgrzewalną;
 - ocieplenie kominów;
 - obróbki dachowe;
 - ocieplenie ścian zewnętrznych tj:
 - demontaż płyt eternitowych (dwie ściany);
 - ocieplenie ścian zewnętrznych płytami styropianowymi gr. 14 cm metodą lekką mokrą z wyprawą z tynku akrylowego gr. 2 mm;
 - pomalowanie elewacji zewnętrznej budynku;

Dzięki zrealizowaniu inwestycji zmniejszyła się w wymiarze rocznym emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do atmosfery. Inwestycja pozwoliła również na zmniejszenie zużycia ciepła, co przyniesie niewątpliwie znaczne oszczędności energii oraz środków pieniężnych.

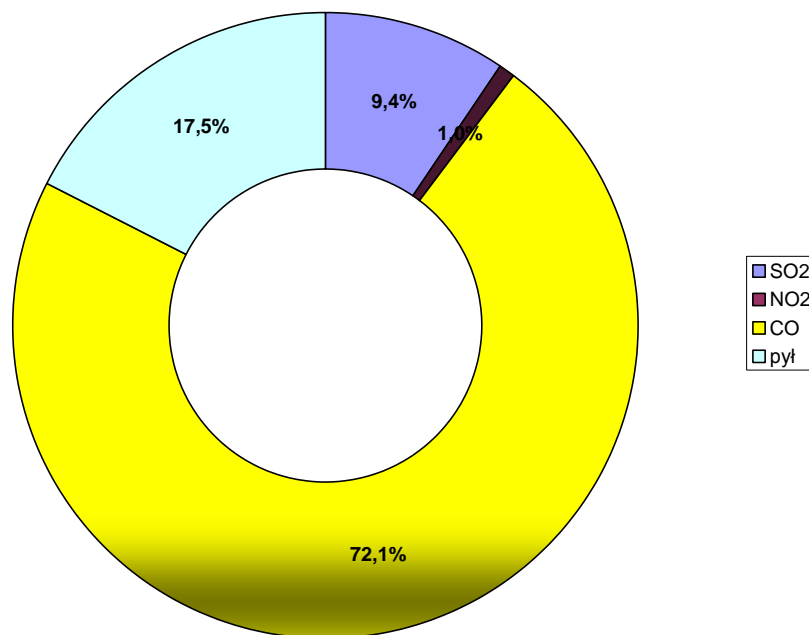
5.2.1.5 Bilans emisji pyłowej i gazowej w gminie Buczkowice

Na podstawie powyższego bilansu energetycznego dla zabudowań mieszkalnych na terenie całej gminy oraz przyjętych wyżej założeń wyznaczono emisję do atmosfery w gminie Buczkowice w 2008 roku. Dane te porównano z informacją o niskiej emisji w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Buczkowice, jednak dane te są znacznie zaniżone.

Tabela 17 Emisja zanieczyszczeń w gminie Buczkowice w 2008 roku

Rodzaj zanieczyszczenia	Jedn.	Emisja w 2008r.
SO ₂	Mg/a	177,4
NO ₂	Mg/a	19,2
CO	Mg/a	1 361,8
CO ₂	Mg/a	28 302,3
pył	Mg/a	330,3
B(a)P	kg/a	271,5

Źródło: analizy własne

Rysunek 17 Struktura emisji zanieczyszczeń w gminie Buczkowice w 2008 roku

Źródło: Analizy i opracowanie własne

W Założeniach energetycznych brak jest bilansu emisji zanieczyszczeń, dlatego też nie można porównać wyznaczonych powyżej wartości emisji ze stanem zanieczyszczenia powietrza w 1999r. Nie można również dokonać oceny ilościowej wdrażanych przez gminę działań w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń.

5.2.1.6 Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń

Źródłem emisji zanieczyszczeń tego typu jest spalanie paliw płynnych w silnikach spalinowych pojazdów samochodowych, w maszynach rolniczych oraz w kolejnictwie. Elementem emisji w tym zakresie jest również emisja powstająca w obrocie paliwami występująca głównie w czasie tankowania oraz przeładunku. Charakterystycznymi cechami zanieczyszczeń komunikacyjnych są:

- stosunkowo duże stężenie tlenku węgla, tlenków azotu i węglowodorów lotnych;
- koncentracja zanieczyszczeń wzdłuż dróg;
- nierównomierność w okresach dobowych i sezonowych związana ze zmianami natężenia ruchu.

Na wielkość emisji komunikacyjnej mają wpływ:

- stan nawierzchni;
- konstrukcja i stan techniczny silników pojazdów, warunki pracy silników;
- rodzaj paliwa;
- płynność ruchu.

Głównym szlakiem komunikacyjnym na terenie gminy Buczkowice jest droga krajowa nr 69 łącząca miasto Bielsko – Biała z Zwardoniem.

Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy Buczkowice wynosi 112,9 km w tym drogi:

- krajowe – 1,8 km,
- wojewódzkie – 2,9 km
- powiatowe – 12,2 km,
- gminne – 96,0 km (w tym drogi utwardzone i gruntowe).

Procentowy udział pojazdów na drodze:

- dla dróg wojewódzkich: osobowe 85,8%, dostawcze 10,8%, ciężarowe 1,6%, autobusy 1,7%, motocykle 0,1%,
- dla dróg powiatowych i gminnych: osobowe 82,6%, dostawcze 13,3%, ciężarowe 2,6%, autobusy 1,3%, motocykle 0,2%,
- dla drogi krajowej nr 91: osobowe 81,7%, dostawcze 8,1%, ciężarowe 8,7%, autobusy 1,3%, motocykle 0,2%.

Przyjęte natężenie ruchu dla dróg:

- wojewódzkich – 12064 [poj/dobę],
- powiatowych - 5988 [poj/dobę],
- gminnych – 724 [poj/dobę],
- drogi krajowej nr 69 – 15181 [poj/dobę].

Na podstawie danych dotyczących natężenia ruchu oraz udziału poszczególnych typów pojazdów w tym ruchu (raport „Generalny pomiar ruchu 2005 – Synteza wyników” na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad oraz materiałów informacyjnych o planowanym przedsięwzięciu „przebudowa skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 492 z drogami powiatowymi nr 04-374 i nr 01-367 w miejscowości Buczkowice) oraz opracowania Ministerstwa Środowiska „Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza” oszacowano wielkość emisji komunikacyjnej. Wyniki przedstawiono w poniższych tabelach. Wyniki przedstawiono w poniższych tabelach oraz rysunkach.

Tabela 18 Roczna emisja substancji szkodliwych do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy Buczkowice [kg/rok] w 2008 roku

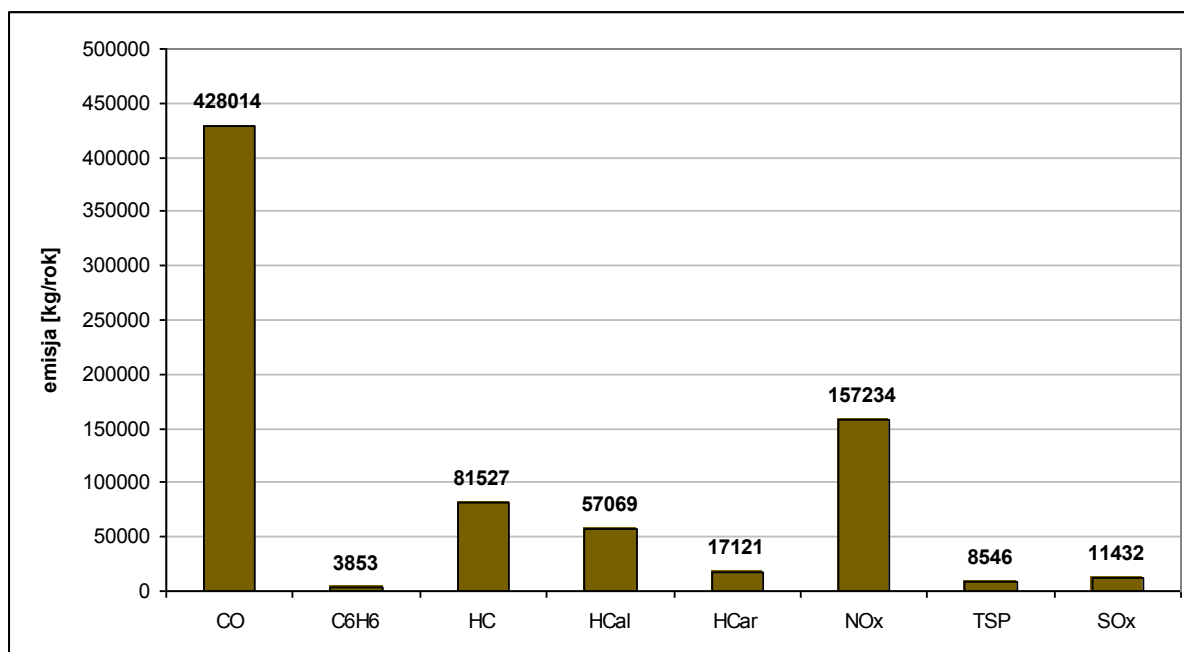
rodzaj drogi	rodzaj pojazdu	śr. prędkość [km/h]	CO	C6H6	HC	HCal	HCar	NOx	TSP	SOx	Pb
krajowe	osobowe	70	17493	147	2531	1772	532	5241	89	254	2
	dostawcze	60	1786	12	265	186	56	827	98	115	0
	ciężarowe	50	1752	21	1100	770	231	4459	315	375	0
	autokary	60	257	3	139	98	29	892	47	67	0
	motocykle	60	364	2	39	27	8	3	0	0	0
wojewódzkie	osobowe	50	33810	296	5095	3567	1070	7436	159	387	4
	dostawcze	45	690	5	119	83	25	287	35	42	0
	ciężarowe	40	96	1	73	51	15	208	19	17	0
	autokary	40	144	2	87	61	18	433	25	31	0
	motocykle	45	48	0	6	4	1	0	0	0	0
powiatowe	osobowe	45	70969	629	10904	7633	2290	15116	326	814	8
	dostawcze	40	9200	75	1677	1174	352	3830	450	572	1
	ciężarowe	40	1640	23	1252	877	263	3570	321	296	0
	autobusy	30	779	4	205	144	43	1880	85	109	0
	motocykle	40	1003	7	137	96	29	7	0	1	0
gminne	osobowe	40	232078	2092	36487	25541	7662	48092	1018	2695	26
	dostawcze	40	29009	237	5286	3700	1110	12076	1418	1803	2
	ciężarowe	30	16633	254	13703	9592	2878	36257	3381	2919	0
	autobusy	25	6706	36	1893	1325	397	16597	759	931	0
	motocykle	30	3560	28	528	370	111	21	0	2	0
RAZEM		41,9	139720	428014	3876	81527	57069	17121	157234	8546	11432

Źródło: analizy i opracowanie własne

Tabela 19 Roczna emisja dwutlenku węgla do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy Buczkowice [kg/rok] w 2008 roku

rodzaj drogi	rodzaj pojazdu	natężenie ruchu [poj/rok]	śr. ilość spalonego paliwa [l/100km]	dł. odcinka drogi [km]	śr. ilość spalonego paliwa na danym odcinku drogi [l]	śr. wskaźnik emisji [kgCO ₂ /m ³]	roczna emisja CO ₂ [kg/rok]
krajowe	osobowe	4527095	6,5	1,8	0,1	2142	1134582
	dostawcze	448950	9,0	1,8	0,2	2457	178702
	ciężarowe	482165	30,0	1,8	0,5	2457	639744
	autokary	71905	25,0	1,8	0,5	2457	79504
	motocykle	10950	3,5	1,8	0,1	2142	1478
wojewódzkie	osobowe	3776838	6,5	2,9	0,2	2142	1525001
	dostawcze	476143	9,0	2,9	0,3	2457	305348
	ciężarowe	70263	30,0	2,9	0,9	2457	150196
	autokary	75190	25,0	2,9	0,7	2457	133941
	motocykle	4927	3,8	2,9	0,1	2142	1163
powiatowe	osobowe	1805290	7,0	12,2	0,85	2142	3302442
	dostawcze	290723	10,0	12,2	1,22	2457	871476
	ciężarowe	57123	32,0	12,2	3,9	2457	547941
	autobusy	28105	35,0	12,2	4,3	2457	294869
	motocykle	28105	4,1	12,2	0,5	2142	30113
gminne	osobowe	218293	7,5	96,0	7,2	2142	3366688
	dostawcze	35154	11,0	96,0	10,6	2457	912121
	ciężarowe	19027	35,0	96,0	33,6	2457	1570797
	autobusy	3398	40,0	96,0	38,4	2142	279536
	motocykle	508	4,4	96,0	4,2	2142	4592
RAZEM							15 325 644

Źródło: analizy i opracowanie własne

Rysunek 18 Roczna emisja wybranych substancji szkodliwych do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy Buczkowice w 2008 roku

Źródło: analizy i opracowanie własne

W poniższej tabeli zestawiono emisję liniową z transportu z niską emisji z zabudowań na terenie gminy Buczkowice.

Tabela 20 Emisja dwutlenku węgla do atmosfery ze środków transportu i niskiej emisji w 2008 roku na terenie gminy Buczkowice [Mg/rok]

Lp.	substancja	jednostka	Rodzaj emisji		Razem
			Niska	Liniowa	
1	SO ₂	Mg/rok	177,4	11,4	188,8
2	NO _x	Mg/rok	19,2	157,2	176,4
3	CO	Mg/rok	1 361,8	428,0	1 789,8
4	pył	Mg/rok	330,3	8,5	338,8
5	CO ₂	Mg/rok	28 302,3	15 325,6	43 627,9

Źródło: analizy własne

W porównaniu do źródeł energii na terenie gminy Buczkowice pojazdy samochodowe na wszystkich rodzajach dróg w ciągu roku wprowadzają do atmosfery znacznie niższe wartości zanieczyszczeń (wyjątek stanowi jedynie emisja tlenków azotu), jednak lokalizacja transportu w częściach gminy o dużym zagęszczeniu zabudowy mieszkaniowej sprawia, że emisja ze spalin samochodowych jest poważnym problemem. Obecność spalin samochodowych najdotkliwiej odczuwany jest w letnie, słoneczne dni, ponieważ oprócz toksycznych spalin tworzy się bardzo szkodliwa dla zdrowia, przypowierzchniowa warstwa ozonu pochodzenia fotochemicznego.

5.2.1.7 Emisja niezorganizowana

Do emisji niezorganizowanej zaliczyć można emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza z obiektów powierzchniowych takich jak wysypiska śmieci, oczyszczalnie ścieków, jak również emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza bez pośrednictwa przeznaczonych do tego celu środków technicznych np. spawanie czy lakierowanie wykonywane poza obrębem warsztatu czy spalanie na powierzchni ziemi jak wypalanie traw, itp.

Gmina Buczkowice nie posiada na swoim terenie składowiska odpadów komunalnych i wywozi odpady poza swój teren. W związku z powyższym na terenie gminy nie występuje emisja gazu wysypiskowego.

Na terenie gminy nie ma hałd czy zwałowisk, z których emitowane są w sposób niekontrolowany i niezorganizowany pyły czy dymy.

5.2.1.8 Ocena stanu jakości powietrza

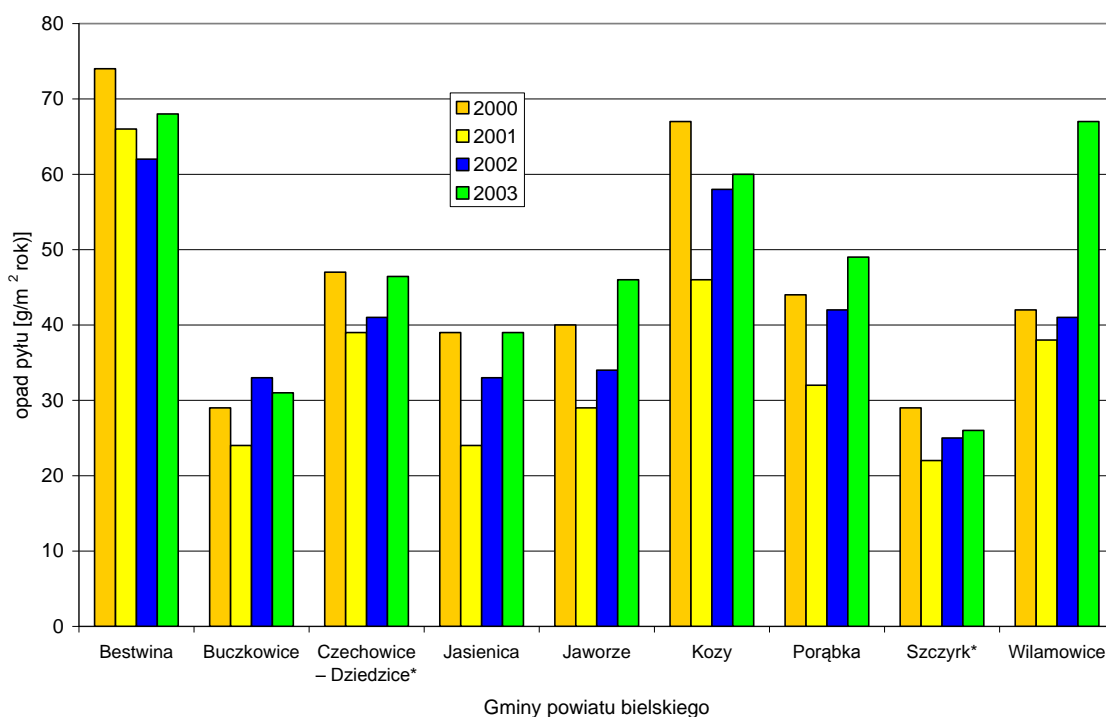
Jednym z elementów mających istotny wpływ na stan jakości powietrza są warunki klimatyczne obszaru, a w szczególności warunki anemologiczne (kierunek i prędkość wiatru).

Klimat charakteryzuje się następującymi parametrami:

- średnia roczna suma opadów: około 900 mm/rok;
- średnia temperatura roczna: około 8°C,
- średnia roczna prędkość wiatru w przedziale od 1,5 do 4 m/s.

Rzeczywisty stan zanieczyszczenia atmosfery badany jest przez służby sanitarno – epidemiologiczne.

Na terenie powiatu bielskiego zlokalizowano 16 stanowisk pomiaru opadu pyłu oraz metali obejmujący 9 z 10 gmin w położonych w powiecie. Na podstawie danych Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Katowicach z lat 2000 – 2003 przedstawiono roczny poziom opadu pyłu powiecie bielskim w poszczególnych gminach powiatu bielskiego. Najwyższy poziom opadu pyłu obserwuje się w gminach Wilamowice, Bestwina i Kozy. Przy założeniu, że dopuszczalna wartość opadu pyłu wynosi 200 g/(m²rok) można stwierdzić, że powietrze atmosferyczne na terenie gminy nie jest ponadnormatywnie skażone. Na podstawie danych Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Katowicach z lat 2000 – 2004 dla gminy Buczkowice można zaobserwować tendencję wzrostową opadu pyłu.

Rysunek 19 Opad pyłu w sezonie grzewczym w poszczególnych gminach powiatu bielskiego w latach 2000 – 2003

* uśredniona wartość dla całej gminy/miasta

Źródło: Dane Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej

5.2.2 Identyfikacja potrzeb

Na podstawie identyfikacji stanu istniejącego, zmian ustawodawstwa unijnego i krajowego podejmowane działania w zakresie ochrony powietrza na terenie gminy Buczkowice powinny być realizowane poprzez:

- ograniczenie niskiej emisji przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą poprzez:
 - opracowanie i wdrożenie programu ograniczenia niskiej emisji na terenie gminy Buczkowice,
 - wykonanie aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Buczkowice” (do końca 2012 roku),
 - termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych,
 - prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza,
 - modernizacja i rozbudowa infrastruktury gazowniczej.
- kontynuację zadań z zakresu poprawy warunków ruchu drogowego i ograniczenia emisji ze źródeł liniowych:
 - budowa i organizacja tras rowerowych,
 - poprawa stanu technicznego dróg gminnych,
 - modernizacja i rozbudowa układu komunikacyjnego dróg pozagminnych.

Ponadto należy monitorować dyrektywy unijne i przepisy, które weszły w życie w ostatnim czasie lub mają wejść w życie:

- Ustawa o efektywności energetycznej np. w zakresie funkcjonowania systemu tzw. białych certyfikatów wdrażanych - prace nad ustawą prowadzi Ministerstwo Gospodarki - Departament Energetyki - <http://www.mg.gov.pl>). Przewidywana data wejścia ustawy – 1 stycznia 2010r.,
- znowelizowanej Ustawy Prawo budowlane wzbogaconej o przepisy dotyczące nadawania certyfikatów energetycznych budynków (przepisy weszły w życie od 1 stycznia 2009r. – więcej informacji na stronie ministerstwa infrastruktury - <http://www.mi.gov.pl>),
- stosowanie w urzędzie gminy Buczkowice w uzasadnionych przypadkach w procedurze zamówień publicznych kryterium tzw. zielonych zamówień publicznych. Katalog kryteriów środowiskowych dla produktów zużywających energię możliwych do wykorzystania przez gminę przy formułowaniu specyfikacji na potrzeby zamówień publicznych jest do pobrania na stronie: http://www.kape.gov.pl/glp/Kryteria_srod.pdf lub <http://uzp.gov.pl>.
- propozycje działań w zakresie poprawy efektywności energetycznej w budynkach gminnych (zgodnie z projektowaną ustawą o efektywności energetycznej - www.mg.gov.pl).

5.2.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OA.1	Poprawa jakości powietrza i obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu oraz utrzymanie tego stanu	OA.1.1	Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z procesów spalania paliw do celów grzewczych, ograniczenie niskiej emisji, zastosowanie odnawialnych źródeł energii oraz zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną	OA.1.1.1	Opracowanie i wdrożenie programu ograniczenia niskiej emisji na terenie gminy Buczkowice	Gmina Buczkowice
				OA.1.1.2	Wykonanie aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Buczkowice”	Gmina Buczkowice
				OA.1.1.3	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych,	Gmina Buczkowice, mieszkańcy
				OA.1.1.4	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza	Gmina Buczkowice
				OA.1.1.5	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury gazowniczej	Gmina Buczkowice
		OA.1.2	Poprawa warunków ruchu drogowego i ograniczenie emisji ze źródeł liniowych	OA.1.2.1	Budowa i organizacja tras rowerowych	Gmina Buczkowice
				OA.1.2.2	Poprawa stanu technicznego dróg gminnych	Gmina Buczkowice
				OA.1.2.4	Modernizacja i rozbudowa układu komunikacyjnego	Starostwo powiatowe, urząd marszałkowski województwa śląskiego, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA)

5.2.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem [PLN] tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OA.1.1.1	Opracowanie i wdrożenie programu ograniczenia niskiej emisji na terenie gminy Buczkowice	2013	2016	Gmina Buczkowice	Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej	4 700 ³²	Właściciele posesji, WFOŚiGW w Katowicach
OA.1.1.2	Wykonanie aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Buczkowice”	2012	2012	Gmina Buczkowice	Obniżenie zapotrzebowania na energię cieplną. Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej	20 ³³	-
OA.1.1.3	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej budynków mieszkalnych	2009	2016	Gmina Buczkowice	Obniżenie zapotrzebowania na energię cieplną. Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej	900 ⁴	WFOŚiGW w Katowicach
OA.1.1.4	Prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza	2009	2016	Gmina Buczkowice	-	30 ¹	Organizacje pozarządowe
OA.1.2.1	Budowa i organizacja tras rowerowych	2009	2013	Gmina Buczkowice	Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych	1 700 ³⁴	-
OA.1.2.2	Poprawa stanu technicznego dróg gminnych	2009	2016	Gmina Buczkowice	Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych	11 000 ¹	-
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OA.1.1.5	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury gazowniczej	2009	2016	Przedsiębiorstwo gazownicze	Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej	Brak danych	-

³² Zadanie określone w Strategii Rozwoju Gminy Buczkowice do 2015 roku (własna wycena kosztów wykonawcy opracowania)

³³ Konieczność realizacji zadania wynika z Ustawy Prawo energetyczne (własna wycena kosztów wykonawcy opracowania)

³⁴ Zadanie określone w WPI Gminy Buczkowice na lata 2004 – 2013 ze szczególnym uwzględnieniem 2005-2006

⁴ Zadanie określone w Programie Ochrony Środowiska Gminy Buczkowice z 2002r. (1 500 tys. zł rocznie: drogi gminne 1 100 tys. zł rocznie, pozostałe drogi 400 tys. zł rocznie)

OA.1.2.3	Modernizacja i rozbudowa układu komunikacyjnego dróg pozagminnych	2009	2016	Starostwo powiatowe, urząd marszałkowski województwa śląskiego, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA)	Ograniczenie emisji ze źródeł komunikacyjnych	Brak danych	Koszt gminy 4 000 tys. zł
RAZEM ZADANIA WŁASNE						18 350	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						-	

5.2.5 Wnioski

Zakres działań, które powinny zapewnić jak najlepszą jakość powietrza i doprowadzić do obniżenia stanu zanieczyszczenia powietrza obejmuje zadania krótkoterminowe i długoterminowe.

Na terenie gminy Buczkowice przyjęto do realizacji zadanie długoterminowe pn.: „Poprawa jakości powietrza i obniżenie poziomu substancji szkodliwych w powietrzu oraz utrzymanie tego stanu”.

W ramach realizacji pierwszego z czterech zadań krótkoterminowych w zakresie ochrony powietrza na terenie gminy Buczkowice „poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji z procesów spalania paliw do celów grzewczych, ograniczenie niskiej emisji oraz zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną” przyjmuje się realizację następujących zadań szczegółowych:

- opracowanie i wdrożenie programu ograniczenia niskiej emisji na terenie gminy Buczkowice,
- wykonanie aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Buczkowice” (do końca 2012 roku),
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza,
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury gazowniczej.

Na cel krótkoterminowy: „Poprawa warunków ruchu drogowego i ograniczenie emisji ze źródeł liniowych” składają się następujące zadania:

- budowa i organizacja tras rowerowych,
- poprawa stanu technicznego dróg gminnych,
- modernizacja i rozbudowa układu komunikacyjnego dróg pozagminnych.

Przewidziana do realizacji aktualizacja Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe zgodnie z Ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. nr 54, poz. 348 wraz z późniejszymi zmianami) przypisują gminie szereg zadań koordynowanych w tym:

- ocena planów rozwojowych przedsiębiorstw energetycznych i egzekwowanie wpisania zadań wynikających z planu inwestycyjnego gminy w tych planach zgodnie z Załoženiami do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- współpraca między gminami w zakresie poszczególnych systemów energetycznych,
- racjonalizacja użytkowania energii.

Wykonanie aktualizacji „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Buczkowice” powinny zostać opracowane do końca 2012 roku i uwzględniać poza ww. zadaniami propozycje działań w zakresie poprawy efektywności energetycznej w budynkach gminnych. Stosowne zapisy znajdują się w projektowanej ustawie o efektywności energetycznej. W Ustawie tej wprowadza się również system tzw. białych certyfikatów.

Należy również monitorować inne dyrektywy unijne i przepisy, które mają wejść lub weszły w życie ostatnim czasie w zakresie:

- znowelizowanej Ustawy Prawo budowlane wzbogaconej o przepisy dotyczące nadawania certyfikatów energetycznych budynków (obowiązuje od 1 stycznia 2009r.),
- stosowania w Urzędzie Gminy Buczkowice w uzasadnionych przypadkach w procedurze zamówień publicznych kryterium tzw. zielonych zamówień publicznych.

5.3 Gospodarowanie odpadami

Biorąc pod uwagę monitoring osiągniętych celów poczyniony w trakcie opracowywania Sprawozdania z Realizacji Planu Gospodarki Odpadami oraz analiz niezbędnych do wykonania niniejszego opracowania można stwierdzić, iż najważniejszymi zadaniami do zrealizowania w najbliższym czasie są:

- objęcie 100% gospodarstw domowych zorganizowanym systemem gospodarki odpadami komunalnymi w tym selektywną zbiórką odpadów;
- kontynuowanie kontroli i egzekwowanie od mieszkańców systematycznego wywozu odpadów komunalnych;
- zintensyfikowanie działań edukacyjnych w przedmiotowym zakresie tak, aby ilość odpadów deponowanych na składowisku malała przy jednoczesnym wzroście odpadów przeznaczanych do

odzysku.

5.3.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

W chwili obecnej na terenie Gminy Buczkowice funkcjonuje system gospodarki odpadami komunalnymi, który jest w stanie objąć swym zasięgiem wszystkie gospodarstwa domowe, położone na terenie gminy.

Według stanu na 31 grudnia 2008 około 93% mieszkańców objętych jest zorganizowanym systemem wywozu odpadów komunalnych.

- ilość gospodarstw domowych – 3110,
- ilość zawartych umów na dzień – 2897.

Okresowo na terenie Gminy przeprowadzane są kontrole na terenie nieruchomości prywatnych w każdym sołectwie. Sprawdzane są przede wszystkim:

- posiadanie umów na wywóz odpadów komunalnych oraz nieczystości ciekłych,
- rachunki potwierdzające częstotliwość wywozu odpadów komunalnych oraz nieczystości ciekłych.

Odpady komunalne gromadzone są w następujących pojemnikach:

- 110 l;
- 1100 l
- worki 100 l,
- kosze uliczne od 25 l do 75 l.

Wywóz zmieszanych odpadów komunalnych jest prowadzony według wcześniej określonego harmonogramu z częstotliwością, 1 raz na miesiąc, przy czym w okresie letnim częstotliwość ta wzrasta do 2 razy na miesiąc.

5.3.1.1 Odpady zmieszane

Ilości odpadów komunalnych zebranych na terenie gminy w okresie 2004 – 2008 przedstawiają się następująco.

Tabela 21 Zestawienie ilości zebranych odpadów komunalnych [Mg/rok] na terenie Gminy Buczkowice w okresie 2004 – 2008 rok

Rok	Wytworzona ilość odpadów komunalnych	Ilość odpadów komunalnych zebranych ogółem	W tym	
			zmieszane	segregowane
2004	2369	1052,95	823,37	229,58
2005	2386	1081,60	919,03	162,57
2006	2480	1236,69	1073,68	163,01
2007	2405	1066,99	894,90	172,09
2008	1859*	1189,89	914,62	213,89

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Buczkowice, 2009

*obliczenia wykonane na podstawie Zaktualizowanego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Śląskiego, 2009

Z danych zestawionych w tabeli powyżej wynika, że duża część odpadów (około 700 Mg) nie jest zbierana, mimo, iż mieszkańcy mają zawarte umowy na odbiór odpadów to nie oddają ich. Odpady te w sposób niekontrolowany trafiają do środowiska. Dzieje się tak z powodu zubożenia społeczeństwa, mieszkańcy palą odpady w domowych kotłowniach lub porzucają je w przydrożnych rowach i zagajnikach. Problem ten jest o tyle ważny, iż miejsca głównie narażone na powstawianie dzikich wysypisk to lasy i tereny rekreacyjne, doliny potoków, miejsca często odwiedzane przez turystów oraz mieszkańców Gminy. Urząd Gminy Buczkowice przeprowadził inwentaryzację nielegalnych „dzikich” wysypisk odpadów. Wszystkie zinwentaryzowane wysypiska zostały zlikwidowane, a odpady zostały przekazane do unieszkodliwienia i odzysku.

Jednocześnie prowadzona jest kampania informacyjna wśród dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach o szkodliwości pozostawiania odpadów w lasach i zagajnikach po turystycznych biwakach i piknikach.

5.3.1.2 Odpady zbierane selektywnie

Na całym terenie Gminy Buczkowice obowiązuje system segregacji odpadów. Segregacji odpadów prowadzona jest systemem workowym „u źródła”, a obejmuje takie odpady jak:

- szkło białe,
- szkło kolorowe,
- makulatura,
- metale,
- tworzywa sztuczne,
- naturalne tekstylia (od 2006 roku).

Selektywna zbiórka jest prowadzona z wykorzystaniem systemu workowego, odbiór odpadów selektywnie gromadzonych od mieszkańców prowadzony jest bezpłatnie.

Poza selektywną zbiórką odpadów opakowaniowych (prowadzoną w sposób systematyczny z częstotliwością, co najmniej 1 raz na miesiąc) jest prowadzona również zbiórka innych odpadów selektywnie zbieranych (z różną częstotliwością). Mieszkańcy zobowiązani są do składowania w wydzielonych na posesjach miejscach odpady takie jak:

- popiół,
- odpady wielkogabarytowe (pralki, lodówki, wersalki),
- opony,
- odpady elektryczne i elektroniczne,
- biodegradowalne pozostałości roślinne,
- opony
- odpady niebezpieczne (baterie, akumulatory, świetlówki, opakowania po farbach i środkach chemicznych),

które winny być wywiezione przez podmiot posiadający zezwolenie w przedmiotowym zakresie. Wywóz każdego z wymienionych rodzajów odpadów prowadzony jest według wcześniej ustalonego harmonogramu.

- na terenie Gminy Buczkowice od 2005 roku prowadzona jest zbiórka **baterii**, mieszkańcy mają możliwość nieodpłatnie oddawać baterie do punktów zbiórki ustawionych we wszystkich szkołach i przedszkolach, budynku Urzędu Gminy oraz w sklepach sieci EURO w Buczkowicach i Rybarzowicach. Akcja ta prowadzona jest wspólnie z Organizacją odzysku S.A „REBA”,
- w zakresie zbiórki zużytych świetlówek – mieszkańcy mają możliwość nieodpłatnego oddanie tego rodzaju odpadów w Składzie Materiałów Budowlanych i Opałowych w Buczkowicach przy ulicy Lipowskiej, oraz odpłatnego w firmie EKOŁAD S.A.
- w zakresie odbioru **odpadów biodegradowalnych** - Spółka „EKOŁAD” i Spółka „BESKID” z Żywca, podpisały porozumienie, dzięki któremu odpady, biodegradowalne, które nie zostały zagospodarowane w przydomowych kompostownikach, wywożone są na wysypisko gdzie gromadzone są w odpowiednim kontenerze, który po napełnieniu przekazywany jest na kompostownię Spółki BESKID zlokalizowaną w Żywcu. W ramach propagowania własnego zagospodarowania odpadów biodegradowalnych w przydomowych ogródkach w firmie EKOŁAD S.A. istnieje możliwość zakupu kompostowników o pojemności 410 l i 700 l po preferencyjnych cenach.
- W zakresie zbiórki **zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego** - Spółka „EKOŁAD” uzyskała w 2006r. wpis do Rejestru Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, dzięki czemu może odbierać odpady elektryczne i elektroniczne. Odpady odbierane są na posesjach lub na wysypisku odpadów komunalnych w Wilkowicach, gdzie zorganizowany został punkt zbiórki takich odpadów. W 2009 roku będzie zorganizowana dodatkowo we wrześniu akcja zbiórki odpadów elektrycznych i elektronicznych w każdym sołectwie (w Rybarzowicach na parkingu za omem Ludowym, w Buczkowicach na placu przy boisku sportowym, w Godziszczu na terenie parkingu na terenie dawnego Domu Ludowego, na terenie Kalnej na parkingu przy OSP). Mieszkańcy będą mogli nieodpłatnie przywozić tego typu odpady. Zostaną one odebrane przez Zakład Przetwarzania i Odzysku Odpadów Elektrycznych i Elektronicznych ELEKTROZŁOM Sp. z o.o. ze Ślemienia.

Niezależenie od tego zawsze w punkcie sprzedaży sprzętu RTV i AGD istnieje możliwość nieodpłatnego przyjęcia zużytego sprzętu w zamian za kupowany nowy sprzęt

- w zakresie zbierania wyrobów zawierających **azbest** Gmina corocznie podpisuje umowę z firmą posiadającą stosowne zezwolenia odbierającą od mieszkańców materiały zawierające azbest. Mieszkańcy demontują wyroby zawierające azbest, pakują w worki, które gmina przekazuje zainteresowanym. Po stronie Gminy są koszty transportu i utylizacji zgodnie z obowiązującymi przepisami. W ramach tej akcji Urząd Gminy Buczkowice we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Bielsku-Białej dofinansowuje ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej koszty transportu i utylizacji w/w wyrobów.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez Urząd Gminy w kolejnych latach w wyniku selektywnej zbiórki zostały zebrane następujące ilości odpadów.

Tabela 22 Zestawienie ilości odpadów komunalnych [Mg/rok] zebranych selektywnie na terenie Gminy Buczkowice w okresie 2004 – 2008 rok

Odpady zbierane selektywnie	Ilość zebranych selektywnie odpadów [Mg/rok]				
	2004	2005	2006	2007	2008
Papier i tektura	24,13	11,90	11,40	16,80	17,66
Szkło	140,00	96,40	119,40	106,90	113,80
Tworzywa sztuczne	23,04	12,70	11,00	16,80	24,36
Metale	20,80	12,80	15,40	14,90	18,53
Tekstylia	-	-	1,10	1,90	2,30
Odpady biodegradowalne	8,90	4,05	22,70	57,30	22,20
Niebezpieczne (azbest)	21,62	45,30	36,40	47,40	156,00
Wielkogabarytowe	0,20	0,90	1,00	1,60	2,20
Baterie i akumulatory	-	0,30	0,30	0,30	0,40
Elektroniczne i elektryczne	3,50	0,40	1,80	4,00	42,80
Opony	-	4,20	2,00	1,70	3,10
SUMA	240,60	188,90	222,50	269,60	403,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych EKOŁAD S.A. 2009

Odpady powstające na terenie Gminy Buczkowice unieszkodliwiane są poza terenem gminy, głównie na międzygminnym składowisku odpadów, zlokalizowanym w Wilkowicach przy ul. Woprowskiej 1.

Na terenie gminy Buczkowice nie znajduje się żadna instalacja unieszkodliwiania lub odzysku odpadów.

Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych instalacji do odzysku odpadów takich jak: kompostownie, sortownie, spalarnie, składowiska. Kilka podmiotów gospodarczych w procesie produkcyjnym wykorzystuje odzysk odpadów, do nich należą:

- Sp. z o.o. „Górażdże Beton”, Zakład Rybarzowice, ul. Ceglana 1 – popioły lotne z węgla wykorzystywane są w procesie produkcji betonu;
- „AUTO-KRAM” – J. Hankus i B. Wójcikiewicz, Rybarzowice, ul. Ceglana 4 – odzysk części pochodzących z demontowanych pojazdów;
- Zakład Drzewny – Jerzy Winkiel, Rybarzowice, ul. Żywiecka 824 – trociny powstające przy produkcji są spalane w piecu CO.

5.3.1.3 Prognoza wytwarzania odpadów

Biorąc pod uwagę następujące dane:

- Zmiana danych dotyczących prognozy liczby ludności w gminie Buczkowice w latach 2009 – 2016
- Zmiana wskaźników wytwarzania odpadów oraz zmiana uśrednionego składu morfologicznego zmieszanych odpadów komunalnych wytwarzanych na terenach wiejskich, zawartych w

„Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2010” przyjętym do realizacji w 2006 roku oraz w aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego zatwierdzonego w 2009 roku

- Zgodnie z KPGO 2010 wskaźnik zawartości odpadów biodegradowalnych w całym strumieniu odpadów komunalnych z gospodarstw domowych dla terenów wiejskich wynosi 36%, natomiast z odpadów z obiektów infrastruktury 40%
- Przyjmuje się wskaźniki dla odpadów:
 - odpady z ogrodów i parków 3 kg/M/rok
 - odpady z targowisk 3 kg/M/rok
 - odpady z czyszczenia ulic i placów 2 kg/M/rok
 - odpady wielkogabarytowe 10 kg/M/rok
 - odpady remontowo – budowlane 17 kg/M/rok
- Przyjmuje się, że w kolejnych latach nie będą następowały istotne zmiany składu morfologicznego wytwarzanych odpadów komunalnych
- Przyjmuje się wzrost jednostkowego wskaźnika wytwarzanych odpadów na poziomie 5% w okresach 5-letnich (czyli 1% w skali roku)

W ramach niniejszej aktualizacji POŚ oszacowano ilości wytwarzanych odpadów na terenie Gminy Buczkowice w latach 2009 – 2016.

Tabela 23 Zakładane zmiany wskaźników generowania odpadów komunalnych z gospodarstw domowych w okresie perspektywicznym 2009 – 2016 rok

Szacowany wzrost wskaźników w kolejnych latach		0%	1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%
Nazwa strumienia odpadów	% udział	Ilość odpadów wytwarzanych przez mieszkańca gminy [kg/M/rok]							
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Odpady kuchenne podlegające biodegradacji	18	25,70	25,96	26,22	26,48	26,75	27,02	27,29	27,56
Odpady zielone	4	5,71	5,77	5,83	5,89	5,94	6,00	6,06	6,12
Papier i tektura	12	17,14	17,31	17,48	17,66	17,83	18,01	18,19	18,37
drewno	2	2,86	2,88	2,91	2,94	2,97	3,00	3,03	3,06
opakowania wielomateriałowe	3	4,28	4,33	4,37	4,41	4,46	4,50	4,55	4,59
tworzywa sztuczne	12	17,14	17,31	17,48	17,66	17,83	18,01	18,19	18,37
szkło	8	11,42	11,54	11,65	11,77	11,89	12,01	12,13	12,25
metal	5	7,14	7,21	7,28	7,36	7,43	7,50	7,58	7,66
odzież i tekstylia	1	1,43	1,44	1,46	1,47	1,49	1,50	1,52	1,53
odpady mineralne	34	48,55	49,04	49,53	50,02	50,52	51,03	51,54	52,05
odpady niebezpieczne	1	1,43	1,44	1,46	1,47	1,49	1,50	1,52	1,53
RAZEM	100	142,80	144,23	145,67	147,13	148,60	150,08	151,59	153,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010” załącznik do Uchwały Nr 233 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2006 roku oraz aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego

Tabela 24 Zakładane zmiany wskaźników generowania odpadów komunalnych z obiektów infrastruktury w okresie perspektywicznym 2009 – 2016 rok

Nazwa strumienia odpadów	Zawartość poszczególnych grup w całym strumieniu odpadów komunalnych [%]	Ilość odpadów wytwarzanych [kg/M/rok]							
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Odpady kuchenne podlegające biodegradacji	10	3,09	3,12	3,15	3,18	3,22	3,25	3,28	3,31
Odpady zielone	2	0,62	0,62	0,63	0,64	0,64	0,65	0,66	0,66
Papier i tektura	27	8,34	8,43	8,51	8,6	8,68	8,77	8,86	8,95
drewno	1	0,31	0,31	0,32	0,32	0,32	0,32	0,33	0,33
opakowania wielomateriałowe	18	5,56	5,62	5,67	5,73	5,79	5,85	5,91	5,96
tworzywa sztuczne	18	5,56	5,62	5,67	5,73	5,79	5,85	5,91	5,96
szkło	10	3,09	3,12	3,15	3,18	3,22	3,25	3,28	3,31
metal	5	1,55	1,56	1,58	1,59	1,61	1,62	1,64	1,66
odzież i tekstylia	3	0,93	0,94	0,95	0,96	0,96	0,97	0,98	0,99
odpady mineralne	5	1,55	1,56	1,58	1,59	1,61	1,62	1,64	1,66
odpady niebezpieczne	1	0,31	0,31	0,32	0,32	0,32	0,32	0,33	0,33
RAZEM	100	30,91	31,22	31,53	31,84	32,16	32,48	32,81	33,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010” załącznik do Uchwały Nr 233 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2006 roku oraz aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego

Tabela 25 Zakładane zmiany wskaźników generowania innych rodzajów odpadów komunalnych w okresie perspektywicznym 2009 – 2016 rok

Nazwa strumienia odpadów	Ilość odpadów wytwarzanych [kg/m/rok]							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
odpady z ogrodów i parków	3,0	3,1	3,1	3,1	3,2	3,2	3,2	3,2
odpady z targowisk	3,0	3,1	3,1	3,1	3,2	3,2	3,2	3,2
odpady z czyszczenia ulic i placów	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	2,2
odpady wielkogabarytowe	10,1	10,2	10,3	10,4	10,5	10,6	10,7	10,8
RAZEM	18,2	18,4	18,5	18,7	18,9	19,1	19,3	19,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010” załącznik do Uchwały Nr 233 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2006 roku oraz aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego

Tabela 26 Prognoza ilości odpadów komunalnych z gospodarstw domowych i obiektów infrastruktury wytwarzanych na terenie gminy Buczkowice w okresie perspektywicznym 2009 – 2016 rok

Nazwa strumienia odpadów	Prognozowane ilości wytwarzanych odpadów [Mg/rok]							
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Odpady kuchenne podlegające biodegradacji	310	314	317	321	325	328	332	336
Odpady zielone	68	69	70	71	71	72	73	74
Papier i tektura	275	278	281	284	287	290	294	297
drewno	34	34	35	35	36	36	37	37
opakowania wielomateriałowe	106	107	109	110	111	112	113	114
tworzywa sztuczne	245	248	250	253	256	259	262	264
szkło	156	158	160	162	164	166	167	169
metal	94	95	96	97	98	99	100	101

odzież i tekstylia	25	26	26	26	27	27	27	27
odpady mineralne	540	546	552	559	565	571	578	584
odpady niebezpieczne	19	19	19	19	20	21	22	22
odpady z ogrodów i parków	18	18	18	19	19	19	19	19
odpady z targowisk	18	18	18	19	19	19	19	19
odpady z czyszczenia ulic i placów	12	12	12	12	13	13	13	13
odpady wielkogabarytowe	60	60	61	62	63	63	64	65
SUMA	1.980	2.002	2.025	2.048	2.072	2.096	2.120	2.143

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010” załącznik do Uchwały Nr 233 Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2006 roku oraz aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla województwa śląskiego

5.3.2 Identyfikacja potrzeb

Gospodarka odpadami na obszarze gminy Buczkowice powinna realizować następujące założenia:

- objęcie 100% mieszkańców zorganizowanym wywozem odpadów komunalnych,
- doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych na składowisko.

W związku z tym wzięto pod uwagę konieczność:

- rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w oparciu o zbieranie selektywne „u źródła”,
- odzysku i unieszkodliwiania odpadów ulegających biodegradacji wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych,
- kontynuacji wydzielania odpadów wielkogabarytowych ze strumienia odpadów komunalnych,
- kontynuacji wydzielania odpadów budowlano - remontowych ze strumienia odpadów komunalnych,
- rozwoju wydzielania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych,
- rozwoju systemu selektywnej zbiórki odpadów opakowaniowych,
- stworzenia lub rozbudowy niezbędnej infrastruktury technicznej pomocnej w osiągnięciu założeń gospodarki odpadami (rozbudowa regionalnego zakładu gospodarki odpadami).

Zagadnienia dotyczące gospodarki odpadami zostaną opisane w dużo większym stopniu szczegółowości w Aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami Gminy Buczkowice.

5.3.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
GO.1	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska oraz zwiększenie ich gospodarczego wykorzystania	GO.1.1	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	OG.1.1.1	Objęcie 100% mieszkańców zorganizowanym wywozem odpadów	Gmina Buczkowice
				GO.1.1.2	Dalsza likwidacja nielegalnych tzw. „dzikich” składowisk odpadów	Gmina Buczkowice
				GO.1.1.3	Upowszechnianie selektywnej zbiórki surowców wtórnych	Gmina Buczkowice
				GO.1.1.4	Organizacja i rozwijanie systemu zbierania odpadów niebezpiecznych, wytwarzanych przez mieszkańców a wydzielanych z strumienia odpadów komunalnych	Gmina Buczkowice
		GO.1.2	Wzrost stopnia odzysku i recyklingu odpadów	GO.1.2.1	Opracowanie szczegółowej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest i dalsza likwidacja odpadów zawierających azbest	Gmina Buczkowice
		GO.1.3	Ograniczenie uciążliwości odpadów dla środowiska	GO.1.3.1	Działalność edukacyjna w zakresie: selektywnego gromadzenia odpadów i ograniczania ich powstawania, w tym: • odpadów użytkowych (surowców wtórnych), • odpadów azbestowych, • odpadów biodegradowalnych, • odpadów niebezpiecznych.	Gmina Buczkowice
				GO.1.3.2	Opracowanie sprawozdania i oceny stopnia z wykonania PGO, oraz w dalszej kolejności aktualizacji PGO	Gmina Buczkowice
		GO.1.4	Podnoszenie świadomości mieszkańców i przedsiębiorców	GO.1.4.1	Opracowanie systemu informacji o ilości odzyskanych odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych	Gmina Buczkowice

5.3.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tyś.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OG.1.1.1	Objęcie 100% mieszkańców zorganizowanym wywozem odpadów	2009	2010	Gmina Buczkowice	Usystematyzowanie gospodarki odpadami,	Koszty kontroli mieszkańców	Firmy zajmujące się wywozem odpadów
GO.1.1.2	Dalsza likwidacja nielegalnych tzw. „dzikich” składowisk odpadów	2009	2016	Gmina Buczkowice	Poprawa estetyki gminy	100	Mieszkańcy, firmy zajmujące się wywozem odpadów
GO.1.1.3	Upowszechnianie selektywnej zbiórki surowców wtórnych	2009	2016	Gmina Buczkowice	Usystematyzowanie gospodarki odpadami,	80	Firmy zajmujące się wywozem odpadów
GO.1.1.4	Organizacja i rozwijanie systemu zbierania odpadów niebezpiecznych, wytwarzanych przez mieszkańców a wydzielanych z strumienia odpadów komunalnych	2009	2016	Gmina Buczkowice	Usystematyzowanie gospodarki odpadami,	160	Mieszkańcy, firmy zajmujące się wywozem odpadów
GO.1.2.1	Opracowanie szczegółowej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest i dalsza likwidacja odpadów zawierających azbest	2009	2016	Gmina Buczkowice	Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców	30	Firmy zajmujące się wywozem odpadów
GO.1.3.1	Działalność edukacyjna w zakresie: selektywnego gromadzenia odpadów i ograniczania ich powstawania, w tym: <ul style="list-style-type: none"> • odpadów użytkowych (surowców wtórnych), • odpadów azbestowych • odpadów biodegradowalnych • odpadów niebezpiecznych 	2009	2016	Gmina Buczkowice	Poprawa estetyki gminy	20	Mieszkańcy, firmy zajmujące się wywozem odpadów
GO.1.3.2	Opracowanie sprawozdania i oceny stopnia z wykonania PGO, oraz w dalszej kolejności aktualizacji PGO	2009	2016	Gmina Buczkowice	Usystematyzowanie gospodarki odpadami,	11	Firmy zajmujące się wywozem odpadów
GO.1.4.1	Opracowanie systemu informacji o ilości odzyskanych odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych	2009	2016	Gmina Buczkowice	poprawa bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców	20	Firmy zajmujące się wywozem odpadów
RAZEM ZADANIA WŁASNE						421	

5.3.5 Wnioski

Realizacja zapisanych zadań będzie oznaczała dla środowiska Gminy zasadniczą redukcję zagrożeń związanych z wytwarzaniem odpadów. Odnotuje się poprawę stanu środowiska, w szczególności w zakresie:

- Ograniczenia degradacji gleb i ich toksycznego skażenia, a także poprawy estetyki krajobrazu poprzez minimalizację powstawania nielegalnych składowisk (dziłki wysypiska)
- Zmniejszenia stopnia skażenia wód powierzchniowych i podziemnych w wyniku objęcia zorganizowanym zbieraniem całego strumienia odpadów komunalnych. Również wpłynie na to zaprzestanie składowania odpadów niebezpiecznych oraz wzrost poziomu odzyskiwanych surowców wtórnych.
- Ochrony zasobów surowców naturalnych w związku z rozbudową systemu selektywnej zbiórki odpadów i odzysku surowców wtórnych. Dotyczy to również zagospodarowania odpadów wielkogabarytowych i gruzu budowlanego.

Realizacja planów przy jednoczesnym objęciu odbiorem wszystkich wytwórców odpadów, doprowadzi do wyeliminowania przyczyn powstawania nielegalnych składowisk.

Wdrożenie zaproponowanych przedsięwzięć stanowi gwarancję, że nie wystąpią nowe zagrożenia lub uciążliwości dla środowiska związane z niekontrolowaną gospodarką odpadami.

5.4 Oddziaływanie hałasu

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 129 z 2006, poz. 902, jednolity tekst ze zmianami.) definiuje podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem jak:

- emisja, przez którą rozumie się wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, lub ziemi energii, takie jak hałas czy wibracje,
- hałas, przez który rozumie się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu, przez który rozumie się równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Obiekty przemysłowe, ruch drogowy, kolejowy i lotniczy stanowią główne źródła emisji hałasu do środowiska, a tym samym kształtują klimat akustyczny w rejonie ich oddziaływania.

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub, co najmniej na tym poziomie jak i na zmniejszaniu poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

5.4.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

5.4.1.1 Hałas przemysłowy

Na terenie Gminy Buczkowice występują zakłady pracy i firmy o charakterze przemysłowym, rolniczym, podmioty gospodarcze oferujące usługi, jednostki handlu detalicznego oraz osoby fizyczne. Działalność tych podmiotów gospodarczych kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących.

Do większych zakładów produkcyjnych prowadzących działalność na terenie Gminy należą:

- Zakład Mięśny "Handerek", 43-374 Buczkowice, Nadbrzeżna 821,
- PPHU Prosperplast, 43-374 Buczkowice, Wczasowa 733a,
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego Jan Bożek, 43-376 Godziszka, Polska, ul. Beskidzka 222,
- Dil - Surowce wtórne, 43-378 Rybarzowice ul. Ceglana 864
- Zakład Drzewny "Winkiel", 43-378 Rybarzowice, ul. Rybarzowice 824
- S.C. Auto-Kram - skup i sprzedaż samochodów powypadkowych, 43-376 Rybarzowice, ul. Ceglana 391,
- BT - Beton Towarowy sp. z o.o., „Górażdże Beton”, Zakład Rybarzowice, 43-378 Rybarzowice, ul. Ceglana 1
- Zakład Piekarniczo Cukierniczy "Capri", 43-378 Rybarzowice, ul. Bielska 840
- Stacja Paliw "Oaza", 43-378 Rybarzowice, ul. Żywiecka 823,

- Producent Okien z PCV "INVEST", 43-376 Kalna ul. Północna 212

Na źródła hałasu przemysłowego składają się dźwięki powstające wewnątrz i na zewnątrz budynków produkcyjnych. Jest to emisja dźwięku o różnej częstotliwości oraz natężeniu. Źródła hałasu pochodzą przede wszystkim od maszyn i urządzeń produkcyjnych emitujących hałas przez ściany, stropy, okna i drzwi. Natomiast źródłem hałasu na zewnątrz budynków będą zainstalowane tam maszyny i urządzenia. Ponadto do potencjalnych źródeł hałasu będą należeć także prowadzone prace dorywcze jak cięcia, kucia oraz odbywający się transport kołowy na drogach wewnętrznych zakładu.

5.4.1.2 Hałas drogowy

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach niebędących drogami kolejowymi w tym po torach tramwajowych. Jest to hałas typu liniowego.

Łączna długość dróg publicznych na terenie gminy Buczkowice wynosi 112,9 km w tym drogi:

- krajowe – 1,8 km,
- wojewódzkie – 2,9 km
- powiatowe – 12,2 km,
- gminne – 96,0 km (w tym drogi utwardzone i gruntowe).

Układ drogowy stanowi o rozwoju danego regionu i jego powiązaniach z innymi ośrodkami. Przez Gminę Buczkowice przebiega:

- droga krajowa nr 94 o znaczeniu ponadregionalnym relacji Bielsko-Biała – Granica Państwa
- droga wojewódzka nr 942 relacji Bielsko-Biała – Wisła,
- droga powiatowa 04367 relacji Żywiec – Buczkowice,
- droga powiatowa 04374 relacji Buczkowice – Rybarzowice,
- droga powiatowa 04373 relacji Szczyrk – Buczkowice,
- droga powiatowa 04371 relacji Łodygowice – Kalna – Godziszka,
- droga powiatowa 07372 relacji Słotwina – Godziszka.

Układ drogowy Gminy Buczkowice powiązany jest z:

- sołectwami gminy (Rybarzowice, Godziszka, Kalna),
- ośrodkami o randze lokalnej (Szczyrk, Wilkowice, Łodygowice)
- regionalnej (miasto powiatowe Bielsko-Biała)
- ośrodkami o znaczeniu wojewódzkim (Katowice).

Drogi lokalne są dosyć wąskie i w okresach prac polowych narażone na zablokowanie przez przejeżdżające maszyny rolnicze oraz samochody ciężarowe. Dlatego istotnym elementem poprawy warunków ruchu lokalnego jest polepszenie parametrów technicznych poprzez poszerzenie jezdni, zniwelowanie zbyt dużych łuków jezdni, zapewnienie poboczy i chodników oraz parkingów w miejscach zainteresowania.

Układ linii autobusowych i komunikacja samochodowa indywidualna stanowią podstawowe systemy transportowe przewozów pasażerskich w Gminie. Część dróg cechują niskie parametry techniczne i zły stan nawierzchni.

W ostatnich latach władze Gminy Buczkowice aktywnie starają się o pozyskiwanie środków zewnętrznych zarówno krajowych i zagranicznych, co dało Gminie tytuł laureata w konkursie ogłoszonym przez Rzeczpospolitą na najlepsze wykorzystanie środków unijnych i uzyskanie tytułu „Najlepsza Gmina Wiejska”.

Ze środków unijnych zrealizowano głównie zadania pn.:

- Modernizacja dróg - budowa chodników poszerzenie i odwodnienie drogi w Buczkowicach, Godziszce i Kalnej,
- Budowa chodnika dla pieszych w Buczkowicach ul. Wyzwolenia,
- Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Buczkowice.

W latach 2004-2008 na analizowanym obszarze wykonywane były remonty dróg gminnych, powiatowych oraz drogi wojewódzkiej w ramach pozimowego utrzymania dróg.

Na drogach w poszczególnych sołectwach np.

- ul. Zaułek i Zielona w Buczkowicach,
- ul. Świerkowa i Akacyjowa w Rybarzowicach;
- ul. Babiogórska i Górska w Godziszce
- droga do firmy „Inwest” w Kalnej.

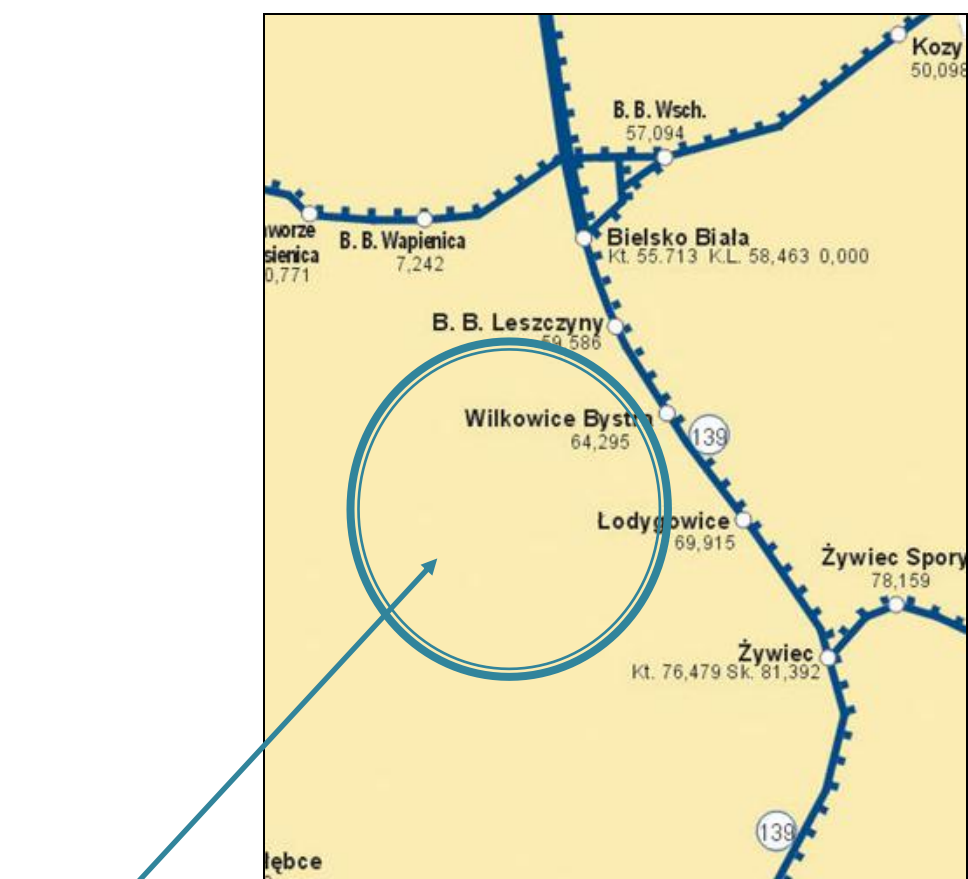
Wykonywane były bieżące prace modernizacyjne, a także w ramach prowadzonych prac kanalizacyjnych w Buczkowicach, Rybarzowicach, Godziszce i Kalnej zostały odtworzone nawierzchnie asfaltowe na drogach, przez które przebiegają kolektory sanitarne.

Ze względu na natężenie ruchu w obrębie skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 942 i drogi powiatowej nr 04374 relacji Buczkowice – Rybarzowice skrzyżowanie zastąpiono rondem, co w znacznej mierze upłynniło ruch samochodowy i przyczyniło się do zmniejszenia na ilości kolizji drogowych. W ramach dokumentacji niezbędnej do budowy ronda przeprowadzono badania hałasu. Badania te dotyczyły natężenia hałasu w obrębie skrzyżowania, wyniki nie wykazały przekroczenia obowiązujących standardów i w związku z tym nie ma konieczności budowy w obrębie skrzyżowania ekranów akustycznych.

Dzięki zrealizowaniu inwestycji drogowych zwiększyła się płynność ruchu komunikacyjnego, a także poprawiło się bezpieczeństwo mieszkańców, turystów rowerzystów.

5.4.1.3 Hałas Kolejowy

Przez teren Gminy bezpośrednio nie przebiega linia kolejowa. W związku z tym nie ma bezpośredniego zagrożenia emisją hałasu kolejowego na obszarze Gminy Buczkowice.

Lokalizacja Gminy Buczkowice

Rysunek 20 Przebieg linii kolejowej przez okolice Gminy Buczkowice

Źródło: www.pkp.pl, 2009

Najbliżej położona linia nr 139 Katowice – Zwardoń łącząca Żywiecczynę z aglomeracją Śląską.

Lokalizację i przebieg linii kolejowej zobrazowano na powyższym rysunku.

5.4.1.4 Hałas lotniczy

Z uwagi na brak lotniska na terenie Gminy Buczkowice, nie występują tu problemy związane z bezpośrednim oddziaływaniem hałasu lotniczego.

Usytuowane w mieście powiatowym Bielsko-Biała, lotnisko sportowe z uwagi na swoje przeznaczenie nie jest znaczącym źródłem emisji hałasu do środowiska na terenie Gminy.

5.4.2 Identyfikacja potrzeb

Ochrona przed hałasem, z mocy ustawy – Prawo ochrony środowiska, polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, co uzyskuje się poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, bądź poprzez zmniejszenie poziomu hałasu, co najmniej do dopuszczalnego, tam gdzie nie jest on dotrzymywany.

Narzędziem pomocnym w realizacji polityki ochrony środowiska przed hałasem, są mapy akustyczne. Mapy sporządza starosta, co 5 lat uwzględniając informacje zawarte w mapach akustycznych wykonywanych przez zarządzających drogą, linią kolejową lub lotniskiem, czyli obiektów zaliczonych w drodze rozporządzenia, do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływania akustyczne na znacznych obszarach. Po sporządzeniu map akustycznych starosta przekazuje je zarządowi województwa, wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska oraz wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu.

Największa emisja hałasu i jego uciążliwość związana jest przede wszystkim z komunikacją i przemysłem. Na terenie Gminy Buczkowice hałas związany jest z przebiegiem drogi krajowej, drogi wojewódzkiej, dróg powiatowych, dróg gminnych oraz w niewielkim stopniu zakładami produkcyjnymi. Należy pamiętać, że w Gminie oprócz tychże zakładów produkcyjnych występują gospodarstwa indywidualne, których maszyny rolnicze w okresach prac polowych emitują znaczne ilości hałasu do środowiska. Jest to hałas tymczasowy i okresowo zakłócający spokój, więc nie jest uciążliwy na dłuższą metę.

Podsumowując na terenie Gminy występują obszary, na których hałas przenikający do środowiska kształtuje klimat akustyczny. Są jednak na analizowanym terenie enklawy natury i spokoju nienarażone na jakąkolwiek formę oddziaływania hałasu związanego z działalnością człowieka. Biorąc jednak pod uwagę usytuowanie Gminy tzn. bliskość z dużą aglomeracją miejską, jaką jest miasto Żywiec i Bielsko-Biała, atrakcyjność turystyczną regionu, istnieje możliwość wzmożenia transportu drogowego w najbliższych latach. Dlatego też polityka rozwoju przestrzennego w Gminie powinna przede wszystkim zostać ukierunkowana na powstrzymanie degradacji terenów narażonych na hałas, dążenie do przywrócenia walorów środowiska naturalnego oraz na poprawę klimatu akustycznego i jego kształtowanie w przeszłości.

5.4.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
OH.1	Zapewnienie sprzyjającego komfortu akustycznego środowiska	OH.1.1	Ograniczenie hałasu komunikacyjnego	OH.1.1.1	Modernizacja dróg gminnych i parkingów	Gmina Buczkowice
				OH.1.1.2	Dokonanie oceny akustycznej na terenie Gminy w oparciu o zintegrowane badania klimatu akustycznego w powiecie bielskim.	Zarząd Dróg Powiatowych
				OH.1.1.3	Minimalizacja emisji hałasu komunikacyjnego poprzez planowe remonty oraz modernizację dróg w celu poprawy ich parametrów technicznych i użytkowych.	Zarząd Dróg Powiatowych
				OH.1.1.4	Minimalizacja emisji hałasu Komunikacyjnego poprzez planowe remonty oraz modernizację dróg w celu poprawy ich parametrów technicznych i użytkowych.	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
		OH.1.2	Tworzenie terenów wolnych od oddziaływań akustycznych związanych z przemysłem i komunikacją	OH.1.2.1	Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego gminy ze szczegółowym opisem dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku dla poszczególnych jednostek strukturalnych.	Gmina Buczkowice
				OH.1.2.2	Stworzenie bazy danych o obiektach przemysłowych stwarzających zagrożenia akustyczne dla środowiska.	Gmina Buczkowice
				OH.1.2.3	Kontynuacja edukacji ekologicznej związanej z oddziaływaniem hałasu na zdrowie człowieka	Gmina Buczkowice
				OH.1.2.4	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	WIOŚ

5.4.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OH.1.1.1	Modernizacja dróg gminnych i parkingów	2009	2013	Gmina Buczkowice	Minimalizacja hałasu poprzez zastosowanie „cichych asfaltów”	500*	
OH.1.2.1	W razie potrzeby aktualizacja planu zagospodarowania przestrzennego gminy ze szczegółowym opisem dopuszczalnych wartości poziomu dźwięku w środowisku dla poszczególnych jednostek strukturalnych.	2009	2012	Gmina Buczkowice	Kontrola oceny stanu akustycznego na terenie gminy	Koszty administracyjne	
OH.1.2.2	Stworzenie i aktualizacja wewnętrznej bazy danych o obiektach przemysłowych stwarzających zagrożenia akustyczne dla środowiska.	2009	2016	Gmina Buczkowice, Starostwo Powiatowe w Bielsku - Białej	Kontrola stanu środowiska, eliminacja lokalnych konfliktów	Koszty administracyjne	Współpraca z WIOŚ
OH.1.2.3	Kontynuacja edukacji ekologicznej związanej z oddziaływaniem hałasu na zdrowie człowieka	2009	2016	Gmina Buczkowice	Podniesienie świadomości ekologicznej	24	Organizacje ekologiczne, współpraca ze szkołami
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OH.1.1.2	Dokonanie oceny akustycznej na terenie Gminy w oparciu o Zintegrowane badania klimatu akustycznego w powiecie bielskim.	2009	2016	Zarząd Dróg Powiatowych	Poprawa klimatu akustycznego na terenie miejscowości wchodzących w skład Gminy	20	Gmina Buczkowice
OH.1.2.4	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	2009	2016	WIOŚ	Poprawa Klimatu akustycznego na terenie Gminy	200	Gmina Buczkowice
OH.1.1.3	Minimalizacja emisji hałasu Komunikacyjnego poprzez planowe remonty oraz modernizację dróg w celu poprawy ich parametrów technicznych i użytkowych.	2009	2016	Zarząd Dróg Powiatowych, GDDKiA	Zmniejszenie emisji hałasu	b.d	Powiat Bielski, Gminy należące do Powiatu Bielskiego
RAZEM ZADANIA WŁASNE						524	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						220	

*Koszty zaczerpnięte z Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy Buczkowice

5.4.5 Wnioski

W celu poprawy klimatu akustycznego na terenie Gminy Buczkowice oraz ochrony środowiska przed negatywnym działaniem hałasu należy:

1. Podejmować działania, polegające na planowanych remontach i modernizacjach dróg, które spowodują zmniejszenie uciążliwości powodowanej przez hałas drogowy.
2. Osłaniać tereny mieszkaniowe od uciążliwych źródeł hałasu poprzez tworzenie osłon naturalnych, a także preferować i promować wymiany okien na tych terenach,
3. Podjąć zapobiegawcze działania inwestycyjne w zakresie infrastruktury drogowej na trasach komunikacyjnych.
4. Ustalić, że w planach zagospodarowania przestrzennego zostaną wydzielone tereny pod realizację zorganizowanej działalności inwestycyjnej, zakładów mogących być potencjalnymi źródłami hałasu do środowiska, co umożliwi lokalizację zakładów produkcyjnych i przemysłowych ale z dala od terenów mieszkaniowych i turystycznych,
5. Nie dopuszczać do realizacji inwestycji, które mogą być źródłem dużej emisji hałasu do środowiska ze względu na rodzaj prowadzonej działalności lub technologii produkcji.

5.5 Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Minister właściwy do spraw środowiska, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określa, w drodze rozporządzenia, dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposoby sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. 2003 nr 192 poz. 1883) są ustalone zróżnicowane poziomy pól elektromagnetycznych dla:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową - do 50Hz
- miejsc dostępnych dla ludności – do 300Hz

Prawo ochrony środowiska ustala obowiązek uzyskania pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych przez linie i stacje elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110kV lub wyższym, oraz przez instalacje radiokomunikacyjne (telefonii komórkowej), radionawigacyjne i radiolokacyjne, których równoważna moc promieniowana izotropowo jest równa lub przekracza 15W, generujące pola o częstotliwościach od 30kHz do 30 GHz (Art. 180 pkt. 5 i art. 234 pkt. 2 wyżej powołanej ustawy). Pozwolenie wydaje wojewoda na czas nie dłuższy niż 10 lat.

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U z 2001 r. Nr 100, poz. 1085 z późniejszymi zmianami) określa obowiązek uzyskania takiego pozwolenia dla instalacji, których użytkowanie rozpoczęto przed wejściem w życie tej ustawy (1 października 2001 r.), w terminie do 31 grudnia 2005 roku (Art. 20).

Zgodnie z przepisem art. 135 ustawy Prawo ochrony środowiska, jeżeli z postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, z analizy porealizacyjnej albo z przeglądu ekologicznego wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być zachowane standardy ochrony środowiska to między innymi dla instalacji urządzeń radiokomunikacyjnych oraz linii elektroenergetycznych tworzy się obszar ograniczonego użytkowania.

5.5.1 Charakterystyka i ocena stanu aktualnego

Istotnymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego są nadajniki radiowe oraz stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej, których liczba w ostatnich latach na terenie Powiatu Bielskiego znacznie wzrosła.

Lokalizacja każdego tego typu urządzenia wymaga sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko, gdzie zostają wyznaczone strefy oddziaływania oraz strefy ochronne tych urządzeń.

Na terenie gminy Buczkowice zlokalizowane są dwie stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej zlokalizowane na 41 metrowym kominie Buczkowicach, którego właścicielem jest Fabryka Mebli Giętych. Są to:

- stacja przekaźnikowa PTC ERA Sp. z o.o. w skład, której wchodzi:
 - antena sektorowa Katherin zawieszona na wysokości 22 m.n.p.t.,

- antena sektorowa Karherin zawieszona na wysokości 38 m.n.p.t.,
- stacja przekaźnikowa PTK Centertel Sp. z o.o. w skład, której wchodzi:
 - 3 anteny sektorowe BSA zawieszona na wysokości 30 m.n.p.t.,
 - antena paraboliczna RFS SB2-220 zawieszona na wysokości 15 m.n.p.t.,

Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Buczkowicach, Godziszce, Rybarzowicach i Kalnej są podłączone radiowo do:

- Krajowego Systemu Ratownictwa.

Budynek Urzędu Gminy w Buczkowicach posiada połączenie radiowe z:

- Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego,
- MSWiA w Warszawie do celów administracyjnych (wydawanie dowodów osobistych)

Kolejnym istotnym źródłem promieniowania niejonizującego są linie średniego i wysokiego napięcia. Według danych Enion Sp. z o.o. Oddział w Bielsku – Białej przez analizowany obszar Gminy Buczkowice przebiegają dwie linie napowietrzne jednotorowe 110 kV relacji:

- EC Bielsko –Szczyrk.
- Szczyrk – Żywiec.

5.5.2 Identyfikacja potrzeb

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach;
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych, co najmniej do dopuszczalnych.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową;
- miejsc dostępnych dla ludności

Zadania na poziomie gminy obejmują:

- preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania niejonizującego,
- opracowywanie przyszłych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zagrożeń promieniowaniem niejonizującym.

5.5.3 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
PN.1	Kontrola i ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska	PN.1.1	Rozpoznanie stanu zagrożenia oddziaływania pól elektromagnetycznych	PN.1.1.1	Stworzenie wewnętrznego rejestru potencjalnych źródeł promieniowania niejonizującego	Gmina Buczkowice
				PN.1.1.2	Stworzenie systemu monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	Urząd Marszałkowski
				PN1.1.3	Prowadzenie cyklicznych badań kontrolnych poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

5.5.4 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tyś.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
OPN.1.1	Stworzenie wewnętrznego rejestru potencjalnych źródeł promieniowania niejonizującego	2009	2016	Gmina Buczkowice	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	Koszty administracyjne	Właściciele stacji przekątnikowych telefonii komórkowych. Enion S.A.
ZADANIA KOORDYNOWANE							
OPN.1.1	Stworzenie systemu monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	2009	2016	Urząd Marszałkowski	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	50	Gmina Buczkowice
OPN1.3	Prowadzenie cyklicznych badań kontrolnych poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku	2009	2016	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	b.d.	Gmina Buczkowice
RAZEM ZADANIA WŁASNE						-	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						50	

5.5.5 Wnioski

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Zadania dotyczące badań i prowadzenie rejestrów przekroczeń spoczywają na Wojewodzie. Zadania Wójta Gminy Buczkowice polegać będą na właściwej lokalizacji obiektów, które emitują promieniowanie niejonizujące oraz uwzględniać ich lokalizację w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Skuteczna ochrona środowiska przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych, polega na:

- inwentaryzacji źródeł emisji,
- wdrażaniu najlepszych technik ograniczających promieniowanie elektromagnetyczne,
- wyznaczaniu obszarów ograniczonego użytkowania od istniejących i projektowanych emitorów,
- lokalizacji nowych obiektów tak by były jak najmniej konfliktowe z otaczającą przestrzenią,
- zwracanie szczególną uwagę na lokalizację zabudowań mieszkalnych, żłobków.

5.6 Substancje chemiczne w środowisku

Bezpieczeństwo chemiczne na poziomie Gminy to przede wszystkim minimalizowanie skutków poważnych awarii i klęsk żywiołowych, a przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego w skali gminy i powiatu.

Według Polityki ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 głównym zadaniem, po przyjęciu przez Sejm ustawy o zmianie ustawy o substancjach i preparatach chemicznych oraz niektórych innych ustaw, będzie przygotowanie aktów wykonawczych do znowelizowanej ustawy w celu pełnej implementacji do polskiego prawa przepisów rozporządzenia REACH i innych aktów wspólnotowych.

Konieczne są szkolenia dotyczące odpowiedzialnego stosowania chemikaliów i postępowania z ich odpadami, wspierane finansowo przez fundusze ekologiczne oraz propagowanie produktów z substancji ulegających biodegradacji (np. torby na zakupy i naczynia jednorazowego użytku).

W związku z tym w nadchodzących latach działania na terenie Gminy Buczkowice powinny skupić się nad stworzeniem sprawnego systemu egzekucji przepisów w zakresie wprowadzania na rynek substancji chemicznych. Należy kontynuować usuwanie azbestu, a także egzekwować zbiórkę opakowań ośrodkach ochrony roślin przez punkty sprzedaży.

Przez obszar gminy przebiega droga krajowa nr 94, łącząca aglomerację katowicką i bielską z Republiką Czeską, droga wojewódzka nr 942, łącząca Bielsko – Białą z Wisłą, a także drogi o zasięgu powiatowym. Drogami tymi mogą być przewożone materiały niebezpieczne. Może tam odbywać się wwoz i wywóz materiałów niebezpiecznych i chemikaliów na teren Gminy.

Jako, że bardzo dużą powierzchnię zajmują użytki rolne duża ilość zanieczyszczeń pochodzi ze źródeł rolniczych. Istotnym czynnikiem wpływającym na stan wody i gleby są hodowle zwierząt gospodarskich prowadzące gospodarkę metodą bezściółkową. Przy takiej metodzie hodowli powstaje dużo większa ilość gnojowicy. W gospodarstwach rolnych prowadzona jest produkcja kiszonek na potrzeby wyżywienia zwierząt gospodarskich, produkcja ta prowadzona jest również w warunkach polowych i teoretycznie ciecz kiszonkowa może się przedostać do wód i gleb powodując ich zanieczyszczenie.

Na terenach rolniczych często przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Lokalnym zagrożeniem dla chemizmu wód i gleb są dzikie składowiska odpadów, a ich stały monitoring i bieżące usuwanie ograniczy niekorzystne ich oddziaływanie na środowisko.

Należy także zwrócić uwagę na inne źródło zanieczyszczenia wód, jakim są magazyny i stacje paliw. Związki te są niebezpieczne głównie z powodu ich właściwości ropopochodnych, gdyż nawet śladowe ilości tych związków rozpuszczone w wodzie sprawiają, że jest ona nieprzydatna do picia dla ludzi i zwierząt.

5.6.1 Cele i zadania środowiskowe do roku 2012 i do roku 2016

Cel	Cele długoterminowe do roku 2016	Cel	Cele krótkoterminowe do roku 2012	Zadanie	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
AW.1	Zmniejszenie zagrożenia poważną awarią	AW.1.1	Zmniejszenie ryzyka wystąpienia awarii przemysłowej	AW.1.1.1	Ewidencja źródeł poważnych awarii przemysłowych	Gmina Buczkowice
				AW.1.1.2	Aktualizacja tras optymalnego przewozu	Wojewoda Śląski

5.6.2 Harmonogram zadań

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tyś.	Partnerzy
ZADANIA WŁASNE							
AW.1.1.1	Ewidencja źródeł poważnych awarii przemysłowych	2009	2016	Gmina Buczkowice	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	5	Duże zakłady Przemysłowe zlokalizowane na terenie Powiatu Bielskiego
ZADANIA KORDYNOWANE							
AW.1.1.2	Aktualizacja tras optymalnego przewozu	2009	2016	Wojewoda Śląski	Zachowanie bezpieczeństwa mieszkańców	200	Gmina Buczkowice, Powiat Bielski
RAZEM ZADANIA WŁASNE						5	
RAZEM ZADANIA KOORDYNOWANE						200	

5.6.3 Wnioski

W oparciu o zasadę przezorności konieczne jest podejmowanie niezbędnych działań profilaktycznych, włączając w to zakazy i ograniczenia dotyczące produkcji i użytkowania. Niezbędne jest także obowiązkowe znakowanie ekologiczne, monitoring, ocena ryzyka i raporty bezpieczeństwa oraz inne procedury, które powinny doprowadzić do wyeliminowania bądź minimalizacji zagrożeń chemicznych dla życia i zdrowia ludzi oraz dla środowiska.

„Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego” opisuje problem bezpieczeństwa chemicznego poprzez cel „Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii przemysłowych”.

Cel ten na poziomie gminy może być realizowany poprzez przystosowanie pojazdów do przewozu materiałów niebezpiecznych, oraz przystosowanie tras w taki sposób, aby zapewnić maksymalne bezpieczeństwo mieszkańców i środowiska.

6 Narzędzia i instrumenty realizacyjne Programu

6.1 Mechanizmy prawne

Ustawy określają narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakładają na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Organami ochrony środowiska w myśl art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska są:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- starosta,
- sejmik województwa,
- marszałek województwa,
- wojewoda,
- minister właściwy do spraw środowiska.

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi. Wójt Gminy sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.

Wójt / Burmistrz lub osoby przez niego upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. Wójt, występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

Wójt / Burmistrz okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Wójt / Burmistrz w drodze decyzji, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

6.1.1 Kompetencje wynikające z ustawy prawo ochrony środowiska

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- Sporządza projekt gminnego programu ochrony środowiska, po zasięgnięciu opinii zarządu powiatu,
- Sporządza, co 2 lata raport z realizacji programu ochrony środowiska,
- Przyjmuje wyniki pomiarów wielkości emisji z instalacji w ramach zwykłego korzystania ze środowiska,
- Może nałożyć obowiązek prowadzenia dodatkowych, wykraczających poza określone ustawą pomiarów wielkości emisji z instalacji – w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska,

- Przyjmuje zgłoszenie instalacji niewymagające pozwolenia, która może negatywnie oddziaływać na środowisko – w przypadku zwykłego korzystania ze środowiska,
- Może ustalić wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące eksploatacji instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia,
- Przyjmuje informacje o rodzaju, ilości oraz miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska od osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami,
- Przedkłada wojewodzie otrzymane od przedsiębiorców informacje o rodzaju, ilości oraz miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska,
- Przyjmuje informacje o wystąpieniu poważnej awarii przemysłowej,
- Przyjmuje wykaz, na podstawie, którego ustalono opłaty zeskładowanie odpadów, do którego złożenia zobowiązany jest podmiot korzystający ze środowiska,
- Może nakazać osobie fizycznej eksploatującej instalację w ramach zwykłego korzystania ze środowiska lub eksploatującej urządzenie wykonanie czynności zmierzających do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania na środowisko,
- Może wstrzymać użytkowanie instalacji w razie naruszenia warunków decyzji określającej wymagania dotyczące eksploatacji, której emisja nie wymaga pozwolenia prowadzonej przez osobę fizyczną,
- Wyraża zgodę na podjęcie wstrzymanej działalności oraz oddanie do eksploatacji obiektu budowlanego, zespołów obiektów lub instalacji po stwierdzeniu ustania przyczyn uzasadniających wstrzymanie,
- Sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym swoją właściwością,
- Występuje w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska,
- Występuje do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie działań będących w jego kompetencji,
- Przedstawia do zatwierdzenia radzie gminy projekt przychodów i wydatków Gminnego funduszu ochrony środowiska,
- Podaje do publicznej wiadomości zatwierdzone zestawienie przychodów i wydatków Gminnego funduszu ochrony środowiska.

6.1.2 Kompetencje wynikające z ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie,
- Prowadzenie publicznie dostępnych wykazów danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (art. 21 ust. 1),
- Udostępnienie w Biuletynie Informacji Publicznej Gminnego POŚ, Raportów z POŚ, gminnego PGO, Sprawozdań z PGO,
- Wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach i przeprowadzanie w ramach ich wydawania ocen oddziaływania na środowisko (art. 61 ust 1 i 2, art. 75 ust. 4)
- Coroczne przedkładanie zgodnie z art. 129 ust. 1 Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska informacji o prowadzonych ocenach oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko.

6.1.2 Kompetencje wynikające z prawa wodnego

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- Wyznacza część nieruchomości umożliwiającej dostęp do wody objętej powszechnym korzystaniem z wód,
- Może nakazać właścicielowi gruntu przywrócenie poprzedniego stanu wody na gruncie lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom, jeśli spowodowane przez niego zmiany stanu wody na gruncie szkodliwie wpływają na grunty sąsiednie,
- Zatwierdza ugodę w sprawie zmiany stanu wody na gruncie.

6.1.3 Kompetencje wynikające z ustawy o ochronie przyrody

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- opiniuje projekty planów ochrony dla obszarów objętych formami ochrony przyrody, jako organ zainteresowanej jednostki samorządu terytorialnego,
- uzgadnia, jako organ zainteresowanej jednostki samorządu terytorialnego projekt rozporządzenia w sprawie utworzenia, powiększenia, zmniejszenia lub likwidacji parku narodowego,
- desygnuje do rady parku narodowego na 3-letnią kadencję przedstawiciela właściwego terytorialnie samorządu gminnego,
- uzgadnia, jako organ zainteresowanej jednostki samorządu terytorialnego projekt rozporządzenia w sprawie zniesienia parku krajobrazowego lub ograniczenia jego obszaru,
- desygnuje do rady parku krajobrazowego przedstawiciela właściwego terytorialnie samorządu gminnego,
- informuje Ministra właściwego do spraw środowiska o wydaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla inwestycji realizującej cel publiczny na obszarze parku krajobrazowego lub obszarze chronionego krajobrazu,
- uzgadnia, co 5 lat programy działalności i rozwoju ogrodów botanicznych i zoologicznych,
- uwzględnia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w swojej działalności potrzeby funkcjonowania i rozwoju istniejących lub planowanych do utworzenia ogrodów botanicznych i zoologicznych oraz zapewnia ich ochronę,
- informuje zarząd ogrodu botanicznego lub zoologicznego o planowanej inwestycji przewidzianej do realizacji w pobliżu ogrodu, mogącej mieć wpływ na jego funkcjonowanie,
- wydaje zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości,
- ustala wysokość opłaty za usunięcie drzew lub krzewów,
- odracza na okres 3 lat termin uiszczenia opłaty za usunięcie drzew lub krzewów, jeśli zezwolenie przewiduje przesadzenie ich w inne miejsce,
- wymierza karę administracyjną za zniszczenie terenów zieleni albo drzew i krzewów powodowane niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego albo urządzeń technicznych oraz zastosowaniem środków chemicznych w sposób szkodliwy dla roślinności oraz za usuwanie drzew lub krzewów bez wymaganego zezwolenia, a także za zniszczenie spowodowane niewłaściwą pielęgnacją terenów zieleni, zadrzewień, drzew lub krzewów.

6.1.4 Kompetencje wynikające z ustawy o lasach

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- opiniuje przyznawanie przez starostę środków na pokrycie kosztów zalesienia gruntów,
- informuje na piśmie właścicieli lasów o wyłożeniu do publicznego wglądu uproszczonego planu urządzania lasu,
- opiniuje wnioski właściciela lasu nie stanowiącego własności Skarbu Państwa o nieodpłatne przekazanie przez nadleśniczego sadzonek drzew i krzewów leśnych na ponowne wprowadzenie roślinności leśnej.

6.1.5 Kompetencje wynikające z ustawy o przeznaczeniu gruntów do zalesienia

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- ustala roczny limit zalesienia (ogólną powierzchnię gruntów rolnych, które mają być przeznaczone do zalesienia).

6.1.6 Kompetencje wynikające z prawa łowieckiego

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- opiniuje roczne plany łowieckie ustalane przez dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich,
- współdziała z dzierżawcami i zarządcami obwodów łowieckich oraz z nadleśniczymi w sprawach związanych z zagospodarowaniem obwodów łowieckich w szczególności w zakresie ochrony i hodowli zwierzyny,
- wydaje opinie o wydzierżawianiu obwodu łowieckiego.

6.1.7 Kompetencje wynikające z prawa geologicznego i górniczego

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- opiniuje koncesje na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin,
- uzgadnia koncesje, a także wszystkie jej zmiany na wydobywanie kopalin ze złóż na bezzbiornikowe magazynowanie lub składowanie odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych,
- opiniuje zgodę na likwidację funduszu likwidacji zakładu górniczego,
- uzgadnia zakres i sposób wykonania obowiązków dotyczących ochrony środowiska oraz obowiązków związanych z likwidacją zakładu górniczego określonych w decyzjach stwierdzających cofnięcie lub wygaśnięcie koncesji,
- opiniuje decyzje zatwierdzającą projekt prac geologicznych,
- opiniuje plan ruchu zakładu górniczego,
- opiniuje zmianę planu ruchu zakładu górniczego z wyjątkiem przypadków, gdy zmiana planu ruchu nie dotyczy robót eksploatacyjnych i nie dotyczy ujemnego wpływu na środowisko, w tym na obiekty budowlane,
- uzgadnia decyzję nakazującą przedsiębiorcy wykonanie obowiązku likwidacji zakładu górniczego lub jego części, jako określającą termin wykonania obowiązku likwidacji zakładu górniczego,
- wykonuje uprawnienia organów podatkowych w odniesieniu do opłat za działalność regulowaną Prawem geologicznym o górnictwie w zakresie, w jakim gmina jest wierzycielem należności z tytułu tych opłat.

6.1.8 Kompetencje wynikające z ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- wydaje właściwemu organowi IOŚ polecenia podjęcia działań zmierzających do usunięcia bezpośredniego zagrożenia środowiska.

6.1.9 Kompetencje wynikające z ustawy o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- sporządza i przekazuje marszałkowi województwa i wojewódzkiemu funduszowi roczne sprawozdania zawierające informacje o rodzaju i ilości odpadów opakowaniowych zebranych przez gminę lub podmiot działający w jej imieniu, rodzaju i ilości odpadów opakowaniowych

przekazanych przez gminę lub podmiot działający w jej imieniu do odzysku i recyklingu, wydatkach poniesionych na te działania,

- przechowuje przez 5 lat dokumenty potwierdzające przekazanie odpadów opakowaniowych do odzysku i recyklingu.

6.1.10 Kompetencje wynikające z ustawy o odpadach

Wójt, burmistrz, prezydent miasta:

- opracowuje projekt gminnego planu gospodarki odpadami,
- opiniuje projekt wojewódzkiego, powiatowego i gminnego planu gospodarki odpadami,
- opracowuje projekt wspólnego planu gospodarki odpadami dla gmin będących członkami związków międzygminnych,
- opiniuje projekt wspólnego planu gospodarki odpadami dla powiatów będących członkami związków powiatów,
- składa Radzie Gminy i Zarządowi Powiatu, co 2 lata sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami,
- aktualizuje gminny plan gospodarki odpadami nie rzadziej niż co 4 lata,
- opiniuje program gospodarki odpadami niebezpiecznymi przedkładany przez wojewodę lub starostę,
- opiniuje zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów,
- opiniuje pozwolenia na wytworzenie odpadów lub decyzji zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi, jeśli miejsce prowadzenia odzysku, unieszkodliwiania lub zbierania odpadów przez wytwórcę jest inne niż miejsce wytwarzania odpadów,
- nakazuje posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nie przeznaczonych do ich składowania lub magazynowania ze wskazaniem sposobu wykonania tej decyzji,
- może uzależnić wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów dla składowiska odpadów od przedstawienia przez inwestora ekspertyzy, co do możliwości odzysku lub unieszkodliwiania odpadów w sposób inny niż składowanie,
- jako organ właściwy do wydania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla składowiska odpadów odmówi wydania takiej decyzji jeżeli istnieje uzasadniona technicznie, ekologicznie lub ekonomicznie możliwość odzysku lub unieszkodliwiania odpadów bez budowy składowiska odpadów.

6.2 Prawo ochrony środowiska i inne akty niezbędne do realizacji Programu Ochrony Środowiska

6.2.1 Ustawy

- Dz. U. 2004 nr 11 poz. 97 Ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o zmianie ustawy o opakowaniach i odpadach opakowaniowych
- Dz. U. 2001 nr 63 poz. 638 Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych.
- Dz. U. 2004 nr 121 poz. 1266 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych
- Dz. U. 2003 nr 178 poz. 1749 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 października 2003 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o scalaniu i wymianie gruntów
- Dz. U. 2004 nr 93 poz. 898 Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o rolnictwie ekologicznym
- Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880 Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

- Dz. U. 2005 nr 267 poz. 2255 Ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o zmianie ustawy - Prawo wodne
- Dz. U. 2001 nr 115 poz. 1229 Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne.
- Dz. U. 2006 nr 123 poz. 858 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 czerwca 2006 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków
- Dz. U. 2001 nr 72 poz. 747 Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.
- Dz. U. 2008 nr 25 poz. 150 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 stycznia 2008 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Prawo ochrony środowiska
- Dz. U. 2007 nr 39 poz. 251 Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 lutego 2007 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o odpadach
- Dz. U. 2006 nr 144 poz. 1042 Ustawa z dnia 23 czerwca 2006 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
- Dz. U. 2004 nr 236 poz. 2369 Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 października 2004 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu
- Dz. U. 2003 nr 46 poz. 392 Ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia oraz ustawy - Prawo ochrony środowiska
- Dz. U. 2003 nr 80 poz. 717 Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

6.2.2 Rozporządzenia

- Dz.U. 2007 nr 240 poz. 1753 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 12 grudnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie
- Dz.U. 2005 nr 243 poz. 2063 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 listopada 2005 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać bazy i stacje paliw płynnych, rurociągi przesyłowe dalekosiężne służące do transportu ropy naftowej i produktów naftowych i ich usytuowanie
- Dz.U. 2001 nr 60 poz. 616 Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 czerwca 2001 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania.
- Dz.U. 2007 nr 109 poz. 752 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie rocznych poziomów odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych i użytkowych
- Dz.U. 2001 nr 112 poz. 1206 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów.
- Dz.U. 2007 nr 106 poz. 723 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska
- Dz.U. 2004 nr 283 poz. 2839 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 grudnia 2004 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia
- Dz.U. 2001 nr 148 poz. 1660 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 grudnia 2001 r. w sprawie rejestru obszarów górniczych.
- Dz.U. 2001 nr 152 poz. 1735 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie rodzajów odpadów lub ich ilości, dla których nie ma obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów, oraz kategorii małych i średnich przedsiębiorstw, które mogą prowadzić uproszczoną ewidencję odpadów.
- Dz.U. 2007 nr 133 poz. 930 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 lipca 2007 r. w sprawie niezbędnego zakresu informacji objętych obowiązkiem zbierania i przetwarzania oraz sposobu prowadzenia centralnej i wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami

- Dz.U. 2007 nr 101 poz. 687 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2007 r. w sprawie warunków i zakresu dostępu do wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami
- Dz.U. 2002 nr 8 poz. 70 Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody.
- Dz.U. 2007 nr 105 poz. 718 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska
- Dz.U. 2004 nr 1 poz. 2 Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań dotyczących prowadzenia procesu termicznego przekształcania odpadów
- Dz.U. 2002 nr 87 poz. 798 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 r. w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu.
- Dz.U. 2006 nr 136 poz. 964 Rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 14 lipca 2006 r. w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych
- Dz.U. 2002 nr 122 poz. 1055 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2002 r. w sprawie rodzajów instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska, jako całości.
- Dz.U. 2002 nr 134 poz. 1140 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych.
- Dz.U. 2002 nr 165 poz. 1359 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi.
- Dz.U. 2002 nr 155 poz. 1298 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych.
- Dz.U. 2007 nr 158 poz. 1105 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzania raportu o oddziaływaniu na środowisko
- Dz.U. 2007 nr 120 poz. 828 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 czerwca 2007 r. w sprawie sposobu udostępniania informacji o środowisku
- Dz.U. 2002 nr 179 poz. 1498 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem.
- Dz.U. 2002 nr 191 poz. 1595 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny.
- Dz.U. 2002 nr 204 poz. 1728 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.
- Dz.U. 2006 nr 137 poz. 984 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego
- Dz.U. 2003 nr 1 poz. 12 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu
- Dz.U. 2002 nr 220 poz. 1858 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów.
- Dz.U. 2002 nr 241 poz. 2093 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.
- Dz.U. 2003 nr 18 poz. 164 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 stycznia 2003 r. w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii

tramwajowych, lotnisk oraz portów, które powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminów i sposobów ich prezentacji

- Dz.U. 2007 nr 192 poz. 1392 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 października 2007 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem
- Dz. U.2008 nr 47 poz. 281 Rozporządzenie Ministra środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu
- Dz.U. 2004 nr 180 poz. 1867 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 lipca 2004 r. w sprawie dopuszczalnych mas substancji, które mogą być odprowadzane w ściekach przemysłowych
- Dz.U. 2007 nr 106 poz. 723 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska
- Dz.U. 2003 nr 61 poz. 549 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów
- Dz.U. 2003 nr 104 poz. 971 Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła
- Dz.U. 2004 nr 283 poz. 2842 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 grudnia 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów wielkości emisji.

7 Dostęp do informacji, edukacja ekologiczna, udział społeczeństwa

Według ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 roku Nr 199, poz. 1227) organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Udostępnieniu podlegają informacje dotyczące:

- stanu elementów środowiska, takich jak:
 - powietrze,
 - woda,
 - powierzchnia ziemi,
 - kopaliny,
 - klimat,
- krajobraz i obszary naturalne, w tym:
 - bagna,
 - obszary nadmorskie i morskie,
 - rośliny,
 - zwierzęta i grzyby
 - oraz inne elementy różnorodności biologicznej,
 - w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane, oraz wzajemnych oddziaływań między tymi elementami;
- emisji, w tym odpadów promieniotwórczych, a także zanieczyszczeń, które wpływają lub mogą wpłynąć na elementy środowiska,
- środków, takich jak:
 - środki administracyjne,
 - polityki,
 - przepisy prawne dotyczące środowiska i gospodarki wodnej,
 - plany, programy

- porozumienia w sprawie ochrony środowiska,
- a także działania wpływające lub mogących wpłynąć na elementy środowiska,, oraz na emisje i zanieczyszczenia, jak również środków i działań, które mają na celu ochronę tych elementów;
- raportów na temat realizacji przepisów dotyczących ochrony środowiska,
- analiz kosztów i korzyści oraz innych analiz gospodarczych i założeń wykorzystanych w ramach środków i działań,
- stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi, oraz stanu obiektów kultury i obiektów budowlanych - w zakresie, w jakim oddziałują na nie lub mogą oddziaływać:
 - stany elementów środowiska,
 - przez elementy środowiska,
 - emisje i zanieczyszczenia.

Wśród opracowań, stanowiących dokumenty jawne, które powinny zostać udostępnione przez organ gminy znajduje się również projekt Programu Ochrony Środowiska, a także już zatwierdzony dokument. W ramach współuczestnictwa społeczeństwa i niektórych grup społecznych w tworzeniu niniejszego opracowania będzie ono poddawane konsultacjom społecznym. Władze gminy Buczkowice udostępnią projekt POŚ do publicznej wiadomości poprzez umożliwienie wglądu do dokumentów na stronie internetowej, oraz w Referacie Gospodarki Komunalnej i Budownictwa Urzędu Gminy, możliwe będą również wszelkiego rodzaju konsultacje i udział społeczeństwa. Działania te zostaną poprzedzone informacjami i ogłoszeniami zamieszczonymi na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy, na stronie internetowej. Narzędzia takie usprawniają współpracę i budowanie partnerstwa. Ważną rolę również odgrywa budowanie powiązań między samorządami, a społeczeństwem, gdzie podstawą są komunikacje społeczne, systemy konsultacji i debat publicznych oraz wprowadzanie mechanizmów budowania świadomości. Zainteresowane osoby będą miały możliwość wpływu na ostateczny kształt opracowań, stanie stworzone narzędzie dające możliwość zrozumienia niejasnych kwestii zamieszczonych w dokumentacji. Wynikiem tak szerokich działań z użyciem wielu narzędzi komunikacji interpersonalnej będzie stworzenie dokumentacji w formie satysfakcjonującej zarówno dla władz gminy jak i społeczeństwa.

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2015 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej. Ustawa Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. Dz. U. 2001 Nr 62 poz. 627 z późn. zm. (tekst jednolity Dz. U. nr 25, po. 150) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody. Organy administracji, instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowobadawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalanych programach oraz w swej działalności badania dotyczące zagadnień ochrony środowiska i badania te rozwijać.

W ramach podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami, ochrony powietrza, czy prawidłowej gospodarki wodnej w ostatnich latach na terenie gminy Buczkowice opracowywano:

- liczne artykuły w gazetce gminnej;
- pakiety multimedialne dotyczące ochrony środowiska przekazywane dla szkół do wykorzystania na lekcjach przyrody;
- ulotki informacyjne dla mieszkańców gminy np. o segregacji odpadów
- organizowano konkursy ekologiczne dla dzieci i młodzieży w czasie obchodów „Dnia Ziemi” „Sprzątanie Świata”,
- organizowano spotkania plenerowe, podczas których prowadzone były prelekcje dotyczące dbałości o otaczającą naturę i przyrodę.

Jednym z istotnych elementów "programu ochrony środowiska" jest stworzenie w społeczności lokalnej odpowiedniego poziomu świadomości ekologicznej.

Działania własne Gminy winny być w dalszym ciągu kontynuowane i kierowane do mieszkańców Gminy poprzez:

- promocję proekologicznych postaw wobec środowiska w formie dystrybucji broszur, ulotek promujących szeroki aspekt ochrony środowiska, tj. ograniczenie zużycia wody, segregację odpadów, zmianę przyzwyczajeń konsumenckich, alternatywne źródła energii, itp.,
- dalszy udział w cyklicznych akcjach ekologicznych o zasięgu ponadlokalnym: „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”, „Światowy Dzień Ochrony Środowiska”.

Istotnym elementem edukacji ekologicznej jest promocja gminy poprzez udział w różnych konkursach, projektach.

Celem takiej działalności, która jest prowadzona w Szkołach i Przedszkolach jest nie tylko przygotowanie dzieci i młodzieży do życia w społeczeństwie globalnej informacji, rozwój edukacji informatycznej dzieci i młodzieży i działania na rzecz wyrównania szans dzieci i młodzieży z małych i oddalonych od centrów kulturowych miejscowości, ale również promowanie Gminy Buczkowice na szerszym forum oraz inicjowanie działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego, edukacja ekologiczna mieszkańców gminy oraz inicjowanie działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego oraz prowadzenie akcji informatycznych na temat Unii Europejskiej.

Gmina Buczkowice powinna nadal współpracować z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania, a także opracowywać i wydawać materiały informacyjne na temat miejsc i rejonów w gminie o najlepiej zachowanych walorach przyrodniczych i krajobrazowych w celu ich popularyzacji wśród miłośników przyrody.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania w zakresie edukacji ekologicznej zamieszczone zostały w niniejszym dokumencie, w każdej dziale gospodarki środowiskowej.

8 Finansowa ocena możliwości wdrożenia zadań

8.1 Potencjalne źródła preferencyjnego finansowania zadań w zakresie ochrony środowiska

Przedsięwzięcia zdefiniowane w ramach Programu mają w większości charakter zadań złożonych i kosztownych. Biorąc pod uwagę możliwości finansowe gminy Buczkowice, istnieje konieczność wsparcia konkretnych projektów w postaci preferencyjnego dofinansowania. Z uwagi na fakt, iż zadania związane z ochroną środowiska traktowane są jako szczególnie istotne dla zrównoważonego rozwoju kraju, występuje możliwość pozyskania środków finansowych na częściowe pokrycie wydatków związanych tymi działaniami.

Środki na finansowanie zadań związanych z ochroną środowiska pochodzić mogą z następujących źródeł:

- Budżet Państwa,
- własne środki samorządu terytorialnego,
- krajowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- ogólnopolskie Programy Operacyjne – dysponujące środkami UE w okresie programowania 2007-2013,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 – jeden z 16 regionalnych programów operacyjnych w okresie programowania UE 2007-2013
- Program Rozwój Obszarów Wiejskich,
- Program Life+,

- Kredyty udzielane na preferencyjnych warunkach,
- Komercyjne kredyty bankowe.

8.1.1 Środki własne Gminy Buczkowice

Na realizację części zadań własnych Gmina Buczkowice – jako jednostka samorządu terytorialnego będzie musiała przeznaczyć własne środki budżetowe. Jest to niezbędne również z tego względu, że do uzyskania niektórych dotacji konieczne jest zainwestowanie w przedsięwzięcie własnych środków na wymaganym poziomie.

Fundusze własne pochodzą z bieżących środków, takich jak np. podatki i opłaty lokalne, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.

8.1.2 Krajowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Fundusze Ochrony Środowiska mają za zadanie wspieranie realizacji inwestycji ekologicznych, a także działań nieinwestycyjnych (edukacja ekologiczna, opracowania naukowo-badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska).

Przedsięwzięcia finansowane przez Fundusze (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie) muszą spełniać następujące kryteria:

- zgodności z polityką ekologiczną państwa,
- efektywności ekologicznej,
- efektywności ekonomicznej,
- uwarunkowań technicznych i jakościowych,
- zasięgu oddziaływania,
- wymogów formalnych.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspiera finansowo przedsięwzięcia podejmowane dla poprawy jakości środowiska w Polsce, traktując jako priorytetowe te zadania, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej. Celem działalności Narodowego Funduszu jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

W Narodowym Funduszu stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NFOŚiGW, kredyty udzielane przez banki ze środków NF, konsorcja czyli wspólne finansowanie NF z bankami, linie kredytowe ze środków NF obsługiwane przez banki),
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia),
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych, bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego).

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przewiduje dofinansowanie poprzez pożyczki i dotacje na wdrażanie projektów związanych z realizacją programów ochrony poszczególnych elementów środowiska. WFOSiGW udziela:

- preferencyjnej pożyczki, w tym pożyczki pomostowej
- dotacji
- umorzenia części udzielonej pożyczki
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych
- kredytu w bankowych liniach kredytowych

Łączne dofinansowanie dla zadań inwestycyjnych nie może przekraczać 80% kosztów kwalifikowanych, przy czym istnieje możliwość uzyskania częściowego wsparcia w postaci dotacji (dla zadań pozainwestycyjnych maksymalna wartość dotacji może sięgać 100%).

Dotacje – do poziomu 50% kosztów kwalifikowanych – mogą być udzielane na następujące zadania inwestycyjne:

- zakupy inwestycyjne realizowane w ramach zadań związanych z edukacją ekologiczną, ochroną przyrody, zarządzaniem środowiskowym, zapobieganiem i likwidacją skutków poważnych awarii,
- budowa, modernizacja zbiorników małej retencji wodnej wpisanych do Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego,
- budowa i modernizacja urządzeń wodnych zwiększających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe,
- udział w usuwaniu skutków powodzi w urządzeniach wodnych, brzegach rzek i potoków oraz urządzeniach ochrony środowiska,
- uzupełnianie w sprzęt wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych,
- usuwanie szkód w środowisku spowodowanych działaniem żywiołu.
- likwidacja zagrożeń środowiskowych powodowanych zdeponowaniem niebezpiecznych odpadów przez zakłady postawione w stan likwidacji,
- h) usuwanie skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- likwidacja mogiłników i magazynów przeterminowanych środków ochrony roślin,
- usuwanie i unieszkodliwianie azbestu z obiektów służby zdrowia, oświaty i opieki społecznej,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej, za wyjątkiem produkcji energii cieplnej dla nowobudowanych obiektów,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej dla nowobudowanych obiektów użyteczności publicznej jednostek sektora finansów publicznych,
- z zakresu ochrony atmosfery i ochrony wód (za wyjątkiem budynków mieszkalnych), realizowane przez jednostki sektora finansów publicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz przez pozostałe jednostki w obiektach użyteczności publicznej wpisanych do rejestru zabytków.

Dla zadań polegających na demontażu, transporcie i unieszkodliwianiu azbestu z obiektów służby zdrowia, oświaty i opieki społecznej możliwe jest przyznanie dotacji do 60% kosztów kwalifikowanych zadania.

Dla zadań polegających na usuwaniu skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego albo bezskuteczności egzekucji wobec sprawcy możliwe jest dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

8.1.3 Ogólnopolskie Programy Operacyjne – dysponujące środkami UE w okresie programowania 2007-2013

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w ochronę środowiska w Polsce, w okresie programowym na lata 2007-2013 jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Głównym celem Programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Na realizację POIiŚ w latach 2007-2013 zostanie przeznaczonych ponad 36 mld euro. Ze środków Unii Europejskiej będzie pochodziło 27 848,3 mln euro (w tym ze środków Funduszu Spójności – 21 511,06 mln euro (77%) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – 6 337,2 mln euro (23%).

Program obejmuje wsparciem takie dziedziny jak: transport, środowisko, energetykę, kulturę i dziedzictwo kulturowe, szkolnictwo wyższe, a także ochronę zdrowia. W zakresie ochrony środowiska przewidziano dofinansowanie dla dużych inwestycji komunalnych, inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego, a także edukacji ekologicznej. Wsparcie z Programu otrzymają zarówno samorządy i przedsiębiorcy, jak również m.in. organizacje pozarządowe, parki narodowe i Lasy Państwowe.

Środowiskowe priorytety w POIiŚ to:

- Oś priorytetowa 1 - Gospodarka wodno-ściekowa (zredukowanie ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz zapewnienie odpowiedniej jakości wody pitnej).

- Oś priorytetowa 2 - Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi (zmniejszenie presji na powierzchnię ziemi - zmniejszenie udziału odpadów komunalnych składowanych i rekultywację terenów zdegradowanych).
- Oś priorytetowa 3 - Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (ograniczenie ryzyka zagrożeń ekologicznych poprzez inwestycje i system monitorowania).
- Oś priorytetowa 4 - Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska (ograniczanie negatywnego wpływu istniejącej działalności przemysłowej na środowisko i dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawa wspólnotowego).
- Oś priorytetowa 5 - Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych (ograniczenie degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej, w tym działania z zakresu edukacji ekologicznej).
- Oś priorytetowa 10 - Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku (poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa w zakresie oddziaływania sektora energetycznego na środowisko; wsparcie będzie udzielane na podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania, dystrybucji i użytkowania energii, w tym wzrost wykorzystania energii odnawialnej i biopaliw).

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka ma na celu wspieranie projektów o dużym znaczeniu dla gospodarki, jak również wspieranie szeroko rozumianej innowacyjności. Wspierane będą działania z zakresu innowacji: produktowej, procesowej (usługowej) oraz organizacyjnej. Wspierana i promowana będzie innowacyjność na poziomie co najmniej krajowym i/lub międzynarodowym (określana jako innowacyjność średnia i wysoka). Program ujmuje również kontekst ochrony środowiska.

Celem głównym Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest: umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa.

Program składa się z 11 Priorytetów, realizowanych zarówno na poziomie centralnym, jak i regionalnym.

Komponent krajowy - działania horyzontalne:

- zatrudnienie i integracja społeczna,
- rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw,
- wysoka jakość systemu oświaty,
- szkolnictwo wyższe i nauka,
- dobre rządy,
- profilaktyka, promocja i poprawa stanu zdrowia ludności w wieku produkcyjnym.

Komponent regionalny:

- rynek pracy otwarty dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej,
- regionalne kadry gospodarki,
- rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach,
- partnerstwo na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.

W latach 2007-2013 współpraca w wymiarze transgranicznym, transnarodowym i międzyregionalnym będzie realizowana w ramach odrębnego celu polityki spójności Unii Europejskiej – Europejska Współpraca Terytorialna (EWT). Przewiduje się realizację następujących programów Europejskiej Współpracy Terytorialnej z udziałem Polski:

współpraca transgraniczna:

- trzy dwustronne programy na granicy polsko-niemieckiej (z udziałem Meklemburgii, Brandenburgii i Saksonii),
- Polska – Republika Czeska,
- Polska – Słowacja,

- Polska – Litwa,
- Polska – Szwecja – Dania (Południowy Bałtyk).

współpraca transnarodowa:

- Obszar Europy Środkowo-Wschodniej,
- Region Morza Bałtyckiego,
- program współpracy międzyregionalnej obejmujący całe terytorium UE.

Na granicach zewnętrznych UE współpraca transgraniczna z krajami partnerskimi będzie wspierana ze środków Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa. W ramach tego instrumentu z udziałem Polski realizowane będą programy współpracy transgranicznej z Ukrainą, Białorusią i Obwodem Kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej.

8.1.4 Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

Celem głównym „Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013” jest stymulowanie dynamicznego rozwoju, przy wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu. Rozwój należy tu rozumieć bardzo szeroko, jako proces zachodzący na wielu komplementarnych płaszczyznach, w tym:

- gospodarczej: wzrost gospodarczy i zwiększenie zatrudnienia, rozwój technologiczny i innowacje, restrukturyzacja i dywersyfikacja działalności gospodarczej,
- społecznej: poprawa jakości życia mieszkańców, wzbogacenie tożsamości kulturowej i procesy integracyjne, rozwój usług i zasobów społecznych, wzrost mobilności zawodowej i społecznej,
- środowiskowej: zmniejszenie obciążeń i polepszenie jakości środowiska przyrodniczego, zachowanie bioróżnorodności,
- infra-technicznej: podnoszenie, jakości, rozbudowa i racjonalne gospodarowanie zasobami infrastruktury technicznej.

Zadania objęte Programem wpisują się w Priorytet V: Środowisko. Celem szczegółowym tego priorytetu jest: *ochrona oraz poprawa jakości środowiska*. Realizacja celu głównego będzie się odbywać poprzez następujące cele szczegółowe:

- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- ograniczenie ilości odpadów deponowanych i zdeponowanych w środowisku,
- poprawa jakości powietrza,
- doskonalenie systemu zarządzania środowiskiem,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa.

Inwestycje w zakresie środowiska wspierane będą w ramach następujących działań:

- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Gospodarka odpadami,
- Czyste powietrze i odnawialne źródła energii,
- Zarządzanie środowiskiem,
- Dziedzictwo przyrodnicze.

Maksymalnym poziomem wsparcia – w postaci dotacji – wynosi 85% kosztów kwalifikowanych.

8.1.5 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

Siedmioletni Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) ma przyczynić się do zapewnienia opłacalności produkcji rolnej, modernizacji gospodarstw i przetwórstwa artykułów rolnych, wspartych przez rozwój pozarolniczej działalności gospodarczej. W ramach PROW zagadnienia środowiskowe realizowane będą w ramach następujących priorytetów:

Oś priorytetowa 1 – Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego – działanie: poprawianie i rozwijanie infrastruktury związanej z rozwojem i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa (scalanie gruntów, gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi).

OŚ priorytetowa 2 - Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich – działania:

- wsparcie gospodarstw na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW),
- program rolnośrodowiskowy (Płatności rolnośrodowiskowe),
- zalesienie gruntów rolnych oraz zalesienie gruntów innych niż rolne,
- odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzenie instrumentów zapobiegawczych.

OŚ priorytetowa 3 – Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej – działania:

- różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,
- podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej
- gospodarka wodno-ściekowa w szczególności zaopatrzenie w wodę, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, w tym systemów kanalizacji sieciowej lub kanalizacji zagrodowej,
- tworzenie systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych,
- wytwarzanie lub dystrybucja energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności wiatru, wody,
- energii geotermalnej, słońca, biogazu albo biomasy.

8.1.6 Program LIFE+

LIFE+ jest kontynuacją Instrumentu Finansowego LIFE, utworzonego przez Komisję Europejską w 1992 roku. W trakcie trzech kolejnych edycji dofinansowano realizację łącznie ponad 2500 projektów we wszystkich krajach członkowskich. W latach 2004-2006 z tej formy dofinansowania skorzystała również Polska, na obszarze której realizowano cztery projekty z zakresu ochrony środowiska i różnorodności biologicznej.

W odróżnieniu od poprzednich edycji, program LIFE+ składa się z trzech komponentów określonych przez tematykę projektów a nie ich realizatora. Nabór przedłożonych projektów następować będzie na poziomie krajowym, jednak ostateczna ocena i związana z nią decyzja o przyznaniu dofinansowania zależeć będzie od Komisji Europejskiej.

Nowy program LIFE+ będzie jedynym programem wspólnotowym poświęconym wyłącznie zagadnieniom związanym z ochroną środowiska. LIFE+ powinien bezpośrednio wspierać realizację priorytetów 6. Programu Działań na Rzecz Środowiska (2002-2012), do których należą:

- ochrona przyrody i bioróżnorodności,
- przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- zminimalizowanie negatywnych skutków wpływu zanieczyszczeń środowiska na zdrowie ludzi,
- zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych i racjonalna gospodarka odpadami.

Działania dotowane muszą mieć związek z propagowaniem polityki UE w zakresie ochrony przyrody i środowiska. Komisja Europejska raz w roku będzie ogłaszać „call for proposals” - czyli nabór projektów.

Do otrzymania dofinansowania kwalifikują się następujące działania:

- działania operacyjne organizacji pozarządowych zaangażowanych w ochronę i poprawę jakości środowiska na poziomie europejskim oraz w tworzenie i wdrażanie ustawodawstwa i polityki ochrony środowiska unii europejskiej,
- tworzenie i utrzymywanie sieci, baz danych i systemów komputerowych związanych bezpośrednio z wdrażaniem ustawodawstwa i polityki ochrony środowiska UE, w szczególności, gdy działania te poprawiają publiczny dostęp do informacji o środowisku,
- analizy, badania, modelowanie i tworzenie scenariuszy,
- monitorowanie stanu siedlisk i gatunków, w tym monitorowanie lasów,
- pomoc w budowaniu potencjału instytucjonalnego,
- szkolenia, warsztaty i spotkania, w tym szkolenia podmiotów uczestniczących w inicjatywach dotyczących zapobiegania pożarom lasów,
- platformy nawiązywania kontaktów zawodowych i wymiany najlepszych praktyk,

- działania informacyjne i komunikacyjne, w tym kampanie na rzecz zwiększania świadomości społecznej, a w szczególności kampanie zwiększające świadomość społeczną na temat pożarów lasów,
- demonstracja innowacyjnych podejść, technologii, metod i instrumentów dotyczących kierunków polityki
- specjalnie w odniesieniu do komponentu I „LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna”:
 - a. zarządzanie gatunkami i obszarami oraz planowanie ochrony obszarów, w tym zwiększenie ekologicznej spójności sieci Natura 2000;
 - b. monitorowanie stanu ochrony, w szczególności ustalenie procedur i struktur monitorowania stanu ochrony;
 - c. rozwój i realizacja planów działania na rzecz ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych;
 - d. zwiększenie zasięgu sieci Natura 2000 na obszarach morskich;
 - e. nabywanie gruntów pod następującymi warunkami:
 - nabycie to przyczyniłoby się do utrzymania lub przywrócenia integralności obszarów objętych siecią Natura 2000,
 - nabycie gruntu jest jedynym lub najbardziej efektywnym sposobem osiągnięcia pożądanego skutku w zakresie ochrony przyrody,
 - nabywany grunt jest długookresowo przeznaczony na wykorzystanie w sposób zgodny z celami szczegółowymi komponentu I „LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna”, oraz
 - dane państwo członkowskie zapewnia długookresowe wyłączone przeznaczenie takich gruntów na cele związane z ochroną przyrody.

8.1.7 Kredyty udzielane na preferencyjnych warunkach

Preferencyjne kredyty na inwestycje proekologiczne, bez możliwości umorzeń udzielane są przez Bank Ochrony Środowiska S.A.(BOŚ). Kredytobiorca musi posiadać przynajmniej 50% własnych środków na sfinansowanie zadania. BOŚ przy udzielaniu pożyczek kieruje się podobnymi kryteriami jak fundusze ochrony środowiska. Są to efektywność ekologiczna zadania i jego zgodność z priorytetami dla polityki ekologicznej województwa.

8.1.8 Kredyty komercyjne

Komercyjne kredyty bankowe ze względu na duże koszty finansowe związane z oprocentowaniem, nie powinny być brane pod uwagę, jako podstawowe źródła finansowania inwestycji, lecz jako uzupełnienie środków z pożyczek preferencyjnych. Samorządy są obecnie postrzegane przez banki, jako interesujący i wiarygodni klienci, stąd dostęp do kredytów jest coraz łatwiejszy. Warunki komercyjnych kredytów inwestycyjnych udzielanych jednostkom samorządu terytorialnego są zazwyczaj każdorazowo negocjowane indywidualnie.

8.2 Nakłady na realizację zadań Programu i proponowane źródła ich finansowania

8.2.1 Nakłady na realizację zadań Programu

Oszacowane w ramach poszczególnych kierunków ochrony środowiska koszty realizacji zadań (zarówno inwestycyjnych, jak i tzw. „miękkich”) wskazują od razu te obszary działań, których realizacja – w kontekście możliwości finansowych – będzie najtrudniejsza. Należą do nich:

- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Ochrona powietrza.

Zbiorcze zestawienie nakładów, w podziale na wydatki dotyczące zadań własnych i koordynowanych, przedstawia tabela 27.

Tabela 27 Nakłady finansowe na realizację zadań określonych w Programie

Lp.	Wyszczególnienie	Zadania własne		Zadania koordynowane		OGÓŁEM	
		Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział
1.	Ochrona przyrody i krajobrazu	1 620	2,15%	2 650	8,97%	4 270	4,06%
2.	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów		0,00%	500	1,69%	500	0,48%
3.	Ochrona powierzchni ziemi	106	0,14%	110	0,37%	216	0,21%
4.	Ochrona zasobów kopalin	2	0,00%	0	0,00%	2	0,00%
5.	Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy	45	0,06%		0,00%	45	0,04%
6.	Gospodarka wodno-ściekowa	54 440	72,09%	25 820	87,38%	80 260	76,39%
7.	Ochrona powietrza	18 350	24,30%		0,00%	18 350	17,47%
8.	Gospodarowanie odpadami	421	0,56%		0,00%	421	0,40%
9.	Ochrona przed hałasem	524	0,69%	220	0,74%	744	0,71%
10.	Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym		0,00%	50	0,17%	50	0,05%
11.	Substancje chemiczne w środowisku	5	0,01%	200	0,68%	205	0,20%
12.	OGÓŁEM	75 513	100,00%	29 550	100,00%	105 063	100,00%

Źródło: opracowanie własne

W kontekście zadań własnych (a zatem najistotniejszych z punktu widzenia wydatkowania środków budżetowych) ok. 72% środków przeznaczonych będzie na działania związane z poprawą stanu systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz zaopatrzenia ludności w wodę pitną. Istotnych wydatków wymagać będzie ochrona powietrza (w szczególności działania termomodernizacyjne obiektów). Kluczowe, zatem będzie skuteczne pozyskanie dofinansowania z źródeł zewnętrznych, w szczególności funduszy UE (w ramach PO IiŚ, RPO WSL) i WFOŚiGW w Katowicach.

Zgodnie z założeniami (określonymi w harmonogramach dla poszczególnych kierunków ochrony środowiska), wydatki na realizację zadań Programu rozłożone zostaną w czasie (do roku 2018). Na tej podstawie wskazano szacunkowy plan finansowy w odniesieniu do zadań własnych. Odpowiednie dane w tym względzie przedstawia tabela 28, natomiast strukturę nakładów (w ujęciu rocznym) przedstawia tabela 29.

Tabela 28 Plan wydatków inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w zakresie zadań własnych

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Ochrona przyrody i krajobrazu	27	242	242	242	241	217	217	192			1 620
Ochrona i zrównoważony rozwój lasów											0
Ochrona powierzchni ziemi		17	16	15	15	19	13	11			106
Ochrona zasobów kopalin		2									2
Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy		15	15	15							45
Gospodarka wodno-ściekowa	4 810	17 539	15 883	11 649	3 549	205	205	200	200	200	54 440
Ochrona powietrza	2 354	2 851	1 605	1 624	2 779	2 379	2 379	2 379			18 350
Gospodarowanie odpadami	39	74	71	46	54	46	46	45			421
Ochrona przed hałasem	103	103	103	103	103	3	3	3			524
Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym											0
Substancje chemiczne w środowisku			1	1	1	1	1				5
OGÓŁEM	7 333	20 843	17 936	13 695	6 742	2 870	2 864	2 830	200	200	75 513

Źródło: opracowanie własne

Tabela 29 Struktura wydatków inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w zakresie zadań własnych

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Ochrona przyrody i krajobrazu	0,37	1,16	1,35	1,77	3,57	7,56	7,58	6,78			2,15
Ochrona i zrównoważony rozwój lasów											
Ochrona powierzchni ziemi		0,08	0,09	0,11	0,22	0,66	0,45	0,39			0,14
Ochrona zasobów kopalin		0,01									0,00
Kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy		0,07	0,08	0,11							0,06
Gospodarka wodno-ściekowa	65,59	84,15	88,55	85,06	52,64	7,14	7,16	7,07	100,00	100,00	72,09
Ochrona powietrza	32,10	13,68	8,95	11,86	41,22	82,89	83,07	84,06			24,30
Gospodarowanie odpadami	0,53	0,36	0,40	0,34	0,80	1,60	1,61	1,59			0,56
Ochrona przed hałasem	1,40	0,49	0,57	0,75	1,53	0,10	0,10	0,11			0,69

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym											
Substancje chemiczne w środowisku			0,01	0,01	0,01	0,03	0,03				0,01
OGÓŁEM	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: opracowanie własne

8.2.2 Proponowany montaż finansowy dla zadań własnych Programu

Z uwagi na duże trudności z opracowaniem montażu finansowego dla wszystkich zdefiniowanych w ramach Programu zadań (wynikające z różnorodności podmiotów zaangażowanych we wdrażanie zadań koordynowanych), obecnie przedstawiony zostanie wstępny montaż finansowy jedynie dla zadań własnych – mający bezpośrednie przełożenie na wydatkowanie środków budżetu samorządu terytorialnego.

Charakter zadań własnych programu wskazuje, iż optymalnymi źródłami finansowania przedsięwzięć są:

- środki funduszy Unii Europejskiej
- środki WFOŚiGW w Katowicach (i/lub NFOŚiGW w Warszawie)
- środki własne (budżetu gminy Buczkowice),
- środki mieszkańców gminy – dotyczy wdrażania programu ograniczenia niskiej emisji.

Podstawą do sporządzenia montażu finansowego dla zadań własnych Programu jest przedstawiony w poprzednim punkcie wstępny plan finansowy wydatków – wynikający z wstępnego rozkładu rocznego wydatków na realizację przedsięwzięć. Należy podkreślić, iż rozkład ten przygotowany został dla potrzeb oceny realności wdrażania zadań w kontekście zdolności budżetowych. Nie ma on, zatem charakteru obowiązującego – inny sposób wydatkowania środków w poszczególnych latach nie jest wykluczony.

Przyjęto, iż poziom dofinansowania ze środków UE wyniesie 85% wydatków (założono, iż całość nakładów stanowią koszty kwalifikowane). Pozostała część wydatków współfinansowanych w ramach EFRR pokryta zostanie ze środków budżetu gminy

W odniesieniu do pozostałej grupy zadań, przyjęto możliwość uzyskania dofinansowania WFOŚiGW w Katowicach na poziomie 80%. Stosunkowo niewielkie (kwotowo) zadania w całości finansowane będą ze środków będących w dyspozycji gminy Buczkowice. Oprócz tego zakłada się udział finansowy mieszkańców w zadaniach związanych z ochroną powietrza – jest to związane z realizacją programu ograniczenia niskiej emisji.

Należy zaznaczyć, iż przedstawiony w dalszej części montaż finansowy ma jedynie charakter poglądowy. Precyzyjne określenie wartości dofinansowania jest na etapie opracowania Programu bardzo trudne. Konieczne jest przede wszystkim opracowanie studium wykonalności i analiz finansowo-ekonomicznych, które wykażą maksymalny poziom wsparcia – biorąc pod uwagę czynniki formalno-prawne, jak również charakter konkretnych zadań.

Ponadto określony montaż finansowy nie wyklucza możliwości zastosowania innych źródeł współfinansowania, dostępnych w danym czasie.

Zasadniczą rolę przedstawionego montażu finansowego jest ocena zdolności budżetowych do absorpcji zewnętrznych środków finansowych – w szczególności dłużnych.

Rozkład poszczególnych źródeł finansowania przedsięwzięć oraz ich strukturę przedstawiają odpowiednio: tabela 30 i 31.

Tabela 30 Proponowane źródła finansowania zadań własnych określonych w Programie

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Środki własne	2 457	2 961	1 767	4 100	4 087	465	459	441	40	40	16 817
Fundusze UE	4 217	14 479	12 944	7 712	1 360	935	935	935			43 517
Krajowe fundusze ochrony środowiska	659	3 403	3 225	1 883	715	883	883	867	160	160	12 837
Krajowy wkład prywatny					580	588	588	588			2 343
Inne											0
OGÓŁEM	7 333	20 843	17 936	13 695	6 742	2 870	2 864	2 830	200	200	75 513

Źródło: opracowanie własne

Tabela 31 Struktura źródeł finansowania zadań własnych

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	OGÓŁEM
Środki własne	33,51	14,21	9,85	29,94	60,62	16,20	16,03	15,58	20,00	20,00	22,27
Fundusze UE	57,51	69,47	72,17	56,31	20,17	32,58	32,65	33,04			57,63
Krajowe fundusze ochrony środowiska	8,99	16,33	17,98	13,75	10,61	30,75	30,81	30,62	80,00	80,00	17,00
Krajowy wkład prywatny					8,60	20,47	20,51	20,76			3,10
Inne											
OGÓŁEM	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: opracowanie własne

8.3 Ocena możliwości budżetowy wdrożenia zadań własnych Programu

Pomimo szerokiej dostępności zewnętrznych źródeł wsparcia, skuteczne wdrożenie przedsięwzięć określonych w Programie wymagać będzie istotnego zaangażowania budżetu gminy.

Ważnym z punktu widzenia polityki pozyskiwania środków finansowych na inwestycje jednostek samorządu terytorialnego jest określenie zdolności do zaciągania zobowiązań. Możliwości Gminy w tym zakresie reguluje ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. nr 249, poz. 2104, ze zmianami).

Art. 169.

1. Łączna kwota przypadających w danym roku budżetowym:

- 1) spłat rat kredytów i pożyczek (...) wraz z należnymi w danym roku odsetkami od kredytów i pożyczek (...)
- 2) wykupów papierów wartościowych emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego (...) wraz z należnymi odsetkami i dyskontem od papierów wartościowych (...)
- 3) potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń oraz gwarancji - nie może przekroczyć 15% planowanych na dany rok budżetowy dochodów jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 170.

1. Łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego nie może przekroczyć 60% wykonanych dochodów ogółem tej jednostki w tym roku budżetowym.

Planowana wysokość nakładów inwestycyjnych gminy Buczkowice w latach 2009-2017 wynosi ok. 75,5 mln. zł. Wartość ta wydaje się olbrzymim obciążeniem dla budżetu, którego roczne dochody oscylują wokół kwoty 27 mln zł. Niemniej jednak warto wskazać kilka aspektów, które przemawiają za realnością wdrożenia Programu:

- znaczna część wydatków może być zrefundowana w formie dotacji ze środków UE,
- w chwili obecnej wskaźniki zadłużenia pozostają na bezpiecznym poziomie,
- zadania rozłożone są w stosunkowo długim okresie czasu.

Dla określenia zdolności budżetu gminy Buczkowice do wdrożenia zadań wynikających z programu, przyjęto następujące założenia:

- podstawą obliczeń są dane UG Buczkowice dotyczące planowanych na rok 2009 dochodów budżetowych,
- przyjęto tempo wzrostu dochodów własnych na poziomie ok. 1% w skali roku w okresie objętym Programem (tj. do 2018 r.)
- dochody powiększono o planowane środki dotacyjne w ramach funduszy UE pozyskanych na realizację zadań Programu,
- określono maksymalne limity ustawowe w zakresie stanu zadłużenia (60% dochodów) oraz spłaty zobowiązań (15% dochodów).
- skumulowano stan zadłużenia wynikający z planu finansowania środkami dłużnymi zadań własnych POŚ oraz skorygowano go o szacunkowe rozchody na spłatę tych zobowiązań; przyjęto założenie, iż transza środków funduszy ochrony środowiska w danym roku będzie spłacana przez okres 10 lat;
- wysokość oprocentowania zobowiązań wobec funduszy ochrony środowiska określono na poziomie ok. 3,15% w skali roku.

Wyniki obliczeń przedstawia tabela 32.

Jak wynika z dokonanych kalkulacji, realizacja Programu nie doprowadzi do sytuacji zagrożenia zdolności finansowej (odpowiednie wskaźniki ustawowe pozostaną na bezpiecznym poziomie).

Tabela 32 Ocena zdolności finansowej gminy Buczkowice do realizacji zadań własnych współfinansowanych z zewnętrznych środków dłużnych

Lp.	Wyszczególnienie	Jm.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1.	Prognoza dochodów budżetowych	zł	26 868	27 137	27 408	27 682	27 959	28 239	28 521	28 806	29 094	29 385
2.	Zwiększenie dochodów z tytułu dotacji UE	zł	4 217	14 479	12 944	7 712	1 360	935	935	935	0	0
3.	Ogółem dochody budżetowe	zł	31 085	41 616	40 352	35 394	29 319	29 174	29 456	29 741	29 094	29 385
4.	Maksymalny limit zadłużenia	zł	18 651	24 970	24 211	21 236	17 591	17 504	17 674	17 845	17 456	17 631
5.	Maksymalny limit spłaty zobowiązań	zł	4663	6242	6053	5309	4398	4376	4418	4461	4364	4408
6.	Planowany stan zadłużenia wynikający z realizacji zadań POŚ	zł	659	3 996	6 881	8 441	8 968	9 779	10 573	11 352	11 453	11 613
7.	Stopień wykorzystanego limitu	%	3,53	16,00	28,42	39,75	50,98	55,87	59,82	63,61	65,61	65,87
8.	Planowane spłaty zobowiązań wynikające z realizacji zadań POŚ	zł	21	192	623	995	1 199	1 297	1 410	1 523	1 585	1 590
9.	Stopień wykorzystanego limitu	%	0,45	3,07	10,29	18,73	27,27	29,63	31,91	34,13	36,31	36,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych budżetowych UG Buczkowice

9 Monitoring i kontrola realizacji przedsięwzięć zapisanych w Programie Ochrony Środowiska dla gminy Buczkowice

9.1 Monitoring środowiska

Państwowy Monitoring Środowiska (PMS) został utworzony ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska. Jego celem jest zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Państwowy monitoring środowiska według art. 25 ustawy Prawo Ochrony Środowiska z 2001 roku to system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o środowisku. Celem monitoringu ochrony środowiska jest rozpoznawanie stopnia zanieczyszczenia środowiska poprzez określony system pomiarów, ocen i badań, dostarczanie informacji o aktualnym stanie i stopniu zanieczyszczenia poszczególnych jego komponentów.

Elementem polityki ekologicznej gminy jest tworzenie i wyposażanie systemu badań stanu środowiska, przetwarzanie uzyskanych danych oraz ich upowszechnianie. Rozwój systemów gromadzenia, interpretowania, wykorzystywania, prognozowania zmian stanu środowiska i publikacji danych o środowisku.

Ponadto, Ustawa Prawo Ochrony Środowiska nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy sporządzanie, co dwa lata raportu z realizacji programu ochrony środowiska. Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

9.1.1. Ochrona przyrody i bioróżnorodności

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powierzchni ziemi będą:

- powierzchnia lasów,
- powierzchnia obszarów chronionych,
- ilość chronionych obiektów,
- nasadzenia.

9.1.2 Ochrona powierzchni ziemi

Celem monitorowania jest określenie:

- ilość zdegradowanych gruntów
- ilość gruntów zrekultywowanych
- ilość gruntów przeznaczonych na uprawy energetyczne
- zawartość metali ciężkich w glebie
- zasobność gleby oraz odczyn

9.1.3 Ochrona powietrza

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powietrza będą:

- wielkości i zmiany stężeń zanieczyszczeń powietrza stale monitorowanych,
- udział odnawialnych źródeł energii w produkcji i wykorzystaniu ciepła i energii elektrycznej,
- wymiana nieefektywnych i zanieczyszczających środowisko małych i średnich kotłów węglowych (o mocy do 1 MW) na wysokosprawne i niskoemisyjne źródła ciepła.

Dla oceny racjonalizacji kosztów usług energetycznych

- zmiana średniej ceny ciepła produkowanego z różnych paliw i z systemowego źródła ciepła w zł/GJ do ceny roku poprzedzającego,
- koszty i zużycia energii w obiektach i budynkach własnych Miasta, w szczególności
- w obiektach przeznaczonych do modernizacji (monitoring przed i po przeprowadzeniu

- przedsięwzięć modernizacyjnych).

9.1.4 Ochrona wód

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji Programu. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie gospodarki wodnej będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych,
- liczba mieszkańców podłączonych do systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej,
- liczba mieszkańców obsługiwana przez wodociąg,
- ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do środowiska,
- długość sieci kanalizacji sanitarnej,
- długość sieci kanalizacji deszczowej.

9.1.5 Gospodarowanie odpadami

Szczegółowe aspekty dotyczące monitoringu w zakresie gospodarowania odpadami zawarte zostały w Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Buczkowice.

10 System zarządzania środowiskowego w Gminie Buczkowice

10.1 System EMAS

W roku 1993 kraje Unii Europejskiej przyjęły do stosowania Rozporządzenie Rady Wspólnoty dotyczące udziału przedsiębiorstw z sektora przemysłowego w unijnym programie ek zarządzania i auditów, zwanym EMAS. Skrót ten pochodzi od pierwszych liter oryginalnej nazwy Eco-Management and Audit Scheme³⁵ (*System Ek zarządzania i Eko-auditów).

System ten umożliwia zarejestrowanie firmy znajdującej się na obszarze Unii Europejskiej i spełniającej wymagania określone w rozporządzeniu.

Ponadto sprawdza się czy w raporcie firmy zawarte są dane o stanie środowiska.

W roku 2001 zatwierdzono i wprowadzono w życie rozporządzenie, które umożliwia dobrowolne uczestnictwo w programie nie tylko przedsiębiorstw przemysłowych, ale również różnego rodzaju organizacji.

Organizacje które mają już wprowadzony System Zarządzania Środowiskowego z dużo większą łatwością mogą przystąpić do rejestracji w EMAS ponieważ podstawową sprawą jest uznanie zgodności funkcjonującego Systemu Zarządzania Środowiskowego wymaganiami normy ISO 14001.

10.2 REMAS³⁶

Regionalny System Zarządzania Środowiskowego w skrócie REMAS ma na celu przede wszystkim:

- poprawę stanu ochrony środowiska,
- sukcesywnego zmniejszania źródeł zanieczyszczeń i ich negatywnych skutków,
- racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi z równoczesną ochroną walorów środowiska.

Zgodnie z nową ustawą Prawo ochrony środowiska każde województwo, powiat i gmina musi, co 4 lata opracowywać program ochrony środowiska, z uwzględnieniem działań na kolejne 4 lata. Realizacja efektów zawartych w programach ochrony środowiska dokonywana jest, co 2 lata. Zapisy ustawowe mogą być skutecznie realizowane tylko wówczas, jeśli programy powiatowe i gminne powstają i są realizowane jedynie w sposób zintegrowany. Dlatego też należy zapewnić funkcjonowanie (wyłącznie

³⁵ R. Pochyluk, P. Grudowski, J. Szymański „Zasady wdrażania systemu zarządzania środowiskowego zgodnego z wymaganiami normy ISO 14001, Gdańsk 1999 r

³⁶ Sokół W.A. „Zintegrowany system zarządzania środowiskowego powiatem i gminami ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki odpadami komunalnymi” – opis projektu WFOŚ, Katowice, grudzień 2001 r.

na zasadach dobrowolności) Regionalnego Systemu Zarządzania Środowiskowego REMAS. System ten łączy w sobie model czystej produkcji, zasadnicze elementy międzynarodowych norm ISO 14000 oraz specjalne narzędzia w postaci programów komputerowych i baz danych wspomagających wdrażanie i integrację tego modelu. Na wprowadzany system REMAS składają się szczegółowe algorytmy postępowania powiązane ze sobą za pomocą następujących procedur operacyjnych:

- 1. PR 1 - Zarządzania środowiskowego** – określa on sposób organizacji zarządzania środowiskowego w gminie/powiecie. Pomaga w opracowaniu polityki środowiskowej, ustala cele i zadania środowiskowe, generuje program zarządzania środowiskowego i stanowi zasadnicze elementy programu ochrony środowiska.
- 2. PR 2 - Oceny efektów działalności środowiskowej** – określa zasady monitorowania i okresowego wpływu działalności gminy/powiatu na środowisko, identyfikuje aspekty środowiskowe, określa priorytety. Pozwala opracowywać działania korygujące i zapobiegawcze oraz doskonali funkcjonowanie systemu.
- 3. PR 3 - Zarządzania informacjami ekologicznymi** – określa zasady gromadzenia danych, przetwarzania i udostępniania informacji w skali całego województwa pomiędzy partnerami REMAS.

W modelu REMAS instrumenty instytucjonalne spełniają rolę stymulującą samorządy i przedsiębiorstwa do podejmowania ważnych inwestycji ekologicznych dla całego regionu biorąc pod uwagę również instrumenty ekonomiczne.

Wprowadzany w województwie śląskim system REMAS w sposób zintegrowany i ukierunkowany na zrealizowanie dużych zadań spełnia kryteria dofinansowania z funduszy Unii Europejskiej.

10.3 System Zarządzania Środowiskowego na obszarze Gminy Buczkowice

System Zarządzania Środowiskowego umożliwia systematyczną kontrolę i ocenę oddziaływania organizacji na środowisko oraz umożliwia systematyczną kontrolę i ocenę oddziaływania organizacji na środowisko oraz podejmowanie działań dla poprawy stanu środowiska.

Wprowadzenie Systemu Zarządzania Środowiskowego w Urzędzie Gminy Buczkowice polega na:

1. Wyznaczeniu właściwej Polityki Środowiskowej Gminy,

Polityka Środowiskowa³⁷ jest to deklaracja organizacji dotycząca jej intencji i zasad odnoszących się do ogólnych efektów działalności środowiskowej, określająca ramy do działania i ustalenia celów oraz zadań środowiskowych organizacji

Polityka Środowiskowa organizacji jest fundamentem Systemu Zarządzania Środowiskowego, powinna stanowić ramy do ustalania i przeglądu celów i zadań środowiskowych.

Odpowiedzialność za ustalenie Polityki Środowiskowej może spoczywać na Kierownictwie. Kierownictwo organizacji jest również odpowiedzialne za wdrożenie polityki.

Najwyższe Kierownictwo określa Politykę Środowiskową tak, aby uwzględniała:

- misję organizacji,
- wymagania zainteresowanych stron oraz komunikowanie się z nimi,
- ciągłe doskonalenie,
- zapobieganie zanieczyszczeniom,
- specyficzne warunki lokalne i regionalne,
- zgodność z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska oraz z innymi wymaganiami prawnymi, które dotyczą organizacji,
- koordynację z istniejącą polityką (np. Polityką, Jakości),
- udostępnienie polityki publicznie.

2. Zidentyfikowaniu aspektów środowiskowych związanych z działalnością i usługami Gminy,

Wskaźniki oceny efektywności działalności środowiskowej mogą być, np.: efektywność wykorzystania materiałów i energii, procent powtórnie wykorzystanych odpadów (np. makulatury), liczba wypadków środowiskowych.

³⁷ na podstawie normy PN-EN ISO 14001, 1996

3. **Zidentyfikowaniu wymagań środowiskowych związanych z działalnością, usługami i procesami oraz Systemem Zarządzania Środowiskowego i ochroną środowiska.**
4. **Wyznaczeniu celów i zadań środowiskowych w oparciu o znaczące aspekty środowiskowe i Politykę Środowiskową,**

Cel środowiskowy⁵⁹ jest to ogólny cel wynikający z Polityki środowiskowej, który organizacja ustala do osiągnięcia, cel ten jest określony ilościowo, tam gdzie jest to możliwe.

Zadanie środowiskowe⁶⁰ jest to szczegółowe wymaganie dotyczące efektów działalności środowiskowej, wyrażane ilościowo zawsze, gdy jest to możliwe, mające zastosowanie do organizacji lub jej części, wynikające z celów środowiskowych, które należy określić lub zrealizować, aby osiągnąć te cele.

Po ustaleniu celów i zadań organizacja określa dla nich mierzalne wskaźniki. Wskaźniki te mogą być podstawą do oceny efektów działalności środowiskowej.

Organizacja ustanawia i utrzymuje udokumentowane cele i zadania środowiskowe dla każdej służby oraz na odpowiednim szczeblu wewnątrz organizacji.

5. Opracowaniu Programu Zarządzania Środowiskowego.

Program Zarządzania Środowiskowego przydziela odpowiedzialnością realizację wyznaczonych celów i zadań środowiskowych konkretnym osobom lub odpowiedniemu szczeblowi organizacji, określa środki i terminy, w których cele i zadania środowiskowe są realizowane.

Przystępując do opracowania Programu Zarządzania Środowiskowego, należy rozważyć:

- sposób opracowania Programu Zarządzania Środowiskowego,
- sposób uwzględnienia w programie celów przedstawionych w Polityce Środowiskowej organizacji,
- sposób kontrolowania i przeglądania Programu Zarządzania Środowiskowego,
- sposób kontrolowania stopnia realizacji celów i zadań środowiskowych,
- odpowiedzialność osób albo organizacji za poszczególne etapy i całość realizacji celów i zadań środowiskowych określonych w Programie Zarządzania Środowiskowego.

W Gminie Buczkowice, która wprowadziła u siebie w 2006 roku system Remas wszystkie wymagane elementy Systemu Zarządzania Środowiskowego są wdrożone, a ustalone procesy, zwłaszcza te związane ze znaczącymi oddziaływaniami na środowisko powinny być okresowo kontrolowane.

Każdy pracownik Urzędu Gminy jest świadomy swojej roli w Systemie Zarządzania Środowiskowego.

W ramach wdrożenia Systemu Zarządzania Środowiskowego, w Urzędzie Gminy jest powołany Pełnomocnik ds. Systemu Zarządzania oraz Zespół ds. Środowiskowych.

Zadaniem Pełnomocnika ds. systemu Zarządzania jest nadzorowanie i zapewnienie prawidłowego wdrożenia Systemu Zarządzania Środowiskowego.

Pełnomocnik ds. systemu Zarządzania odpowiedzialny jest za nadzór nad realizacją wszystkich zaplanowanych zadań i przedsięwzięć związanych z Polityką Środowiskową i Programem Zarządzania Środowiskowego.

W skład zespołu ds. Środowiskowych wchodzi przedstawiciele poszczególnych wydziałów Urzędu Gminy. Zespół odpowiedzialny jest za identyfikację aspektów środowiskowych, ustalenie i realizację celów i zadań środowiskowych oraz ich okresową aktualizację oraz za przekazanie informacji uzyskanych na spotkaniach.

W pierwszym etapie system Zarządzania Środowiskowego został wdrażony w Urzędzie Gminy, w drugim etapie w jednostkach Urzędu, natomiast w trzecim w przedsiębiorstwach funkcjonujących na obszarze Gminy.

Urząd Gminy po sformułowaniu Polityki Środowiskowej na obszarze miejscowości i określeniu własnego Programu Zarządzania Środowiskowego może nadzorować i oceniać realizację Programu Zarządzania Środowiskowego w poszczególnych zakładach, które znacząco oddziałują na środowisko. Ocena taka powinna być dokonywana raz w roku przez Referat Gospodarki Komunalnej i Budownictwa.

⁵⁹ Norma PN-EN ISO 14001:1996

⁶⁰ Norma PN-EN ISO 14001:1996

